

KOLIKO PROSTORA JE (V ŽIREH) ZA NESLOVENCE
sociologija
raziskovalna naloga

Avtorica: Tara KRVINA

Mentorici: Petra NOVAK, prof. slovenščine, univ. dipl. bibl.
Sabina KRAMER, prof. angleščine in nemščine

Žiri, 2024

I KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
1.1	Namen in cilji raziskovalne naloge	1
1.2	Raziskovalna vprašanja in hipoteze.....	1
1.3	Pregled dosedanjih objav	2
2	TEORETIČNI DEL.....	3
2.1	ŽIRI	3
2.2	PRISELJEVANJE	4
2.3	VKLJUČEVANJE NESLOVENCEV	6
2.3.1	Socialno vključevanje priseljencev	6
2.3.2	Ekonomsko vključevanje priseljencev	6
2.4	(NE)SPREJEMANJE NESLOVENCEV	7
2.4.1	Strpnost.....	7
2.4.2	Predsodki.....	7
2.4.3	Stigmatizacija	7
3	RAZISKOVALNI DEL	9
3.1	METODOLOGIJA	9
3.1.1	Opis vzorca raziskave.....	9
3.1.2	Opis merskega instrumenta	10
3.1.3	Opis postopka zbiranja podatkov	10
3.1.4	Obdelava podatkov.....	10
3.2	REZULTATI	11
3.2.1	Rezultati ankete	11
3.2.2	Rezultati intervjujev	43
3.2.3	Informacije žirovskih podjetij	53
3.2.4	Odgovori Krajevnega urada Žiri in Upravne enote Škofja Loka	54
4	RAZPRAVA	56
5	ZAKLJUČEK.....	59
6	VIRI IN LITERATURA	61
7	PRILOGE	63

II KAZALO GRAFOV

Graf 1: Poznavanje pojma strpnost	11
Graf 2: Pogostost pojma strpnost	12
Graf 3: Strpnost anketirancev	12
Graf 4: Strpnost Žirovcev	13
Graf 5: Strpnost Slovencev	14
Graf 6: Naraščanje priseljevanja v Žiri	15
Graf 7: Število priseljencev v Žireh	15
Graf 8: Prilagoditev priseljencev v novo okolje	16
Graf 9: Strpnost ljudi v večjih mestih	17
Graf 10: Priseljenci prijatelji, sosede	17
Graf 11: Migracijski problem	18
Graf 12: Poznavanje pojma stigma	19
Graf 13: Vključenost priseljencev v slovensko družbo	20
Graf 14: Predsodki do priseljencev	21
Graf 15: Ravnanje s priseljencem druge rase	22
Graf 16: Sprejemanje priseljenca iste vere	22
Graf 17: Sprejemanje priseljenca iz bivše Jugoslavije	23
Graf 18: Težava v komunikaciji zaradi neslovensko govorečega tujca	23
Graf 19: Vpliv staršev na mnenje o priseljencih	24
Graf 20: Ogroženost s strani priseljencev	25
Graf 21: Sprejemanje priseljencev s strani Žirovcev	26
Graf 22: Odnos do prijateljstva otroka s priseljencem	27
Graf 23: Odnos do partnerske zveze otroka s priseljencem	27
Graf 24: Pojem strpnost	28
Graf 25: Pogostost pojma strpnost v vsakdanjem življenju	29
Graf 26: (Ne)strpnost anketirancev	29
Graf 27: Strpnost ljudi v Sloveniji	30
Graf 28: Strpnost Slovenije na zakonodajo sodeč	31
Graf 29: (Ne)prilagodljivost priseljencev v novo okolje	32
Graf 30: Strpnost ljudi v večjih mest	33
Graf 31: Problem migracij	34
Graf 32: Pojem stigma	35
Graf 33: Vključenost priseljencev v družbo in kulturo v Sloveniji	36
Graf 34: Predsodki anketirancev do priseljencev	37
Graf 35: Sprejemanje priseljencev glede na raso	37
Graf 36: Sprejemanje priseljenca glede na vero	38
Graf 37: Sprejemanje priseljenca, ki prihaja iz bivše Jugoslavije	38
Graf 38: Težava v sporazumevanju zaradi neslovensko govorečega tujca	39
Graf 39: Vpliv staršev na mnenje o priseljencih	40
Graf 40: Ogroženost zaradi priseljencev	40
Graf 41: Mnenje o prijateljstvu otroka s priseljencem	41
Graf 42: Mnenje o partnerski zvezi otroka s priseljencem	42

III KAZALO SLIK IN FOTOGRAFIJ

Slika 1: Rasistični napisi na leseni baraki ob cesti v Goropeke julija 2010.....	49
Slika 2: Rasistični napisi na cesti Žiri - Goropeke julija 2010.....	49
Slika 3: Eden izmed intervjuvancev	53
Slika 4: Primer belih nogavic in natikačev, po katerem ljudje prepoznajo priseljenca	57
Slika 5: Primer moške torbice, po kateri ljudje spoznajo priseljenca	57

IV KAZALO TABEL

Tabela 1: Selitveni prirast v Sloveniji skozi leta.....	55
---	----

Povzetek

V raziskovalni nalogi sem se odločila raziskati odnos ljudi, predvsem pa Žirovcev do priseljencev. Cel svet je priča raznim migracijam, med njimi tudi Slovenija in Žiri. V zadnjem času sem tudi sama v Žireh opazila polno novih obrazov, novih ljudi. Glede na to, da je priseljencev v vseh krajih vedno več, me je zanimalo, kako drugi ljudje, domačini gledajo na njih ter kako jih sprejemajo. V teoretičnem delu sem predstavila priseljevanje kot pojem. V raziskovalnem delu sem si na začetku zadala 10 hipotez, povezanih na temo, ki sem jih nato s pomočjo dveh anket in intervjujev poskušala potrditi oz. ovreči. S pomočjo intervjuvancev iz različnih držav, sem dobila še boljši vpogled v odnos in sprejemanje priseljencev s strain Žirovcev.

Ključne besede: Priseljenci, sprejemanje, drugačnost, odnos, (ne)strpnost Žirovcev

Abstract

The aim of this research was to address the attitudes of people, especially the people of Žiri towards immigrants. The whole world has been witnessing various migration flows, including Slovenia and Žiri. Recently, the arrival of immigrant newcomers to Žiri can be noticed as well. As the number of immigrants is growing, the main interest of this manuscript was to examine how they are received by local people. In the theoretical part immigration is represented as a concept. In the research part ten hypotheses related to the topic are presented which are later confirmed or disproved on the basis of two surveys and interviews. By conducting interviews with several people of Žiri who have different country of origin, we gained valuable insight into the process of immigrant integration and acceptance into the community.

Keywords: Acceptance, immigrants, integration, intolerance

Zahvala

Zahvaljujem se vsem staršem in starim staršem učencev OŠ Žiri, ki so si vzeli čas in izpolnili anketni vprašalnik. Prav tako gre zahvala tistim izven Žirov, ki so rešili spletno anketo. Ključni pri raziskovalni nalogi pa so bili med drugim tudi intervjuji, zato bi se rada zahvalila tistim, ki so se odzvali in odgovorili na vprašanja o njihovih izkušnjah. Prav s temi podatki smo dobili pristen, pravi vpogled v to, kako Žirovci sprejemajo priseljence. Brez intervjujev s priseljenimi Žirovci tako ne bi mogla dobiti ključnih podatkov, s katerimi sem lahko prišla do končnih zelenih rezultatov. Prav tako pa bi se rada zahvalila županu občine Žiri, gospodu Franciju Kranjcu, ki mi je povedal, kakšno mnenje ima on o priseljencih in kakšno je stanje s priseljenci v Žireh, in Mojci Jereb, uslužbenki Upravni Enoti Škofja Loka, ki mi je razložila politiko priseljevanja, nato pa me je še prijazno usmerila na spletno stran statističnega urada, kjer sem dobila podatke o priseljencih in selitvenem prirastu Slovenije iz leta 2022.

Nazadnje pa bi se rada zahvalila še mentoricama Petri Novak in Sabini Kramer, ki sta mi bili ves čas v pomoč in podporo.

1 UVOD

»Če bi ne bilo toliko te nestrpnosti, bi bilo življenje v Žireh dosti lepše,« je že pred kar nekaj leti rekel duhovnik Ivan Pečnik ob svoji pridigi na petdeset letnico cerkve v Žireh. V svoji pridigi je večkrat omenil, kako je tudi sam to nestrpnost doživel na lastni koži. Kadar pomislimo na pojem nestrpnost, vedno pomislimo na pojem sodobnega časa, v katerem smo ljudje nestrpni, nespoštljivi do ljudi drugega naroda. Očitno pa to ni izraz sodobnega časa, ampak se je pojavil že pred kar precej leti, a verjetno takrat še ni bil tako uporabljen.

V zadnjem času je v Žireh število tujcev precej naraslo. V Žireh lahko večkrat vidimo tujce. Srečamo jih v šoli, na cesti ali v trgovini. Razlogov za selitve je lahko več. V Slovenijo največ priseljencev pride iz bivše Jugoslavije oz. Balkana oz. je to veljalo do nekaj let nazaj. Verjetno le-ti iščejo kakovostnejše življenje in se zato množično izseljujejo iz manj razvitih držav Balkana, npr. BiH in Srbije, v katerih pa je tudi politična situacija precej nestabilna. Slovenija je tako edina *južna država*, ki beleži naraščanje prebivalstva, vse ostale se soočajo z množičnim izseljevanjem. S tem priseljevanjem Balkancev so Žiri zagotovo spremenile prebivalstveno strukturo. Tako v Žireh najdemo tudi nekaj starejših ljudi, ki niso iz Slovenije, so pa že od malih nog priseljeni v Žiri in tekoče govorijo slovensko.

1.1 Namen in cilji raziskovalne naloge

Moj namen je bil raziskati, kako mi, predvsem v Žireh, sprejemamo Neslovence¹ in v kakšni meri se slednji čutijo sprejete. (Ne)sprejetost poteka na več ravneh – ekonomski, socialni, kulturni. Tako sem torej hotela izvedeti razloge za nestrpnost, kako se tujci počutijo in če so že kdaj na svoji koži občutili kakršno koli vrsto nasilja zaradi drugačnosti.

Cilj je bil ugotoviti, kakšen odnos imajo prebivalci različnih starostnih skupin do prihoda Neslovencev v Žiri in le-tega primerjati s kakšnim večjim mestom, kjer je okolje bolj mestno oz. so bili migracij vajeni že nekaj desetletij pred nami, Žirovci, ki smo v svoji kotlini bolj zaprti. Cilj je bil tudi izvedeti, kakšni so razlogi za nestrpnost Slovencev ter če so le-ti sploh seznanjeni s pojmom nestrpnost in če se sami ocenjujejo za nestrpne. V zaključku raziskovalne naloge pa sem hotela biti seznanjena tudi s tem, kako se priseljenci v Žireh počutijo.

1.2 Raziskovalna vprašanja in hipoteze

Ker tudi sama v Žireh videvam vedno več tujcev, me je zanimalo, kakšen odnos imajo Žirovci do teh tujcev, priseljencev. Na splošno sem imela o tem dve predstavi. Ena je ta, da so Žirovci narod, ki vedno držijo skupaj in do tujih ljudi niso tako navdušeni. Druga plat moje predstave pa je bila, da npr. če v Žiri pride nek tujec, bi ga čez čas domačini le začeli obravnavati drugače, bolj domače in neformalno. Sem pa že večkrat slišala nestrpnost, žaljive in zaničevalne besede do teh priseljencev in to predvsem v šoli. Ker menim, da so starši ogledalo starejših, sem predvidevala, da so se takšnega vedenja in odnosa naučili doma. Menim tudi, da imamo Slovenci precej slabši odnos do tistih tujcev, ki prihajajo iz držav, ki so od naše Slovenije slabše

¹ Neslovenec je v tej nalogi mišljeno sinonimno priseljencu (četudi ima (že) slovensko državljanstvo), natančneje *rojene Neslovence*.

razvite in se zato priseljencev iz tovrstnih držav prime neka stigma. Tudi to je bil eden izmed razlogov, zaradi katerih sem hotela izvedeti več o (ne)strpnosti Žirovcev. Kakor koli – slovenska zakonodaja velja za vso Slovenijo, sprejetosti nekoga, ki se je ne da meriti s številkami, in je v občutkih, pa nam nihče ne more predpisati. Pred raziskovanjem sem si postavila spodnje hipoteze.

1. Ljudje v večjih mestih so strpnejši do priseljencev kot v Žireh.
2. Po mnenju ljudi se priseljenci slabo vključijo v družbo.
3. Anketiranci bi lažje sprejeli prijateljstvo svojega otroka s priseljencem kot poroko z njim.
4. Priseljenci pridejo v Slovenijo predvsem zaradi želje po boljšem zaslužku.
5. Anketiranci na splošno menijo, da Slovenija nudi preveč ugodnosti priseljencem.
6. UE in podjetja v Žireh imajo jasno izdelano strategijo sprejemanja priseljencev.

1.3 Pregled dosedanjih objav

Pred samim raziskovanjem sem priseljence samo videvala, smo se pa o njih površno pogovarjali v šoli. V času vojne v Ukrajini so nas poučili, da moramo biti strpni, nekaj besed smo o tem družbenem pojavu povedali pri geografiji in etiki in domovinski vzgoji. Tu se je moje vedenje končalo.

Objav na to temo je bilo kar nekaj, lotila sem se iskanja po virtualnih knjižničnih bazah – *COBISS in dlib.si*. Tudi na spletu je bilo precej diplomskih del napisanih na to temo. Nekaj monografij sta posredovala žirovski dr. Zdravko Mlinar in sociologinja dr. Mirjana Nastran. Ampak kot sem že napisala – zakoni, normativi so isto, občutki, s katerimi se soočamo tisti, ki priseljence sprejemamo, in tisti, ki so priseljeni, pa so povsem drugo, zato je bilo opravljenega precej terenskega dela in v mojo raziskavo zajetih preko 200 posameznikov.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 ŽIRI

Občina Žiri je del gorenjske statistične regije. Meri 49 km². Po površini se med slovenskimi občinami uvršča na 136. mesto.

Statistični podatki za leto 2022 kažejo o tej občini tako sliko:

Sredi leta 2022 je imela občina približno 5.020 prebivalcev (približno 2.530 moških in 2.490 žensk). Po številu prebivalcev se je med slovenskimi občinami uvrstila na 106. mesto. Na kvadratnem kilometru površine občine sta živela povprečno 102 prebivalca; torej je bila gostota naseljenosti tu manjša kot v celotni državi (104 prebivalci na km²).

Število živorojenih je bilo višje od števila umrlih. Naravni prirast na 1.000 prebivalcev v občini je bil torej v tem letu pozitiven, znašal je 1,6 (v Sloveniji -2,3). Število tistih, ki so se iz te občine odselili, je bilo nižje od števila tistih, ki so se vanjo priselili. Selitveni prirast na 1.000 prebivalcev v občini je bil torej pozitiven, znašal je 11,2. Seštevek naravnega in selitvenega prirasta na 1.000 prebivalcev v občini je bil pozitiven, znašal je 12,8 (v Sloveniji 4,6).

Povprečna starost občanov je bila 42,6 leta in tako nižja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije (43,9 let).

Med prebivalci te občine je bilo število najstarejših – tako kot v večini slovenskih občin – večje od števila najmlajših: na 100 oseb, starih 0–14 let, je prebivalo 120 oseb, starih 65 let ali več. To razmerje pove, da je bila vrednost indeksa staranja za to občino nižja od vrednosti tega indeksa za celotno Slovenijo (ta je bila 142). Pove pa tudi, da se povprečna starost prebivalcev te občine dviga v povprečju počasneje kot v celotni Sloveniji. Podatki, prikazani po spolu, pokažejo, da je bila vrednost indeksa staranja za ženske v vseh slovenskih občinah, razen v štirih (Črna na Koroškem, Dobrovnik/Dobronak, Jezersko in Mislinja), višja od indeksa staranja za moške. V občini je bilo – tako kot v večini slovenskih občin – med ženskami več takih, ki so bile stare 65 let ali več, kot takih, ki so bile stare manj kot 15 let; pri moških je bila slika ravno obrnjena.

V občini sta delovala 2 vrtca, obiskovalo ju je 244 otrok. Od vseh otrok v občini, ki so bili stari od 1–5 let, jih je bilo 88 % vključenih v vrtec, kar je več kot v vseh vrtcih v Sloveniji (82 %). V tamkajšnji osnovni šoli se je v šolskem letu 2022/2023 izobraževalo približno 540 učencev. Različne srednje šole je obiskovalo okoli 240 dijakov. Med 1.000 prebivalci v občini je bilo 39 študentov in 10 diplomantov; v celotni Sloveniji je bilo na 1.000 prebivalcev povprečno 38 študentov in 8 diplomantov.

Med osebami v starosti 15–64 let (tj. med delovno sposobnim prebivalstvom) je bilo približno 74 % zaposlenih ali samozaposlenih oseb (tj. delovno aktivnih), to je več od slovenskega povprečja (69 %).

Povprečna mesečna plača na osebo, zaposleno pri pravnih osebah, je bila v tej občini v bruto znesku za približno 9 % nižja od letnega povprečja mesečnih plač v Sloveniji, v neto znesku pa za približno 7 % nižja.

Med 1.000 prebivalci občine jih je 573 imelo osebni avtomobil. Ta je bil star povprečno 12 let. V obravnavanem letu je bilo v občini zbranih 307 kg komunalnih odpadkov na prebivalca, to je 54 kg manj kot v celotni Sloveniji.²

2.2 PRISELJEVANJE

Priseljevanje ali migracija je stalni ali začasni prehod prebivalstva iz svoje matične, rojstne države. Poznamo dve vrsti migracij, in sicer notranjo in zunanjo migracijo. Notranja migracija je priseljevanje oz. preseljevanje ljudi znotraj matične države torej migracija, ki ne seže izven meja države. Zunanja migracija pa je preselitev oz. priselitev ljudi izven meja matične države torej iz svoje domovine v druge države sveta.

Priseljevanje povečuje etnično oziroma kulturno raznolikost in/ali spreminja razmerja med etničnimi skupinami v državah priselitve. Za uspešno upravljanje etnično oziroma kulturno raznolike družbe je pomembno poznavanje značilnosti priseljenskih tokov in socialnodemografske strukture priseljenskih populacij, kar lahko razberemo iz različnih statističnih podatkov. Prav tako pa je pomembno poznati tudi mnenja, stališča, percepcije, želje, potrebe in ambicije vedno bolj raznolike priseljske populacije. Država sprejema mora za potrebe razvoja in evalvacije integracijske politike razpolagati z informacijami, zakaj oziroma s kakšnim razlogom so se priseljenci priselili, kako živijo v državi sprejema, kakšne so njihove značilnosti, kakšne so njihove aspiracije za prihodnost in s kakšnimi ovirami se soočajo pri vključevanju v družbo. Večine teh podatkov državna statistika in registri podatkov ne vsebujejo, lahko jih pridobimo zgolj z empiričnim raziskovanjem. Priseljenci, ki prihajajo v Slovenijo, se razlikujejo po etnični pripadnosti, državljanstvu, namenu priselitve, socialno-ekonomskem statusu in drugih osebnih okoliščinah. Priseljujejo se različni profili: napoteni delavci, nekvalificirani delavci, visokokvalificirani delavci, strokovnjaki, begunci, podjetniki, družinski člani priseljencev, ki so prišli že pred časom itd. Raznolika priseljena populacija dolgoročno spreminja demografsko, ekonomsko in socialno strukturo prebivalstva države sprejema.

Priseljevanje v Evropo ima precej dolgo zgodovino. Prve migracije so se v Evropi pojavile v času Rimskega imperija, kjer so se prebivalci gibali bolj kot ne le znotraj imperija. Priseljevanje pa je bilo v tistem času povezano tudi z vojaškimi invazijami. Največje spremembe na področju priseljevanja so se dogajale v drugi polovici 20. stoletja. Sprememba strukture Zahodnega gospodarstva je vzbudila zanimanje za priseljevanje predvsem delavcev in študentov. V 20. stoletju je tako cela Evropa doživela migracije zaradi različnih razlogov (npr. zaostalost nekaterih delov Evrope, propad držav ...). Podobna situacija je bila tudi na območju današnje Slovenije. V Sloveniji so se migracije čutile že okoli leta 1950, ko je bila Slovenija še del SFRJ. V tistem času je bila tako najbolj priljubljena med ekonomskimi priseljenci, saj je krepila industrializacijo in urbanizacijo. Tudi po osamosvojitvi je bilo priseljevanje še vedno precej razširjeno in pogosto. V začetku 2. tisočletja pa je v Slovenijo prihajalo vse več delavskih priseljencev.

² <https://www.stat.si/obcine/sl/Municip/Index/208>, pridobljeno 19. 2. 2024

Dejavniki za migracije so lahko različni: na eni strani to dejavniki, ki vzpodbujajo človeka k selitvi iz domačega kraja. Na drugi strani pa so to dejavniki, ki iz nekega drugega območja privlačno delujejo na migranta in ga s tem "srkajo" vase.

Razlogov za selitev je lahko več. Najpogosteje so to ekonomski (bežanje pred revščino, iskanje boljših življenjskih pogojev), delavski (iskanje boljšega delovnega mesta in zaposlitve), verski (nezmožnost opravljanja verskih obredov), lahko pa so prisotne tudi naravne nesreče ali drugi osebni razlogi.

Po letu 2018 je bil v Sloveniji zabeležen velik porast prebivalstva, ki pa je posledica priseljevanja migrantov in ne izrazito izseljevanje iz Slovenije. Največ (več kot 80 %) priseljenih v letu 2019 je prišlo iz držav bivše Jugoslavije, in sicer največ iz BiH. Slika danes (2024) se zdi drugačna, veliko je opaziti tudi priseljencev iz držav južneje od bivše Jugoslavije.³

³ Josipovič, 2006.

2.3 VKLJUČEVANJE NESLOVENCEV

2.3.1 Socialno vključevanje priseljencev

Eden izmed socialnih vključevanj je na prvi pogled nenavadno, a vseeno je to stanovanjsko področje. Zagotovo je vsem priseljencem v interesu najti dobro stanovanje, ki ni predrago, je na dobri lokaciji in tudi to, da so ljudje v bližini gostoljubni in prijazni, da se lahko brez težav socialno vključijo v družbo. V Sloveniji so priseljenci socialno vključeni tudi z različnimi denarnimi dodatki, kot na primer otroški dodatek in znižano plačilo vrta. Se pa v Sloveniji za tujce pojavljajo tudi mnoge težave, ki so povezane s socialnim vključevanjem. Ena izmed teh je zagotovo jezik. Sloveščina je jezik, ki ga le malo kdo govori zunaj meja Slovenije. Tako se pojavljajo težave s komuniciranjem v zdravstvu ali na upravnih enotah. Otroci v šoli dosegajo slabše rezultate. Čeprav so mnogi tujci zadovoljni z izobraževanjem Sloveniji, mnogi pravijo, da bi lahko otroke priseljencev obravnavali kot otroke s posebnimi potrebami in bi imeli le-ti več individualnih ur. Se pa lahko tujci na našem ozemlju priključijo tudi v razna kulturna društva in s tem poleg spoznavanja slovenske kulture še vedno ohranjajo svojo kulturo. Podobno je pri veri, saj Slovenija sprejema vse vere, kar pove to, da se lahko verske skupnosti vpišejo v register verskih skupnosti.⁴

2.3.2 Ekonomsko vključevanje priseljencev

Za priseljence je eno izmed pomembnejših ekonomskih vključevanj zagotovo vključevanje na trg dela. Vsak priseljenec si želi dobre službe, z dobrimi razmerami in plačo, s tem pa ima tudi Slovenija več delovne sile, če jo potrebuje.⁵

2.3.3 Kulturno vključevanje priseljencev

Priseljenci se lahko v Sloveniji vključijo v mnoga kulturna društva, svoje kulture in s tem ohranjajo tradicijo, jezik in kulturo svoje domovine. Ustanovitev teh društev običajno ustanovitelji financirajo sami, sofinancerji pa so tudi Ministrstvo za kulturo, Javni sklad RS za kulturne dejavnosti in lokalne skupnosti. Če v Slovenijo pride nekdo, ki je drugačne vere in ta ni „uradna“ vera države, se lahko Cerkev ali verska skupnost vpiše v register, država pa v to vero ne bo posegala, saj sta v Sloveniji religija in država ločeni. Seveda pa je poleg socialnega vključevanja jezik tudi del kulturnega vključevanja. Veliko ljudi ima tako težave s komunikacijo, še posebej če priseljenec ali pa pogosteje tudi domačin ne zna drugega jezika, kot je materinščina. Pri narodih, ki govorijo slovanske jezike, je to malo manjša težava, saj so si nekatere besede slovanskih jezikov podobne ali pa celo enake.

⁴ Jenko, 2016.

⁵ Baranja, 2017.

2.4 (NE)SPREJEMANJE NESLOVENCEV

2.4.1 Strpnost

Strpnost bi lahko opredelili kot spoštovanje, prizadevanje in priznavanje bogate raznolikosti svetovnih kultur. Prav strpnost je ena izmed vrednot, ki omogoča mir in spodbuja svetovno raznolikost. Prav tako strpnost podpira človekove pravice, EU pa jo je uvrstila med temeljne vrednote demokratične družbe. Strpnost je vrednota, ki je vključena tudi v pomembnejših državnih aktih. Vključena je v "pravilo", da smo pred zakonom vsi enaki ne glede na premoženje, vero, narodnost. Strpnost je v modernem svetu tako vedno bolj pomemben dejavnik za lepo in mirno življenje brez sovraštva. Pomemben dejavnik za bolj strpen odnos do priseljencev je pojav multikulturalizma tj. prisotnost različnih kultur v družbi ter vzdrževanje stikov z domačo kulturo. Razlogov za strpnost je več; je pa tu več teorij. Posamezniki z manjšo ekonomsko varnostjo (nižja stopnja izobrazbe, manj spretnosti) naj bi bili, na primer, nestrpnejši do priseljencev. To naj bi se zgodilo zato, ker se zaradi priseljencev ponudba delovne sile poveča, konkurenca je večja, plače pa se tako v nekaterih panogah znižajo. Domačini v tašnem primeru posledično postanejo nestrpni. Ravno obratno pa je v državah z večjim BDP-jem, saj če je več priseljencev, je za delo poslednično več delovne sile. Na odnos do priseljencev in strpnost naj bi vplivali tudi kraj, kjer živimo, starost in spol.⁶

2.4.2 Predsodki

Predsodki, ki so negativni ali odklonilni odnos do česa oz. koga, se pogosto pojavljajo v vsakdanjem življenju. Predsodki prinašajo popačene podobe in zavračanje drugega ter vzbujajo sovraštvo in selektivno pozornost opazovalca do obnašanja drugih ljudi. Če nekdo komu omeni, da je "južnjak", mnogi ob tem pomislijo le na njihove slabe lastnosti, kot so lenoba ali pa njihov lahek zaslužek na "naš" račun. Poznamo različne oblike izražanja predsodkov. V socialni psihologiji je teh stopenj pet, in sicer: ogovarjanje, izogibanje, diskriminacija, nasilje in genocid. Predsodki pa seveda močno vplivajo tudi na žrtve le-teh. Predsodki proti žrtvam tako lahko postanejo del njihove samopodobe. Seveda pa so se predsodki čez čas spremenili. Tako na primer pri današnjih predsodkih prevladujejo odklonilna in hladna čustva, ne pa več toliko sovražna čustva. Veliko predsodkov ima svoj izvor v zgodnjem otroštvu pod vplivom staršev, kjer kot otroci s pomočjo staršev dobimo prvi pogled na svet in ljudi. Predsodki so tako ena izmed največjih ovir za razumno medkulturno komuniciranje.⁷

2.4.3 Stigmatizacija

Stigmatizacija je pojem, ki ga ne slišimo velikokrat, je pa v družbi kot pojav precej pogost. Stigmatizacija pomeni opredeljevanje koga kot družbeno manj sprejemljivega zaradi njegove drugačnosti, navadno nesprejemljivo. Tako se priseljenci in tujci mnogokrat srečujejo s stigmatizacijo, saj jih ljudje opredeljujejo drugače, ker niso Slovenci. Stigma pa se je pojavljala že v prejšnjih stoletjih in tako je bil to tudi zanimiv pojem za raziskave. Že v prejšnjem stoletju je kanadski sociolog Erving Goffman naredil raziskavo o pojavu stigme. Po njegovi raziskavi

⁶ Deklaracija o načelih strpnosti, 2005.

⁷ Ule, 2017.

stigme naj bi bili tujci žrtev vseh treh vrst stigme in sicer: telesne pomanjkljivosti (npr. barva kože), značajske pomanjkljivosti (npr. slabe delovne in higienske navade, nepoštenost) in pa tretje stigme po Goffmanu, plemenska stigma rase, etnije, religije torej rasne, etnične in verske drugačnosti. Goffman je pojav stigme tako opredelil kot nezaželena drugačnost. Tujci so tako mnogokrat izpostavljeni vsakovrstnim sumničanjem, da so "drugačni", drugačnost pa je v današnjem svetu samoumevno škodljiva. Žrtve stigme so tako mnogokrat tarča posegovanja, zaničevanja, opravljanja, psihičnega ter fizičnega nasilja. V Sloveniji do stigmatizacije priseljencev pride pogosteje pri priseljencih iz neevropskih držav, iz Afrike ter Azije. Verjetno je to tudi na račun njihove zunanje drugačnosti.⁸

⁸ Prav tam.

3 RAZISKOVALNI DEL

V raziskovalnem delu sem skušali ugotoviti, kako je s sprejemanjem tujcev, najprej in predvsem v Žireh in kako se posamezniki, ki so se priselili v Žiri, tu počutijo. Za boljši vpogled sem ugotavljala tudi, kako je z odnosom do priseljencev v večjih mestih. Predstavila bom metode, s katerimi sem pridobila informacije in podatke, predstavljene v raziskovalni nalogi.

3.1 METODOLOGIJA

Osnovno teorijo sem pridobila na podlagi prebrane teorije o omenjeni temi. Iskala sem po različnih pisnih virih, objavljenih v knjigah in na spletu, se podala na teren – najprej fizično, v Žireh, nato pa še virtualno.

Za raziskavo sem izdelala anketi o priseljevanju sprejemanju priseljencev, socioloških pojmov in povezavi s tem ter odnosu do priseljencev, možnostih vključevanja v našo družbo. Prvo so reševali odrasli Žirovci. Druga anketa je bila spletna: reševali so jo prebivalci večjih mest.

Ko sem dobila podatke, sem se k določenim družinam/posameznikom odpravila tudi sama in z njimi opravila podrobnejši intervju.

Ker me je zanimalo število priseljencev v Žireh skozi čas, sem najprej vprašala na Krajevnem uradu Žiri. Tam so me napotili na Upravno enoto Škofja Loka. Na vprašanja je odgovoril žirovski župan.

Povprašala pa sem tudi, kako je pri žirovskih podjetjih stanje glede zaposlovanja priseljencev.

3.1.1 Opis vzorca raziskave

Prvo anketo je rešilo 185 odraslih Žirovcev.

Med anketiranci prevladujejo ženske, in sicer jih je 57 %, vseh moških anketirancev pa je bilo 43 %. Največ anketirancev (52 %) je bilo starih med 41 in 50 let. Starost anketirancev je od 11 do 82 let. Najmanj je bilo takih, ki so stari med 21 in 30 let, in sicer le trije, zelo majhna razlika pa je med tistimi med 21 in 30, 51 in 60 ter 61 in 70 let.

Drugo anketo je reševalo 62 anketirancev, vsi so bili stari med 55 in 90 let. Anketo je rešilo 37 žensk in 25 moških večina je bila med 35 in 43 leti. Nato so sledili tisti, ki so imeli 29 let. Najmlajši anketiranec je bil star 18, najstarejši pa 68. Povprečno je bilo v anketi zajetih več mlajših anketirancev od 40 let kot pa starejših. Anketirance sem vprašala po kraju bivanja. Največ jih prihaja iz Škofje Loke, teh je več kot četrtina. Veliko jih je tudi iz Ljubljane. Drugi večji kraji iz katerih prihajajo anketiranci so tudi Krško, Ljubljana, Maribor, Podčetrtek, Rogatec, Kranj in Rogaška Slatina.

Vprašanja o priseljencih so bila poslana šestim večjim žirovskim podjetjem in sicer Mesarstvu Oblak, Poclain Hydraulics, podjetju Ika, M-Sori, Etiketi, Alpini ter županu Občine Žiri. Intervjuje sem naredila s štirimi odraslimi in štirimi otroki priseljenci ter z ženo enega izmed priseljencev. Pri intervjuju z odraslimi prihaja eden iz Gvineje Bissau, eden iz bivše

Jugoslavije, eden iz BiH, zadnji pa iz Makedonije. Žena priseljenca je Žirovka, pri drugem intervjuju pa dva prihajata iz BiH, eden iz Makedonije, ena pa iz Ukrajine.

3.1.2 Opis merskega instrumenta

Anketo za Žirovce (Priloga 1) je sestavljalo 33 vprašanj brez dodatnih podvprašanj, ki so bila večinoma zaprtega tipa. Druga anketa (Priloga 2) je vsebovala enaka vprašanja kot anketa za Žirovce, izključena so bila le vprašanja, ki se navezujejo na neposredno situacijo za Žiri. Ta anketa je vsebovala 29 vprašanj. Vprašanja za anketo sem sestavila sama z manjšo pomočjo mentorice.

Vprašanja za intervju (Priloga 3) so bila sestavljena pred obiskom intervjuvancev.

3.1.3 Opis postopka zbiranja podatkov

Teoretične podatke sem pridobila na spletu (predvsem digitalizirano aktualnih diplomskih, magistrskih del) in po pošti – avtorska dela dveh sociologov, ki sta mi monografije podarila.

Najprej sem sestavila »pilotski« vprašalnik, ki sem ga dala nekaj različnim osebam. Po pogovoru z njimi sem ugotovila, da moram nekatera vprašanja preurediti, zastaviti konkretnije. Anketi sta bili reševani od oktobra do decembra 2023. Prvo anketo, za Žirovce sem naredila na list, torej ne spletno. Ankete smo nato dali učencem 9. Razreda in anketni vprašalnik so nato reševali njihovi starši in stari starši iz Žirov. Druga anketa je bila spletna reševali so jo ljudje večjih mest in ne Žirovci. Za vse intervjuje smo se vnaprej dogovorili. Intervjuji so bili avdio snemani, opravljala sem jih po izvedenih anketah (januar, februar 2024).

3.1.4 Obdelava podatkov

Ko je posamezno anketo izpolnilo določeno število oseb oz. večina anketiranih, sem začela s pregledovanjem podatkov. V Wordov dokument sem prepisala vprašanja in pod njimi pripisala odgovore od najpogostejših do najredkejših oz. pri odprtih vprašanjih prepisala celotne odgovore. Poleg odgovorov so tudi odstotki, ki predstavljajo delež celote. Osebe, s katerimi sem opravila intervjuje, so poimenovane z imenom in priimkom oz. inicialkami.

Ko sem zbrala vse odgovore, sem se lotila izdelovanja grafov v aplikaciji Excel. Uporabila sem stolpčne diagrame in tortne prikaze. V vse grafe sem vključila tudi odstotke.

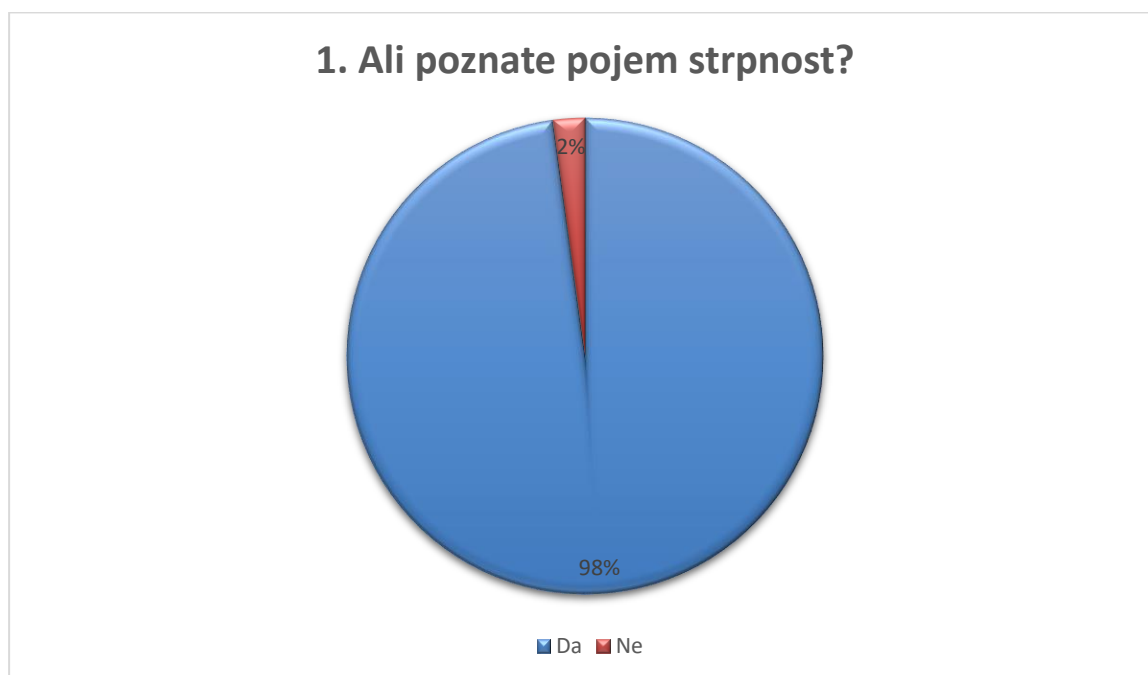
Posnete intervjuje sem prepisala. Prejete fotografije sem shranila v posebno mapo in jih pri določenem intervjuju vstavila v nalogo.

3.2 REZULTATI

3.2.1 Rezultati ankete

V nadaljevanju predstavljam rezultate obeh anketnih vprašalnikov. Vsi odgovori so predstavljeni v odstotkih – deležih.

3.2.2.1 Rezultati ankete, ki so jo reševali Žirovci

Graf 1: Poznavanje pojma strpnost

Velika večina ljudi je na vprašanje 'Ali poznate pojem strpnost?' odgovorila z da, in sicer kar 98 %. Rezultat tega me pravzaprav ni presenetil, saj besedo *strpnost* vse pogosteje slišimo v sodobnem času. Strpnost pa ima pravzaprav dva pomena. Tista strpnost, ki jo zagotovo vsi poznamo, je strpen, ko nekoga čakaš, da si potrpežljiv in ne vzkipiš takoj. Drugi pomen besede strpnost pa je največkrat slišati v povezavi z drugačnimi ljudmi, ljudmi druge rase, vere, priseljenci. Strpnost je tako tudi lastnost človeka, da spoštuje drugačne ljudi od sebe.

Če da, kaj le-ta vam pomeni?

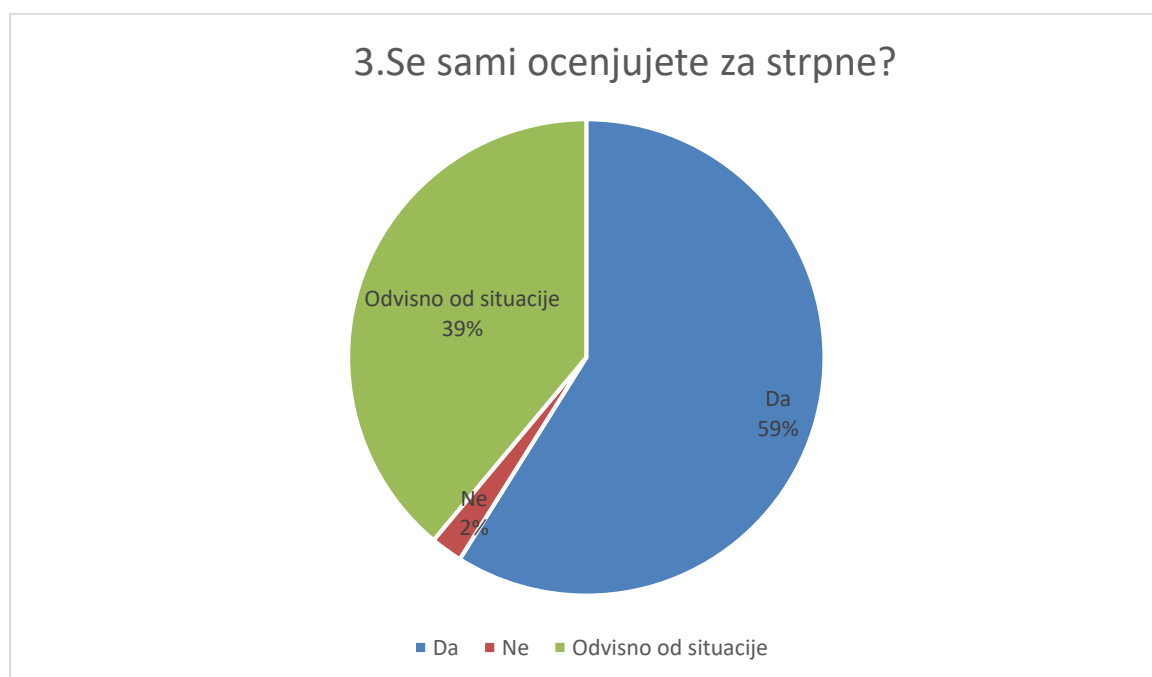
Odgovori so bili zelo različni, ampak vsi so imeli podoben pomen. Večina odgovorov je bilo v zvezi s strpnostjo do sočloveka, priseljencev. Najpogostejši odgovori so bili, da je strpnost sprejemanje drugačnosti, spoštljiv odnos, toleranca in pa sožitje med ljudmi. Nekateri so strpnost označili kot človekovo vrednoto, sposobnost živeti z drugače mislečim. Po mnenju anketirancev je strpnost neko spoštovanje, ne obsojanje, poštenost. Če se ocenjujemo za strpne, bi tako morali biti tudi prilagodljivi, pomisliti, npr. v kakšnem sporu, da ima tudi druga stran prav, ne bi smeli vzpostaviti odklonilnega odnosa do ljudi, drugačnih od nas. Nekdo pa je napisal, da ima danes *strpnost* razvrednoten pomen, saj se vsako nestrinjanje označi kot

nestrpnost, kar pa to zagotovo ni. Strpnost ima lahko tako več pomenov in vsak si ga utemeljuje po svoje, a vsem je skupno to, da je to neka dobra vrednota, ki bi jo morali vsi v življenju upoštevati.

Graf 2: Pogostost pojma strpnost

Največ ljudi, kar 66 (37 %), je pri drugem vprašanju: *Kako pogosto v vsakdanjem življenju slišijo za pojem strpnost?* odgovorila s 3, kar je neko povprečje med 1 in 5. Najmanj ljudi, in sicer le 8 (5 %) za pojem (ne)strpnost ne sliši nikoli, 36 (19 %) jih za ta pojem sliši zelo pogosto.

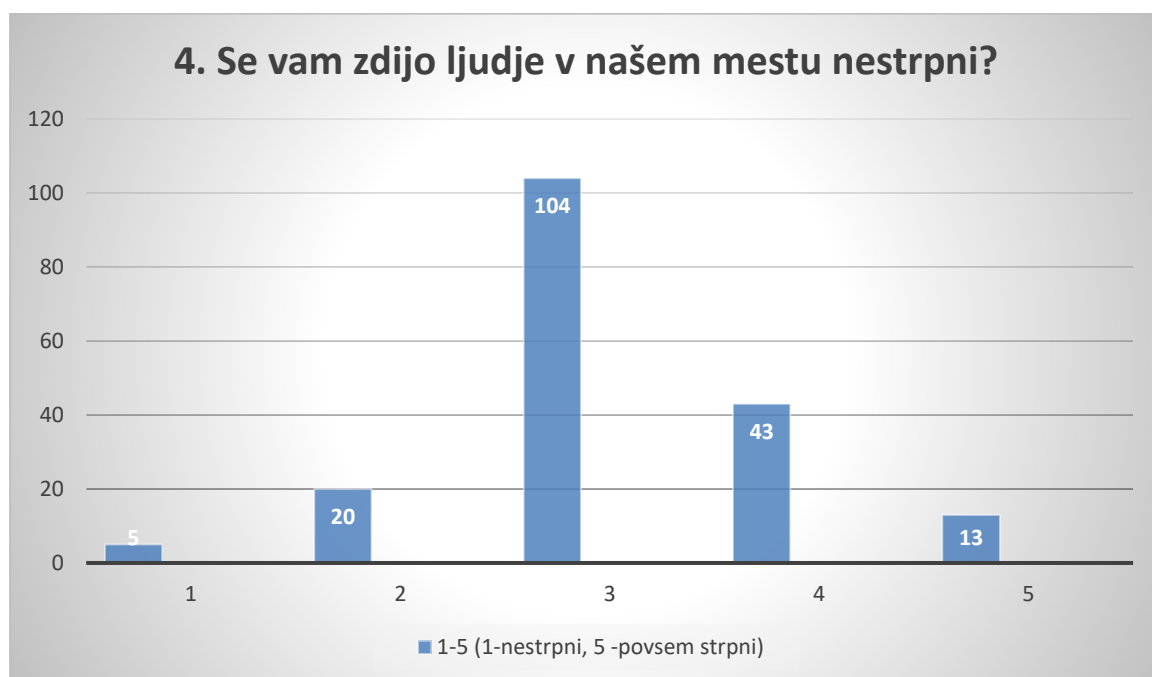

Graf 3: Strpnost anketirancev

Največ anketirancev, 59 %, se v vsakdanjem življenju in na splošno ocenjuje kot strpne. Na drugem mestu so tisti, ki so strpni oz. nestrpni v različnih situacijah - odvisno od situacije same. Težko je biti strpen vedno in povsod, zato me je presenetilo, da je več takih, ki se smatrajo za strpne, kot takih, pri katerih "odloča" situacija. Najmanj, le 2 %, pa se jih ne ocenjuje za strpne, torej se imajo za nestrpne.

Opišite, kdaj ste strpni in kdaj ne.

Največ ljudi je napisalo le tiste situacije, ob katerih so nestrpni. Odgovori so bili zelo raznoliki. Anketiranci so izpostavili, da so nestrpni ob lažeh, nepriznavanju le-teh, do tistih, ki hočejo slabo, ob krivici ljudem ali pa nasilju. Nekateri so odgovorili, da so nestrpni v družbi nestrpnih ter tudi ob onesnaževanju. Nekaj odgovorov o nestrpnosti je bilo vezanih tudi na priseljence. Ljudi moti, kadar imajo priseljenci v državi privilegije in takrat, ko se le-ti v tujem okolju obnašajo nespoštljivo in nekulturno ter ne upoštevajo pravil in zakonov. Prav tako so razlog za nestrpnost priseljenci, ki se predvsem po dolgem času življenja v Sloveniji še vedno ne naučijo slovenskega jezika. Ena gospa je izpostavila, da jo motijo priseljene ženske s hidžabom oz. ruto, to so po navadi ženske islamske vere. Ljudje pa so strpni v ravno nasprotnih situacijah, kar je precej predvidljivo oziroma logično. Pri kategoriji razlogov za strpnost so se pri odgovorih največkrat pojavili naslednji: ljudje v težavah, starejši ljudje, prilagajanje priseljencev, pošteni ljudje, družba starejših.

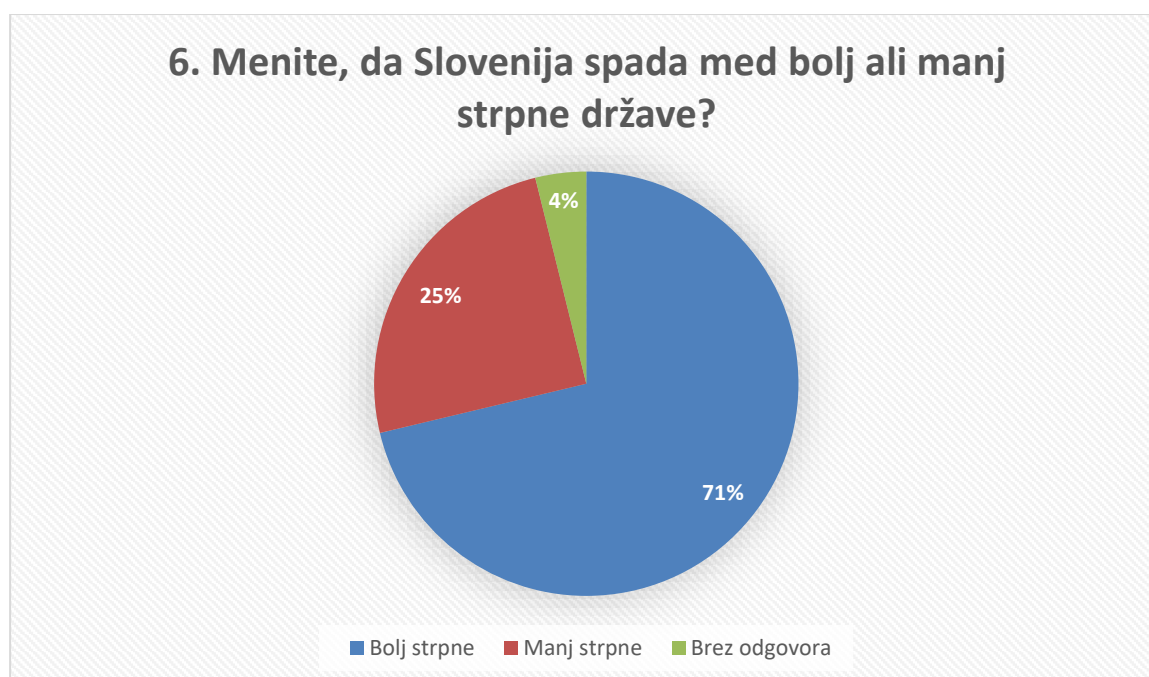
Graf 4: Strpnost Žirovcev

104 (56 %) od vseh 185 anketirancev je odgovorilo s srednjo oceno (3), torej je rezultat znova pokazal neko povprečje. Sklepamo lahko, da se večini anketirancev Žirovci ne zdijo ne strpni in ne nestrpni, ampak nekaj vmes. Le petim se zdijo Žirovci nestrpni, trinajstim pa popolnoma strpni. Če pogledamo povprečje, se večini anketirancem Žirovci zdijo precej strpni.

5. Kaj menite, da je v splošnem glavni razlog nestrpnosti do priseljencev?

Ljudje so podali zelo različna mnenja. Pogosti odgovori so bili strah na splošno, strah za delovna mesta, šole, vrtce, občutek ogroženosti. Mnogi so izpostavili, da se priseljenci ne znajo oz. se ne želijo prilagoditi ter da se morajo v veliko primerih domačini prilagoditi priseljencem. Velikim tudi ne ugaja, ker se priseljenci ne naučijo jezika države, v katero so prišli. Velik razlog za nestrpnost so tudi predsodki in stereotipi, saj mnogokrat nekoga obsojamo, tudi če ga ne poznamo dobro oz. ga sploh ne. Mnogi imajo tako tudi predsodke do drugačne kulture priseljencev. Velikokrat domačini postanejo nestrpni zato, ker se priseljenci ne prilagodijo in ne vključijo v lokalno skupnost. Posledično vplivajo tudi na družbeno strukturo, saj se vedno družijo le med seboj in se ne pomešajo z domačini. Anketiranci so napisali tudi, da so priseljenci mnogokrat leni in ne spoštujejo zakonov ipd. Med odgovori sem naletela tudi na dva nova pojma. To sta *asimilacija* in *integracija*. Asimilacija pomeni vključevanje v določeno okolje ter prevzemanje njegovih lastnosti, značilnosti. Integracija pa pomeni neko združevanje, povezovanje posameznih enot, delov v večjo celoto. Tako je bilo nekajkrat tudi izpostavljeno, da se priseljenci ne asimilirajo in ne integrirajo. Za konec pa bi dodala še stari rek, ki ga je kot odgovor zapisala neka gospa: *Če greš v Rim, se obnašaj kot Rimljan*. Ta rek je še v današnjem času zgled, da če nekam gremo, se preselimo, se vsaj delno prilagodimo ljudem tam, in ne pričakujemo, da se bodo oni prilagodili nam.

6. Menite, da Slovenija spada med bolj ali manj strpne države?

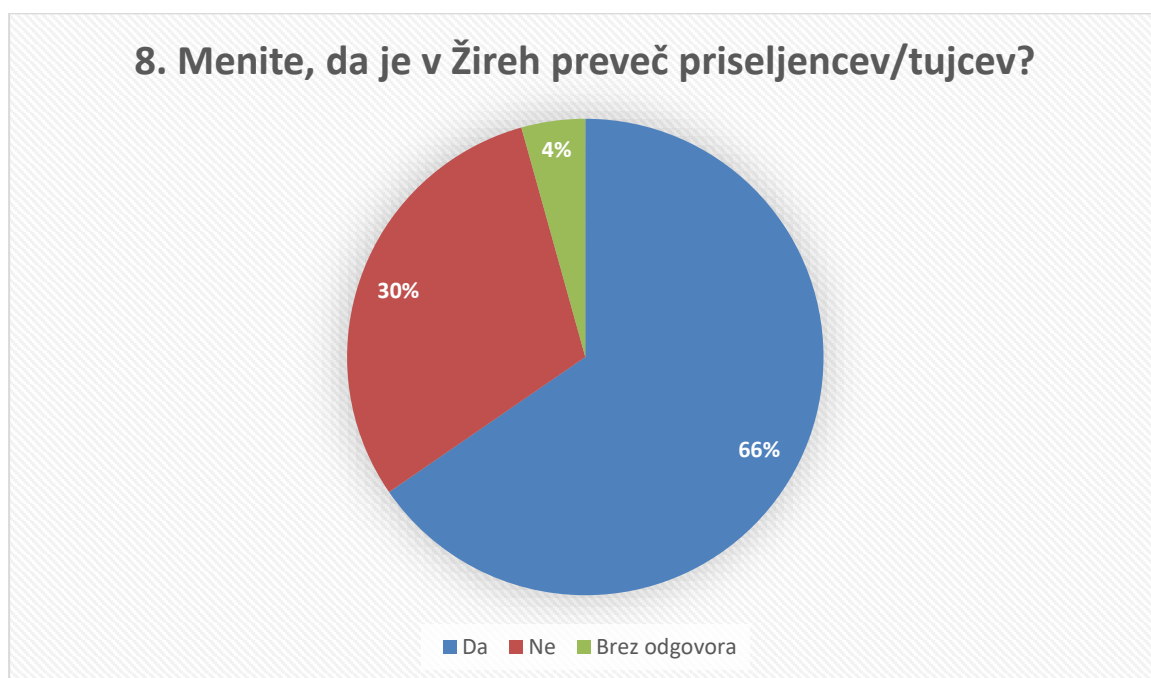
Graf 5: Strpnost Slovencev

Nekaj manj kot tri četrtine anketirancev je odgovorilo, da se jim Slovenija in Slovenci zdijo precej strpni in tako menijo, da Slovenija spada med strpnejše države. Četrtnina ljudi Slovenijo vidi kot manj strpno državo. 4 % anketirancev, kar je 11 ljudi, na to vprašanje ni odgovorilo.

Graf 6: Naraščanje priseljevanja v Žiri

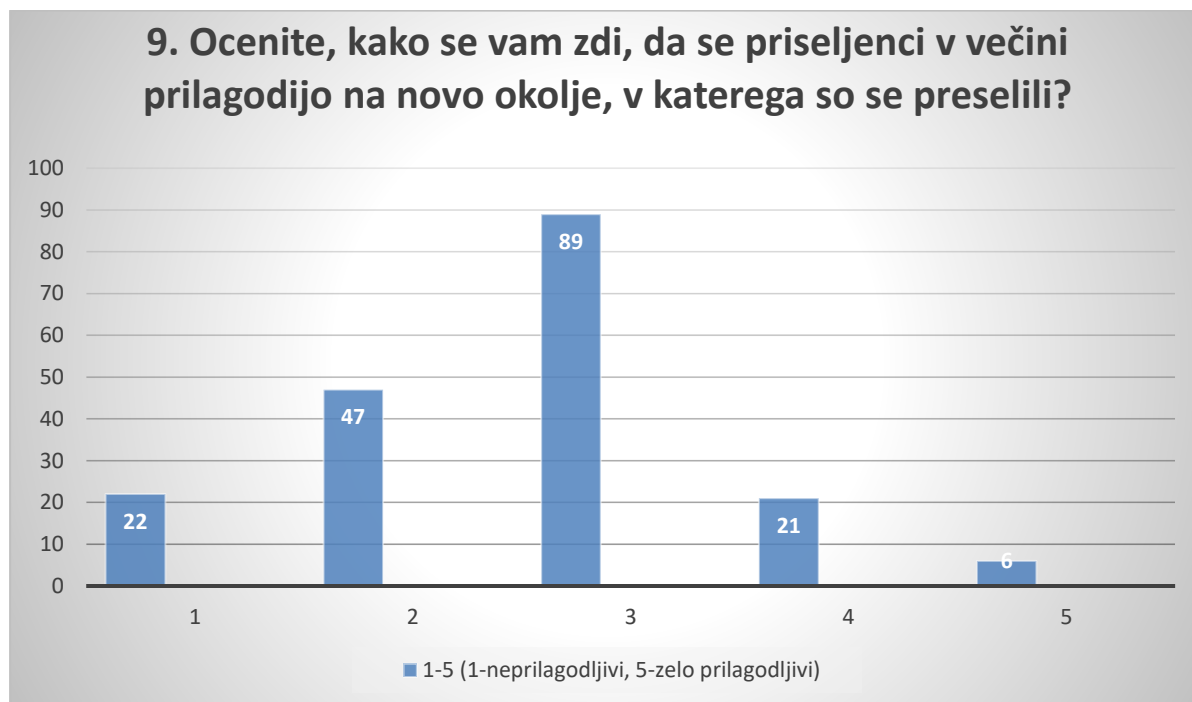
Skoraj vsi anketiranci v Žireh, 98 %, menijo, da priseljevanje v Žiri narašča. Temu pojavu so sami priča v vsakdanjem življenju, ko srečujejo, vidijo ljudi, ki so druge rase in jih ne poznajo oz. jih še nikoli prej niso videli, saj so Žiri tako majhno mesto, da se večina ljudi med seboj pozna. Le 2% sta odgovorila, da po njihovem mnenju priseljevanje v Žiri ne narašča.

Graf 7: Število priseljencev v Žireh

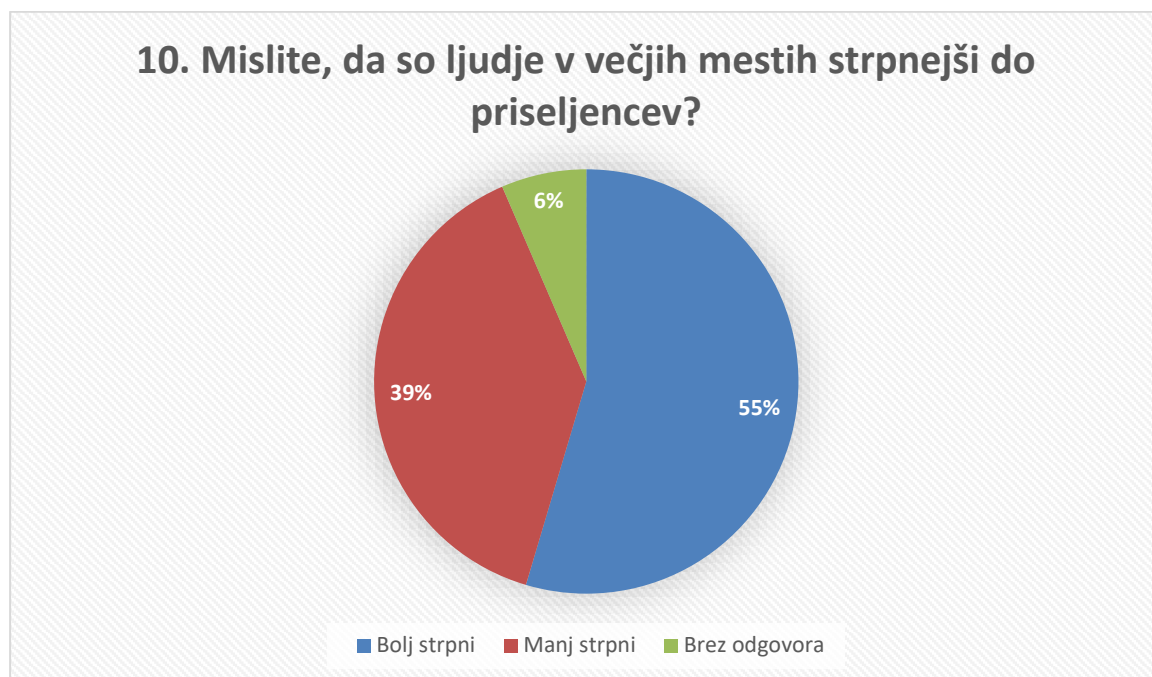
Dve tretjini anketirancev meni, da je v Žireh preveč priseljencev. Podatek me je precej presenetil, saj morda nakazuje na to, da se večini zdi, da v Žireh ni prostora za tujce. Mnogo ljudi moti, ker se je družbena sestava Žirov v primerjavi s preteklostjo močno spremenila. Ljudi,

ki so malce starejši, to lahko zagotovo zmoti, saj so bili Žirovci včasih precej bolj socialni oz. družabnejši med seboj, danes pa se družijo bolj po skupinah. Mnogi se na cesti ne pozdravljajo več. 30 % anketirancev število priseljencev ne moti, 4 % anketiranih Žirovcev pa na vprašanje ni odgovorilo.

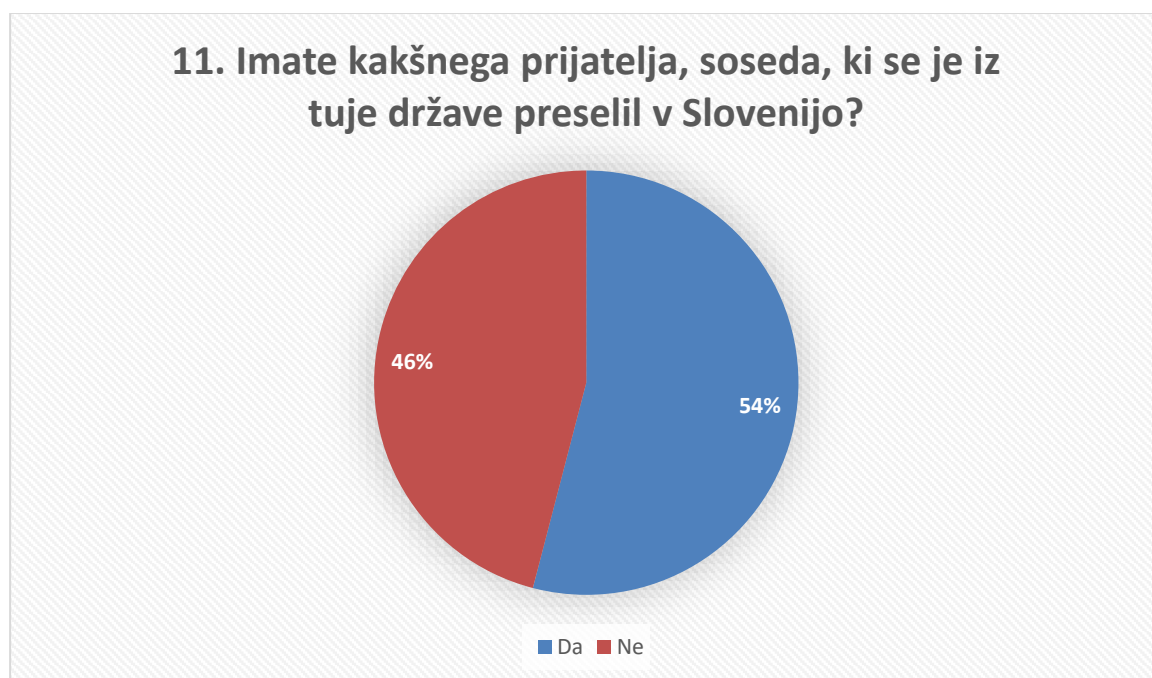
Graf 8: Prilagoditev priseljencev v novo okolje

Tudi pri tem vprašanju je največ ljudi odgovorilo z neko sredinsko vrednostjo, v povprečju s trojko. 89 (48 %) anketirancem se zdi, da se priseljenci delno prilagodijo. Le šestim anketirancem se zdi, da so priseljenci popolnoma prilagodljivi, dvaindvajsetim pa, da sploh niso prilagodljivi. Več je tudi takih, ki so na lestvici vrednotilo prilagajanje priseljencev z oceno 2 kot pa tistih, ki so njihovo prilagajanje označili s 4. Če povzamem, se več ljudi nagiba k mnenju, da so priseljenci bolj neprilagodljivi kot pa prilagodljivi.

Graf 9: Strpnost ljudi v večjih mestih

Nekaj več kot polovica anketiranih Žirovcev meni, da so ljudje v večjih mestih do priseljencev strpnejši. Podatek me je precej presenetil, saj sem mislila, da bo odstotek ljudi, ki tako mislijo, višji. Večja strpnost do priseljencev v večjih mestih se verjetno pojavlja zato, ker so ljudje tam navajeni priseljencev in novih ljudi, ki jih ne poznajo. 39 % vseh anketirancev meni ravno obratno, in sicer da so ljudje v večjih mestih manj strpni do priseljencev. 6 % anketirancev na vprašanje ni odgovorilo oz. je zraven dopisalo, da so enako strpni.

Graf 10: Priseljeni prijatelji, sosede

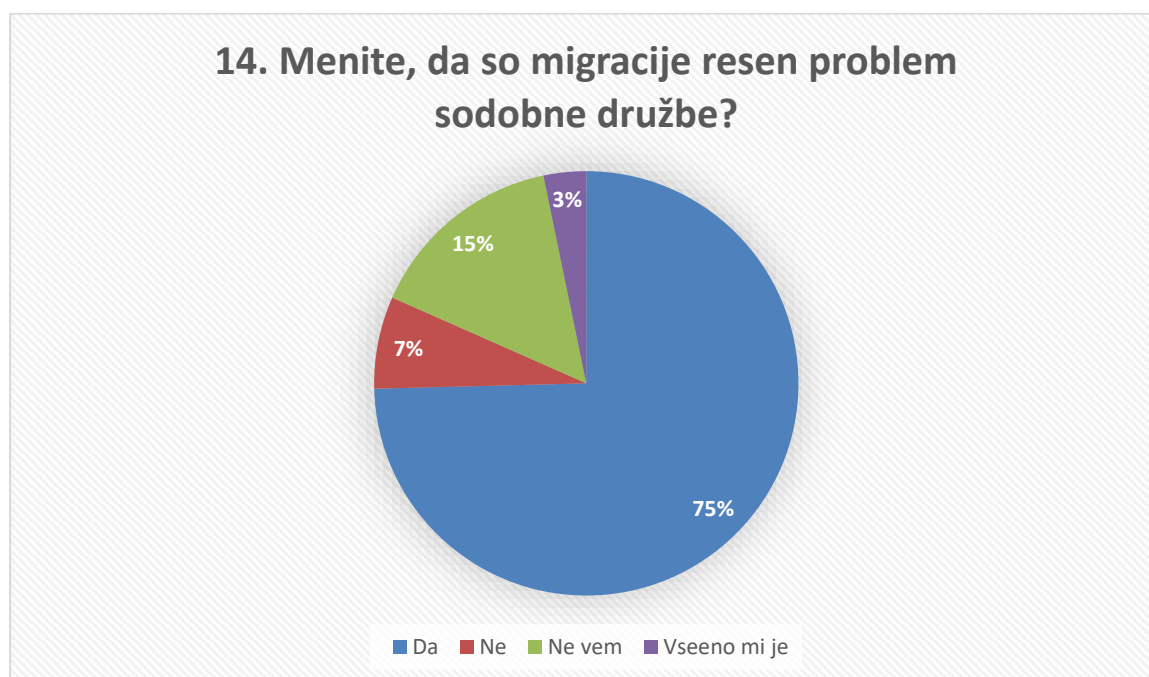
Pri 11. vprašanju je rezultat precej izenačen. Nekaj več kot polovica anketirancev je takih, ki imajo prijatelje oz. sosede priseljence. Prijateljski in sosedski odnosi se ponavadi zgradijo po priselitvi tujcev v neko lokalno okolje, kjer se le-ti vsaj delno morajo povezati s sosedi in pa kasneje s prijatelji, saj jim je življenje izven domače države tako lažje. 46 % anketirancev pa takih odnosov s priseljenci v življenju nima.

12. Kakšni mislite, da so razlogi za priselitev v Slovenijo iz tujine?

Odgovori na ta vprašanja so si bili zelo podobni in so se precej ponavljali. Največkrat omenjeni so bili ekonomski razlogi, zaposlitev, boljši življenjski pogoji. Razlogi za priselitve so tudi prisilni, na primer vojna in posledično želja po miru. Mnogi odidejo tako rečeno *s trebuhom za kruhom* in se odselijo v želji za boljše življenje in delovna mesta. Nekaj odgovorov je omenjalo, da so razlogi za priseljevanje socialna varnost, boljše šolstvo, tranziti. Razlogi so lahko legalni ali pa ilegalni, a zraven ni bilo nobene obrazložitve, kaj točno je s tem mišljeno.

13. Iz katere države po opažanjih menite, da v Slovenijo pride največ priseljencev?

Večina in tudi največ anketirancev meni, da so priseljenci večina iz držav bivše Jugoslavije in Balkana, kot so npr. Bosna in Hercegovina, Srbija, Hrvaška, Makedonija, Albanija. Veliko anketirancev je navedlo tudi Ukrajino, seveda zaradi vojne, ki divja na tamkajšnjem območju. Nekateri odgovori so omenjali tudi Bangladeš, Filipine, Sirijo, Afganistan, Argentino, Tajsko in države Bližnjega vzhoda.

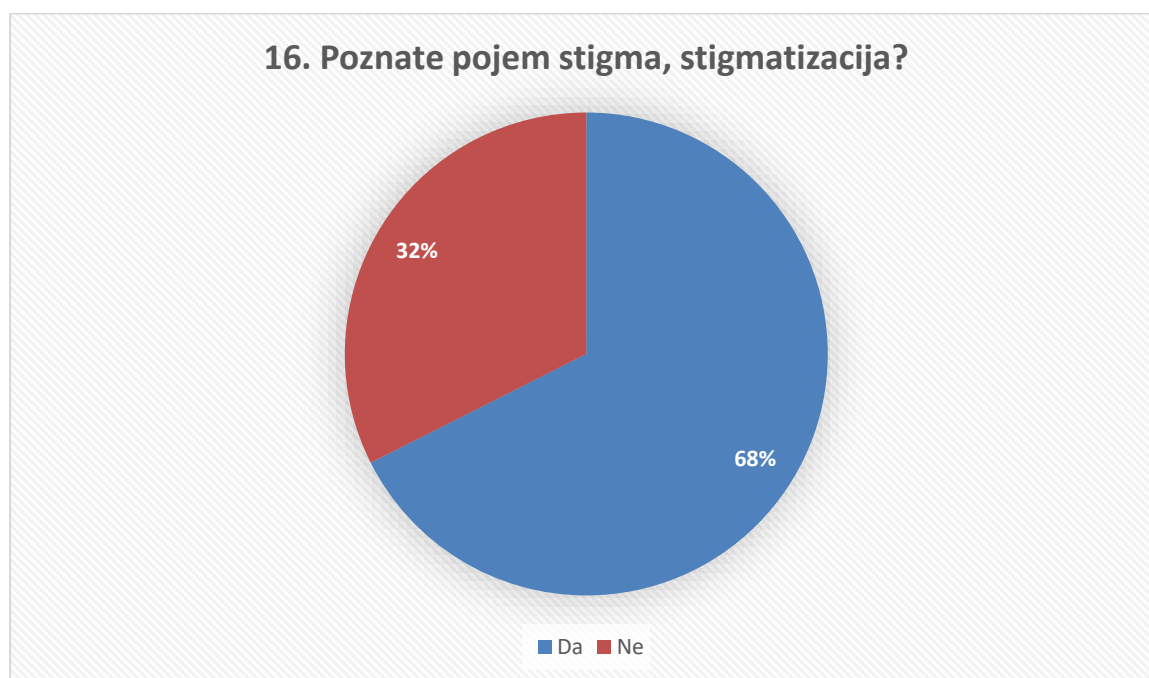

Graf 11: Migracijski problem

Tri četrtine vseh anketirancev meni, da so danes migracije resen problem sodobne družbe. Zaradi vojn in nevdržnih razmer, ki pretijo na svetu, je migracij je iz dneva v dan več. Tudi vlada in politika bosta morali oblikovati različne ukrepe, sprejeti zakone za priseljence in njihovo boljše življenje v Sloveniji. 15 % anketirancev so odgovorili z *ne vem*, 7 % z *ne*. 3% se s tem ne ukvarjajo in jim je za problem migracij vseeno.

15. Kako bi lahko (predvsem nezakonite) migracije preprečili?

Odgovore bi tu lahko razdelili na dva dela. Tistega, pri katerem se sprejema nek zakon ipd. znotraj države za preprečitev ilegalnih migracij in tistega, v 'praksi', kjer se dejansko postavi razne ovire ipd., da je mejo tako rekoč nemogoče prečkati. Odgovori, ki spadajo v prvo skupino, so zakoni, dogovori držav, boljša politika z denarjem in boljša porazdelitev denarja. Drugi pa bi na mejah postavili bodečo žico in uvedli redno kontrolo na mejah, azil, zatrli bi prekupčevalce z ljudmi. Drugi bi vzpostavili deportacijo ob ilegalnem prestopu meje ter migrante poslali kar nazaj, od koder so prišli. Morale bi se zmanjšati razlike med bogatimi in revnimi. Nekaj jih tudi misli, da bi morali v državi vzpostaviti nek standard in bi morali priseljeni dokazati, da so zmožni življenja pri nas. Nekateri anketiranci pa bi razmere hoteli urediti v matičnih državah priseljencev. Mnogi ljudje bi torej priseljevanje ustavilo/umirilo z mirnejši sankcijami, drugi pa na agresivnejši način, z bodečo žico in psi.

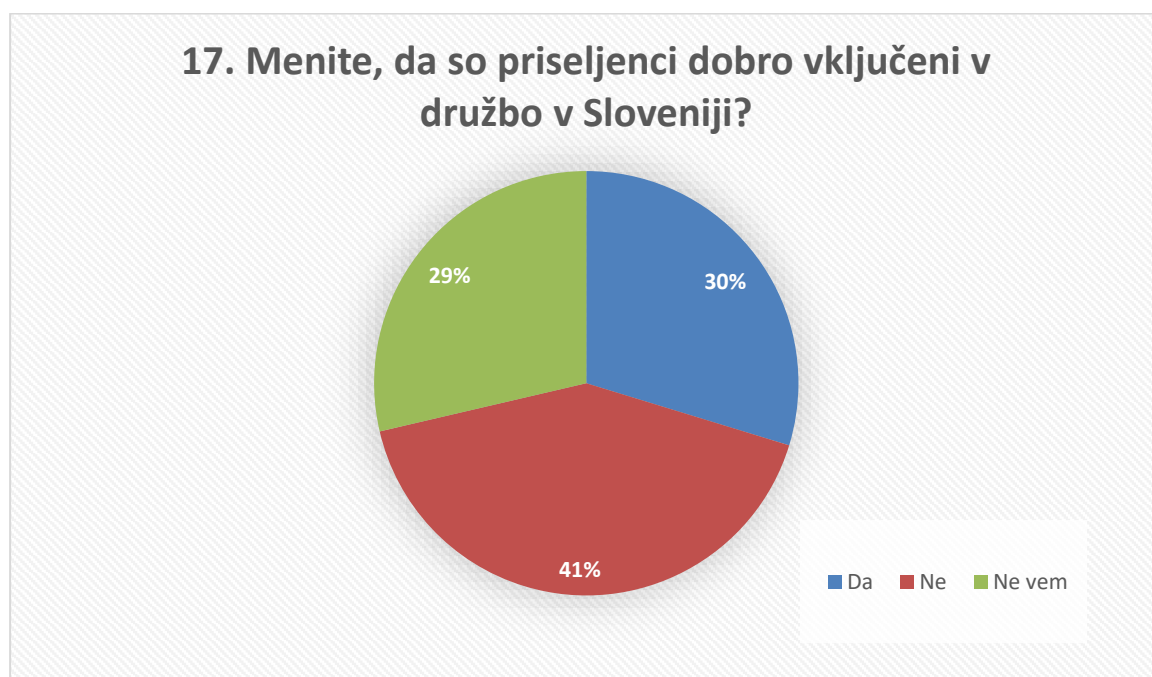

Graf 12: Poznavanje pojma stigma

Skoraj tri četrtine oz. natančneje 68 % vseh anketirancev je za pojem stigmatizacija že slišalo in ga tudi poznajo. Ta podatek me je precej presenetil, saj menim, da se pojem stigma v vsakdanjem življenju ne pojavlja tako pogosto in ga tudi jaz pred začetkom izdelovanja raziskovalne naloge nisem poznala. 32 % anketirancem pa je pojem stigmatizacija tuj.

Pri naslednjem podvprašanju so morali anketiranci napisati in razložiti, kaj pojem stigma pomeni. Če primerjamo definicijo in razlago pojma besede stigma iz SSKJ z najboljšimi približki pri podanih odgovorih anketirancev ugotovimo, da je skupna točka predvsem odziv okolja do drugačnosti in zaznamovanost. Sicer so vsi odgovori pravilni, a vsak si pojem razlaga po svoje. Anketiranci so napisali, da je to označitev posameznika glede na obnašanje, zaničevanje, nespoštovanje, obsojanje. Nekateri so slednje označili kot predsodke. Najbolj všeč mi je bil odgovor neke gospe, ki je napisala, da je to *nezaželena drugačnost*. Če nekoga

stigmatiziramo, ga zaradi neke drugačnosti družbeno označimo na slabši način. V sodobnem svetu drugačnost ljudi moti. Mnogi so žrtev stigmatizacije zaradi ljudi, ki druge zaznamujejo samo zaradi neke oblike drugačnosti. Ljudje smo si različni, a sodobna družba je mišljenja, da če si od drugih preveč drugačen, si slab, nisi toliko vreden kot drugi. Dober primer stigmatizacije je na primer rasizem, sovraštvo do ljudi druge rase. Na tak način stigmatiziramo tistega, ki je druge rase, in to le zaradi njegove drugačnosti. Drugi podani odgovori, ki so jih napisali anketiranci, so opredeljevanje nekoga za manj sprejemljivega, nasprotovanje drugačnosti, zapostavljanje. Nek gospod je kot odgovor napisal *vžgano znamenje*. Najprej mi ni bilo jasno, kaj naj bi to pomenilo, ko pa sem pogledala na internetu, sem ugotovila, da je to samo ena izmed sopomenk za stigmo.

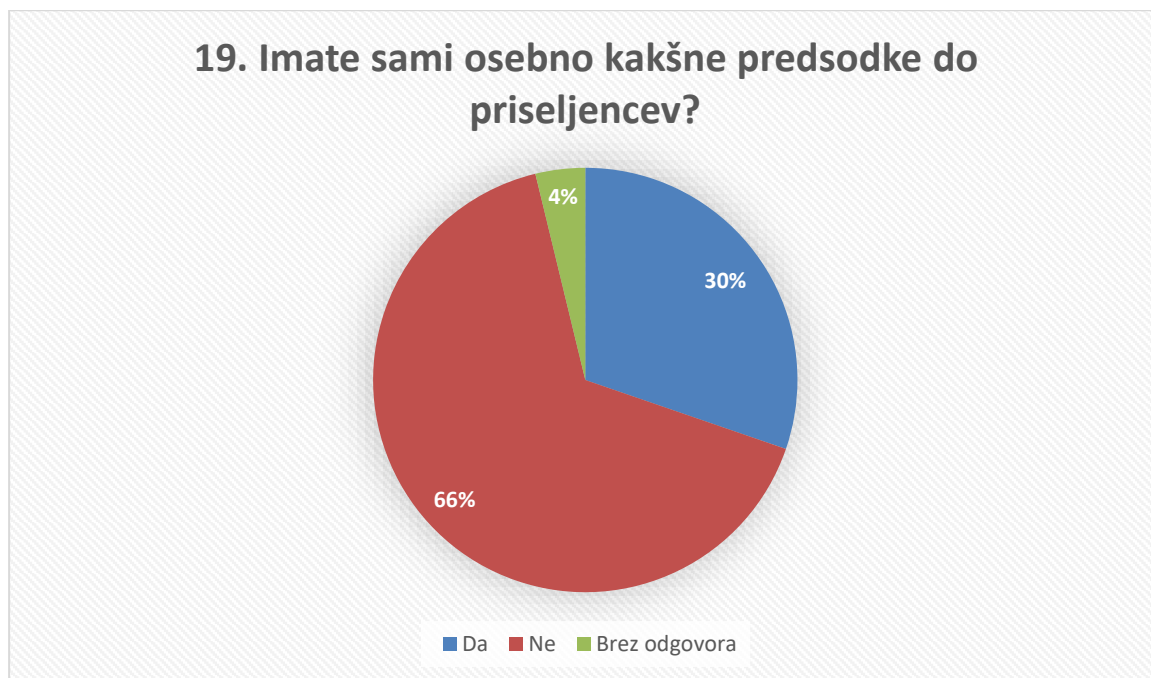
Graf 13: Vključenost priseljencev v slovensko družbo

Pri 17. vprašanju je največ, 41 %, anketirancev odgovorilo, da priseljenci v Sloveniji niso dobro vključeni v družbo. To seveda ni odvisno samo od domačinov, ampak tudi od njih samih. Kot že omenjeno, so anketiranci večkrat napisali, da se priseljenci družijo le med seboj, ne pa z domačini. Velikokrat je tako, da bi domačini z veseljem sprejeli priseljence v družbo, ampak le-ti tega ne sprejmejo. Mnogokrat pa je ravno obratno in domačini nočejo sprejeti priseljencev medse. Približno enako pa je število tistih, ki menijo, da so priseljenci dobro vključeni v družbo in tistih, ki tega ne spremljajo in ne znajo odgovoriti na to vprašanje.

18. Na kakšen način država skrbi za priseljence, njihovo vključenost?

Večina ljudi meni, da država za priseljence skrbi dobro. Anketiranci so to pogosto argumentirali z odgovori, kot so šolanje, socialni transferji in denarna pomoč. Dobro se jim zdi, ker so organizirani tečaji slovenščine in so priseljencem zagotovljene osnovne življenjske potrebe ter domovi in stanovanja ter azilni domovi po celi Sloveniji. Izpostavljeno je bilo tudi to, da država za priseljence izdaja razne zloženke z osnovnimi človekovimi pravicami, delavnice in klicne centre, da se priseljenci lažje in hitreje vključijo v okolje. Nekateri pa mislijo, da država za priseljence skrbi slabo. Najbolj izpostavljeno je bilo, da je skrb premajhna predvsem kot

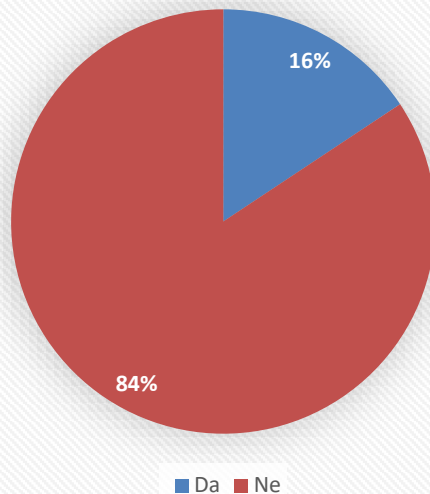
asimilacija, vključenost. Mnogim se zdijo programi države neustrezni. Anketiranci menijo, da država ne upošteva izobrazbe in daje preveč socialne podpore. Ukrepi so podobni, a za nekatere so slabi, za druge dobri. Zanimiv pa mi je bil odgovor enega gospoda, ki je napisal: *Zakaj bi morala država skrbeti za to?* Kot primer je navedel stavek znanega ameriškega predsednika ZDA Johna F. Kennedyja, ki je nekoč dejal: *Ne sprašuj, kaj bo domovina storila zate, vprašaj raje, kaj boš storil zanjo ti.*

Graf 14: Predsodki do priseljencev

Največ, in sicer 66 % vseh anketirancev je odgovorilo negativno, torej sami osebno do priseljencev nimajo predsodkov. 30 % ima do priseljencev predsodke. Pred analizo sem mislila, da bo število le-teh večje, ampak očitno ljudje do priseljencev večinoma nimajo predsodkov. 4 % anketirancev, kar je 7 ljudi, na to vprašanje ni odgovorilo.

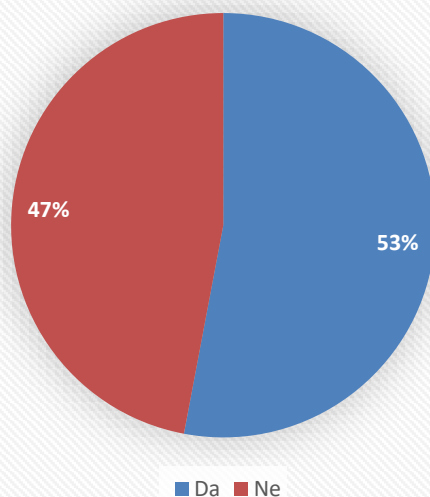
20. Bi ravnali drugače, če bi bili v stiku s svetlopoltim ali pa temnopoltim priseljencem?

Graf 15: Ravnanje s priseljencem druge rase

Več kot tri četrtine anketirancev ne bi ravnalo drugače, če bi bili v stiku s svetlopoltim ali pa temnopoltim priseljencem. Barva kože ne vpliva na človekovo osebnost, tako da me je številka ljudi, katere barva kože ne moti, zelo razveselila. Še vedno pa je tu 16 % takih, ki bi ob stiku ljudi dveh ras ravnali drugače.

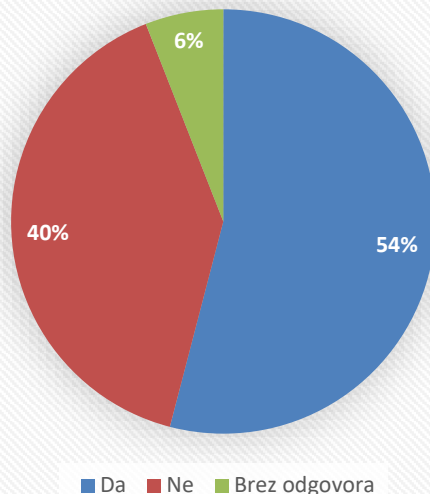
21. Bi priseljenca sprejeli prej, če bi bil glede na veroizpoved istomisleči kot vi?

Graf 16: Sprejemanje priseljenca iste vere

Verjetno bi si mislili, da bi nekoga, ki je iste vere kot mi, v svojo družbo sprejeli prej, a ljudje še zdaleč ne mislijo tako. Odstotek tistih, ki bi to naredili in tistih ki ne, je bil zelo podoben, nekaj je takšnih, ki bi to naredili. Tako tudi ne smemo misliti, da je nekdo druge vere slab človek, res pa je, da lahko ima drugačna življenjska načela kot npr. kristjan.

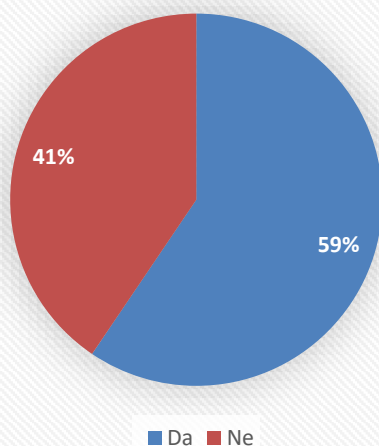
22. Bi priseljenca sprejeli prej, če bi bil iz držav bivše skupne države (Jugoslavije)?

Graf 17: Sprejemanje priseljenca iz bivše Jugoslavije

Odgovori tu so bili precej pričakovani, in sicer nekaj več kot polovica anketirancev bi priseljenca sprejelo prej, če bi prihajal iz držav bivše Jugoslavije. Zagotovo se narodi bivše Jugoslavije oz. državljani še vedno čutijo delno povezani, saj so imeli del skupne preteklosti in so bili del iste države. Prav tako pa jih delno povezuje tudi jezik, saj vsi govorijo slovanski jezik. 40 % anketirancev bi priseljence sprejelo enako ne glede na narodnost, 11 anketirancev ni odgovorilo.

23. Ste se kdaj (npr. na delovnem mestu) srečali s težavo v komunikaciji zaradi tujca, ki ni govoril slovensko?

Graf 18: Težava v komunikaciji zaradi neslovensko govorečega tujca

Čeprav ne za velik odstotek, se je več ljudi še vseeno znašlo v težavah pri komunikaciji zaradi tujca, ki ni govoril slovenskega jezika. Ker pa so anketiranci že prej večkrat omenili, da se tujci nočejo naučiti slovenščine, sem mislila, da bo ta številka še večja, čeprav je že zdaj le-teh več kot polovica. 41 % ljudi se v takih težavah zaenkrat še ni znašlo.

24. Na katere prednosti menite, da priseljenci gledajo pri izbiri mesta, v katerega se bodo priselili izven svoje države?

Največ odgovorov anketirancev je bilo pričakovanih, in sicer gre za dva faktorja: delo in stanovanje. Vsak, ki se nekam priseli, potrebuje stanovanje, v katerem bo živel, in delovno mesto. Na delovno mesto se navezuje tudi denar in zaslužek, saj z delom zaslužiš denar za preživetje. Drugi odgovori anketirancev so zajemali ekonomske prednosti, socialo, življenjski standard. Nekateri zagotovo gledajo na jezik države in pa človečnost ljudi ter dostopnost zdravstva. Nekaj odgovorov je izpostavilo poznanstva, saj se ljudje raje preselijo nekam, kjer že imajo vsaj nekaj poznanstev, morda prijateljev ali sorodnikov. Zagotovo je pomembna življenjska vrednota tudi varnost. Eden izmed anketirancev je napisal, da priseljenci gledajo tudi na velikost države in njen BDP. Nekdo je izpostavil, da priseljenci gledajo, da je v mestu/državi, kamor se priselijo, že več priseljencev. Tako se lažje vključijo v skupnost in priseljence, ki so se tja priselili že prej.

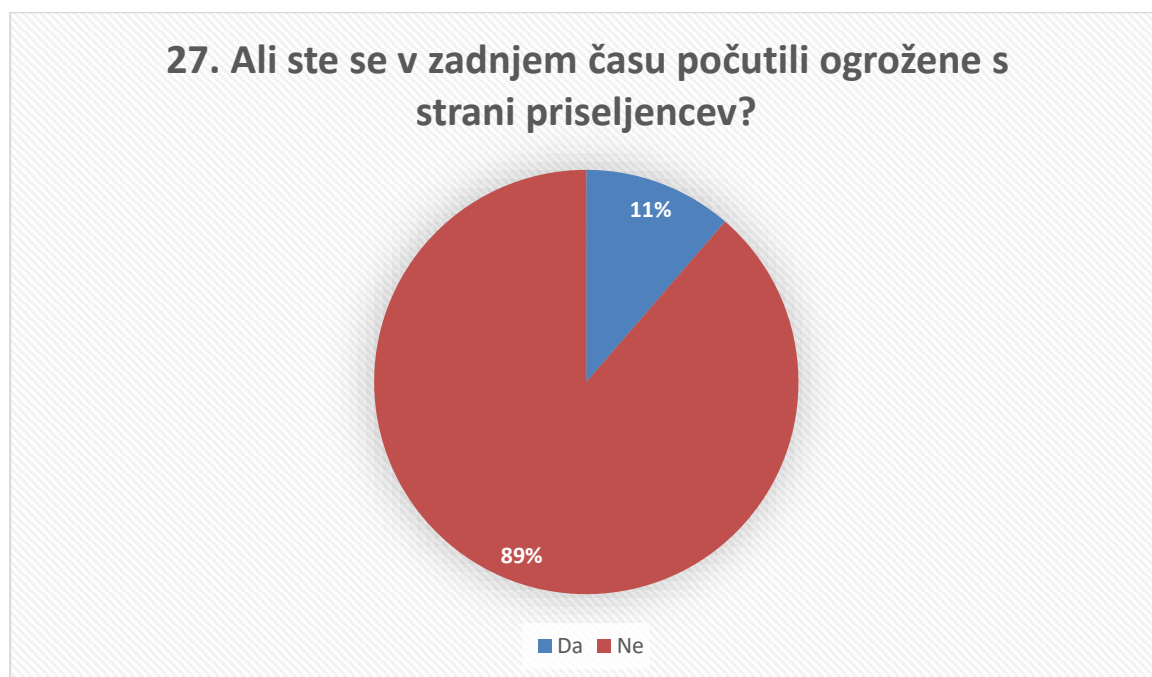

Graf 19: Vpliv staršev na mnenje o priseljenjih

Odgovori na to vprašanje so me precej presenetili. Kar 70 % vseh ljudi si je mnenje o priseljenjih ustvarilo samih in na to ni vplivala vzgoja staršev. Mislila sem, da bo ravno obratno in bo več takih, na katere je vzgoja staršev vplivala. Starši nas vzgajajo po svojih načelih že od malega in na nas prenašajo, kaj je prav in kaj ne. Tako mi pravzaprav kot majhni mnogokrat nimamo svojega mnenja in nam le starši povedo svojega. Ker pa se naj bi po starših zgledovali, sem mislila, da to mnenje ljudi spremlja vse življenje. A očitno ni tako in večina odraslih, ko odraste, oblikuje svoje mnenje o svetu.

26. Kaj/kdo najbolj omogoča priseljevanje v Žiri?

Tu so bili odgovori zelo poenoteni. Največkrat so bili pri odgovorih izpostavljena podjetja in tovarne ter delovna mesta in (poceni) delovna sila, delodajalci ter obrtniki. Kot primer so bila nekajkrat naštet lokalna žirovska podjetja kot so Ika, Mesarstvo Oblak in Poclain Hydraulics. Nekajkrat so bili tu kot odgovori naštet tudi domačini in država.

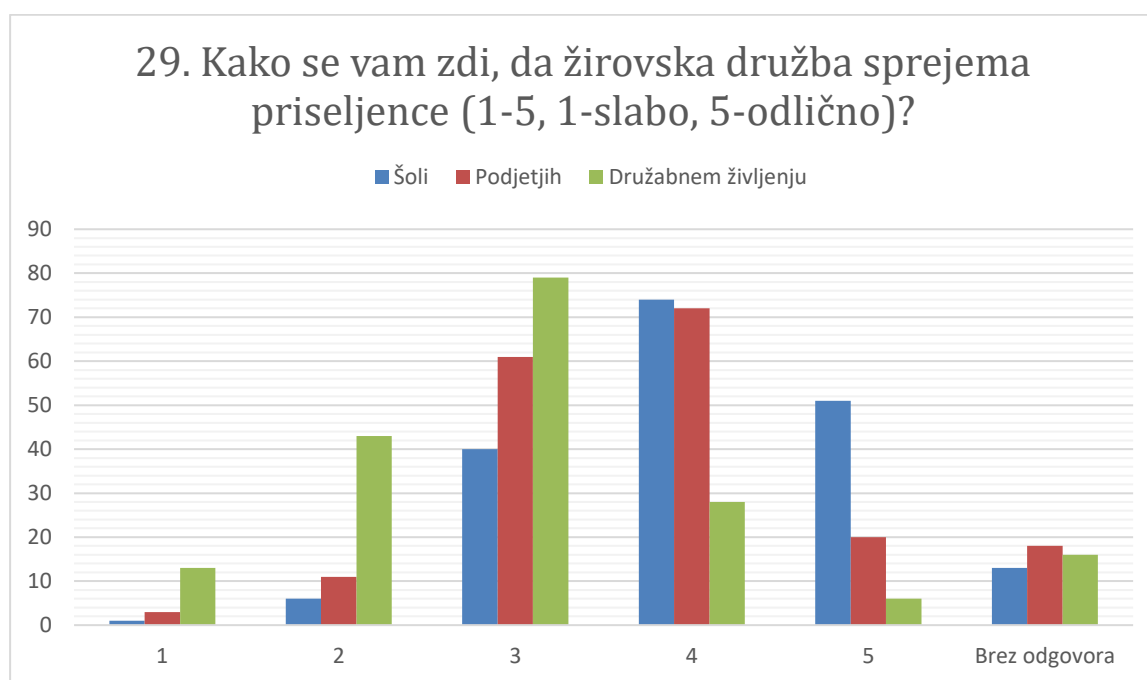

Graf 20: Ogroženost s strani priseljencev

Velika večina, skoraj 90 % ljudi, se v zadnjem času ni počutila ogroženo s strani priseljencev, kar je zagotovo spodbudno. Priseljenci ne pridejo nekam, da bi povzročali nasilje. Še vedno pa je tu 21 takih oz. 11% priseljencev, ki se je s strani priseljencev počutilo ogroženih.

28. Po čem spoznate priseljenca že na prvi pogled (kultura obnašanja, oblačenja)?

Največ odgovorov se je zagotovo nanašalo na njihov slog oblačenja. Po mnenju anketirancev imajo mnogi kičasta oblačila ali nosijo trenirke, bele čevlje. Moški nosijo okoli pasu torbice, imajo pobrito glavo, njihova barva kože je drugačna. Prepoznavni so tudi po tem, da ne pozdravljajo in se ne obnašajo kulturno. Prepoznani so po govorici in njihovem naglasu ter jeziku, nekaj anketirancev je omenilo, da se po mestu sprehajajo z belimi vrečkami. Večkrat je bilo tudi izpostavljeno, da se družijo med seboj v skupinah in se vedno zadržujejo na istih mestih. Po mnenju nekaterih pa je prepoznavna že njihova hoja in obrazne poteze.

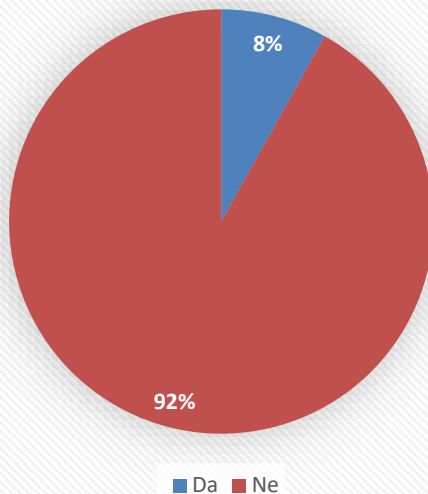
Graf 21: Sprejemanje priseljencev s strani Žirovcev

Pri 29. vprašanju so morali anketiranci sami oceniti, kako so po njihovem mnenju priseljenci na različnih področjih vključeni v družbo v Žireh. Kot lahko razberemo iz grafa, so najbolj in sicer s 5 vključeni v šoli, najmanj, z 1, pa v družabnem življenju. Največ jih je ocenilo, da so priseljenci v družabnem življenju vključeni povprečno, to je ocena 3. Če bi pogledali neko povprečje, so priseljenci najbolj vključeni v šoli, sledijo podjetja, šele nato družabno življenje. Ravno za to pa so krivi razni predsodki, stereotipi in vsa negativna čustva nad priseljenci. Verjetno je to tudi zato, ker so odrasli v podjetjih, otroci pa so se v šoli primorani družiti s priseljenci in nato tako tudi ugotovijo, da so lahko le-ti, ne glede na vse prejšnje pomisleke, tudi zelo dobri ljudje, prijatelji. V družabnem življenju pa se ljudje s priseljenci ne družijo, saj jim je verjetno težko narediti korak naprej in se začeti družiti z nekom, ki ga ne poznajo in ni iz njihovega rodnega kraja. In verjetno je to odraz manjšega mesta, kot so na primer Žiri, saj se poznamo med seboj in se ve, kdo je čigav.

30. Kako bi vi uredili »problem tujstva, priseljencev«?

Mnogi bi bili glede na odgovore pripravljeni na tem področju narediti veliko oz. bi si še bolj želeli, da bi to naredila država. Daleč največkrat so bili omenjeni tečajji slovenščine za priseljence in pa seznanitev ter tudi upoštevanje naše kulture ter navad. Tujce bi morali vključevati v razne dejavnosti in aktivnosti, da bi bolje spoznali našo državo. Po mnenju anketirancev bi si morali najti delovno mesto, na delovnem mestu pa bi morali delodajalci zahtevati govorjenje slovenskega jezika. Nekateri so tudi napisali, da bi se morali priseljenci asimilirati in bi morali imeti iste pravice kot državljani. Nekdo je napisal, da bi jim morali dati možnost prilagoditve, v nasprotnem primeru bi jih morali izgnati. Zanimiv odgovor mi je bil, da bi morali ta problem reševati na globalnem nivoju, ne pa samo znotraj držav, v katere se ljudje priseljujejo. Spet drugi pa priseljencev ne bi prenašali in bi jih enostavno poslali nazaj domov. Omenjena je bila tudi omejitev števila priseljencev ter ukinitvev socialnih transferjev zanje.

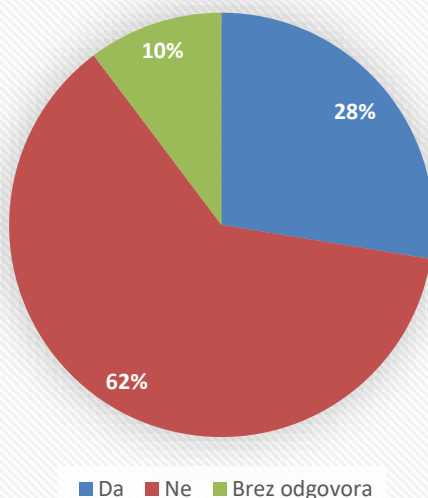
31. Ali bi vas motilo prijateljstvo vašega otroka s priseljencem?

Graf 22: Odnos do prijateljstva otroka s priseljencem

Pri 31. vprašanju je največ anketirancev odgovorilo z ne, torej da jih prijateljstvo njihovega otroka s priseljencem ne bi motilo. 8 % pa je takih, ki bi jih to motilo. Starši seveda svojim otrokom želijo najboljše, tako da jih verjetno vsaj večino ne bi motilo, če se njihovi otroci družijo s priseljenci, saj se običajno ljudje družimo s tistimi, s katerimi se razumemo in to ne bi smelo biti nobena težava.

32. Ali bi vas motila partnerska zveza vašega otroka s priseljencem?

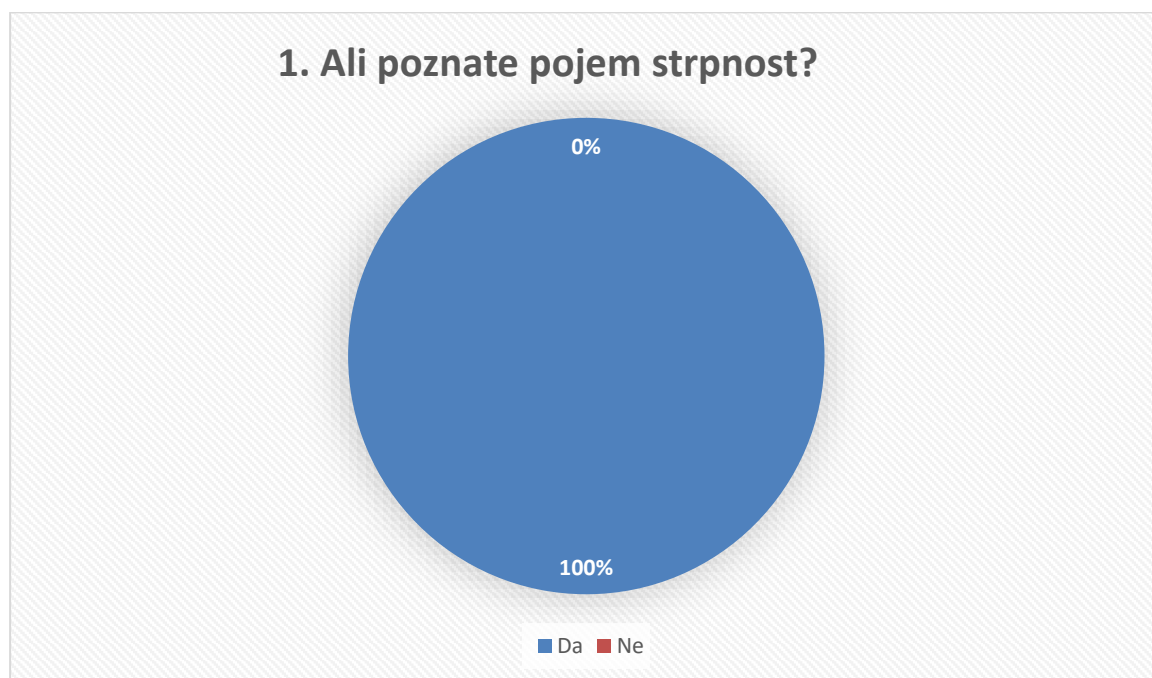
Graf 23: Odnos do partnerske zveze otroka s priseljencem

62 % ljudi partnerska zveza njihovega otroka s priseljencem ne bi motila, 28 % anketirancev pa bi to motilo. Verjetno si težko predstavljajo, kako bi bilo živeti z nekom drugačne vere, kulture, narodnosti, z nekom, ki ima drugačne navade in če prištejemo 10 % anketirancev, ki pri tem vprašanju ni odgovorilo, je to že kar velik odstotek.

33. S čim menite, da priseljenci lahko doprinesejo našemu, žirovskemu oz. slovenskemu okolju?

Nekateri anketiranci menijo, da priseljenci k žirovskemu okolju ne morejo doprinesiti nič in da smo že brez njih dovolj raznoliki. Seveda pa nekateri menijo, da lahko doprinesejo veliko predvsem z opravljanjem del oz. delovna sila predvsem manj izobražena ter da opravljajo dela, ki jih drugi nočejo in ki so manj plačana. Večkrat omenjeni sta bili tudi nova, drugačna kulinarika ter kultura in vpogled v novo kulturo, drugačen pogled na svet. S pomočjo priseljencev različnih narodnosti se lahko naučimo novega jezika in širimo svoja obzorja.

3.2.2.2 Rezultati ankete, ki so jo reševali Nežirovci

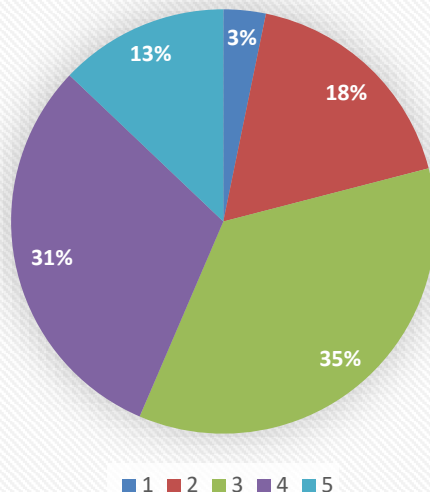

Graf 24: Pojem strpnost

Vsi, torej 62, anketirancev je pri prvem vprašanju odgovorilo z *da*, torej, da poznajo pojem strpnost, kar ni presenetljivo, saj je v zadnjem času termin vedno pogosteje uporabljen.

Kot podvprašanje smo anketirane vprašali, kaj strpnost pomeni njim. Odgovori so si bili precej podobni, najpogostejši med njimi je bil sprejemanje drugačnosti. Velikokrat so bili omenjeni pojmi potrpežljivost, spoštovanje, zaupanje. Če si strpen, ne obsojaš, si razumevaš in nisi nervozen. Strpnost po mnenju drugih tako pomeni sožitje, sobivanje, dostojnost. Strpnost se v večini nanaša na drugačnost in toleranco.

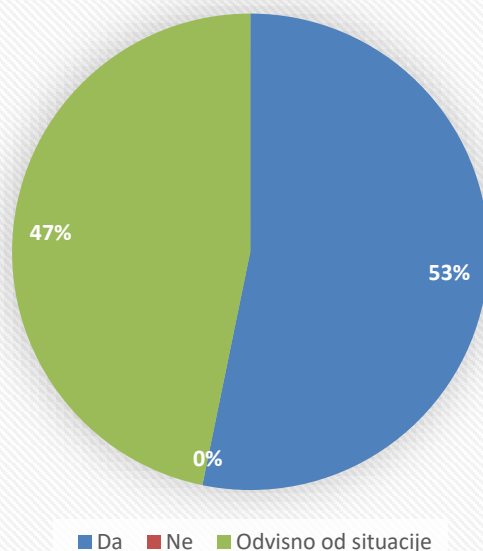
2. Kako pogosto v vsakdanjem življenju slišite za pojem nestrpnost? (1-5, 1-nikoli, 5-pogosto)

Graf 25: Pogostost pojma strpnost v vsakdanjem življenju

Največ anketirancev je ocenilo, da za pojem strpnost v vsakdanjem življenju ne slišijo ne pogosto ne redko, torej nekje vmes, kar je ocena 3. 31 % anketirancev pravi, da za pojem nestrpnost sliši nekajkrat ne pa prav pogosto. Z 18 % sledijo tisti, ki za strpnost slišijo malokrat, 13 % pa jih za ta pojem sliši pogosto. Najmanj je takih, ki za strpnost v vsakdanjem življenju ne sliši nikoli.

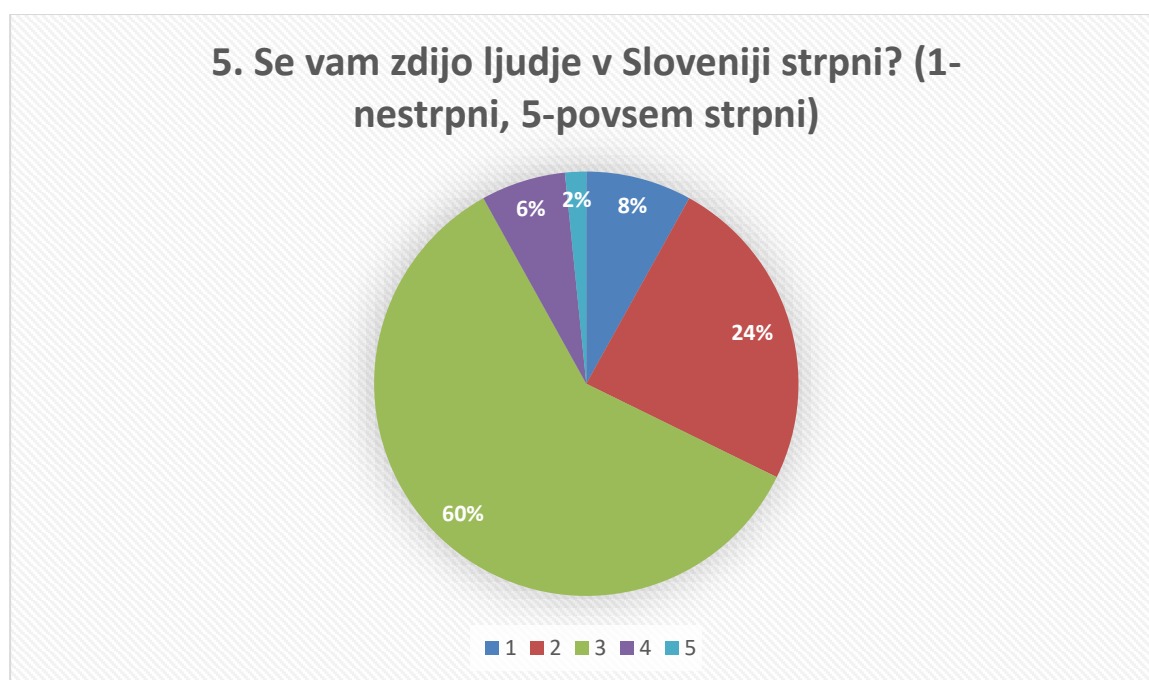
3. Se sami ocenjujete za strpne?

Graf 26: (Ne)strpnost anketirancev

Nekaj več kot polovica (53 %) anketirancev sebe ocenjuje za strpne. Pri 47 % je njihova strpnost odvisna od situacije. Zanimivo je, da noben ni odgovoril z *ne*, torej je večina anketirancev po njihovem mnenju v življenju strpnih.

Pri naslednjem vprašanju smo anketirance vprašali, kdaj so strpni in kdaj ne. Anketiranci so strpni v različnih situacijah. Nekateri so napisali, da so strpni v gneči, v prometu, do starejših, drugi ravno obratno, torej da so ob tovrstnih situacijah nestrpni. Nekateri so strpni do priseljencev in ljudi druge vere, rase in pa do ljudi, ki so strpni do njih in do takih, ki se ljudem prilagodijo. Strpnost se tako največkrat pojavlja v situacijah, ki ljudi ne ogrožajo in jim ne škodujejo. Anketiranci pa so napisali tudi več takih situacij, v katerih niso strpni. To je na primer ob počasnosti, nespoštljivosti, lažeh in nasilju. Mnoge motijo priseljenci, ki ne spoštujejo naše kulture, se ne naučijo slovensko, se ne želijo vključiti v družbo in imajo več pravic kot domačini ter je zanje bolje poskrbljeno - to so bili najpogostejši odgovori. Neka gospa je napisala, da pusti ljudi kakršni so, dokler ne posegajo v njeno življenje (kot primer je navedla, da je ne moti istospolna usmerjenost, ampak propaganda le-te). Nekateri anketiranci so izpostavili, da so nestrpni do nezakonitih migrantov in istospolne usmerjenosti. Neka gospa je napisala, da postane nestrpna, ko priseljenci "neokusno" ogovarjajo dekleta, jih vabijo v diskoteke. To je dokaz, kako priseljenci niso pripravljene upoštevati kulturnih razlik in stvari, ki so v Sloveniji drugačne kot v njihovi domovini.

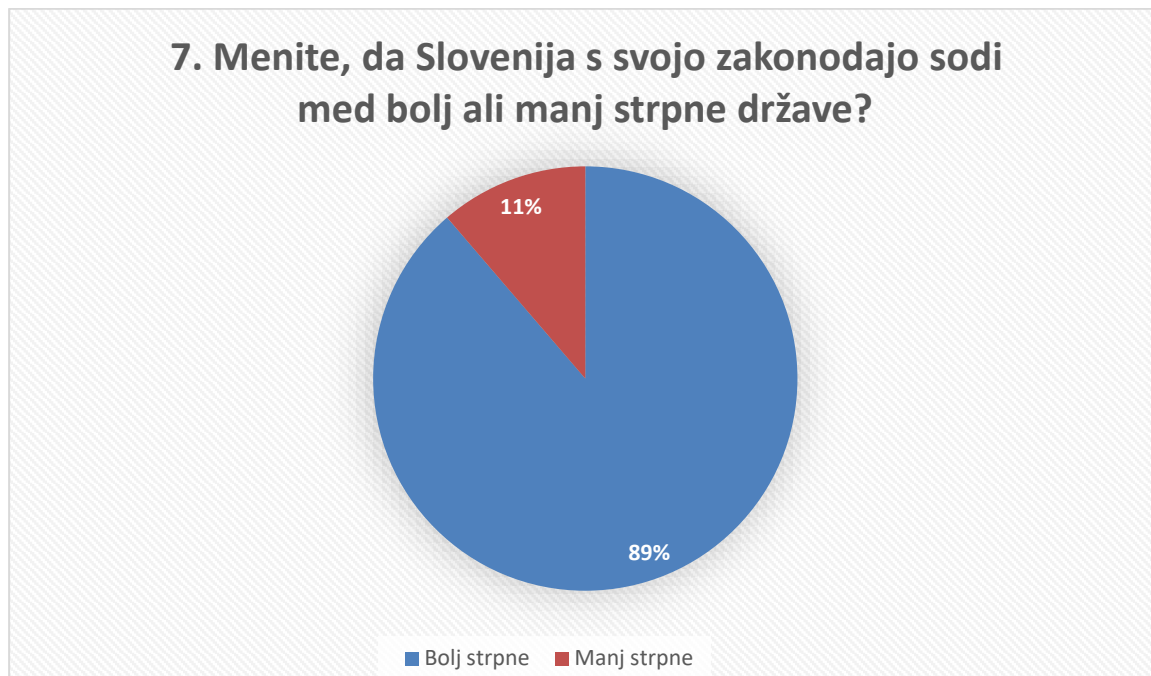

Graf 27: Strpnost ljudi v Sloveniji

Največ (60 %) anketiranih je pri vprašanju, kako strpni se jim zdijo Slovenci, odgovorilo s 3, torej, da niso povsem nestrpni, prav tako pa ne povsem strpni, ampak nekaj vmes. 24 % jih je odgovorilo z 2, torej, da so Slovenci precej nestrpni. 8 % se zdi, da so Slovenci povsem nestrpni, dva odstotka manj pa sta odgovorila, da so Slovenci strpni. Najmanj (2 %) jih meni, da so Slovenci povsem strpni.

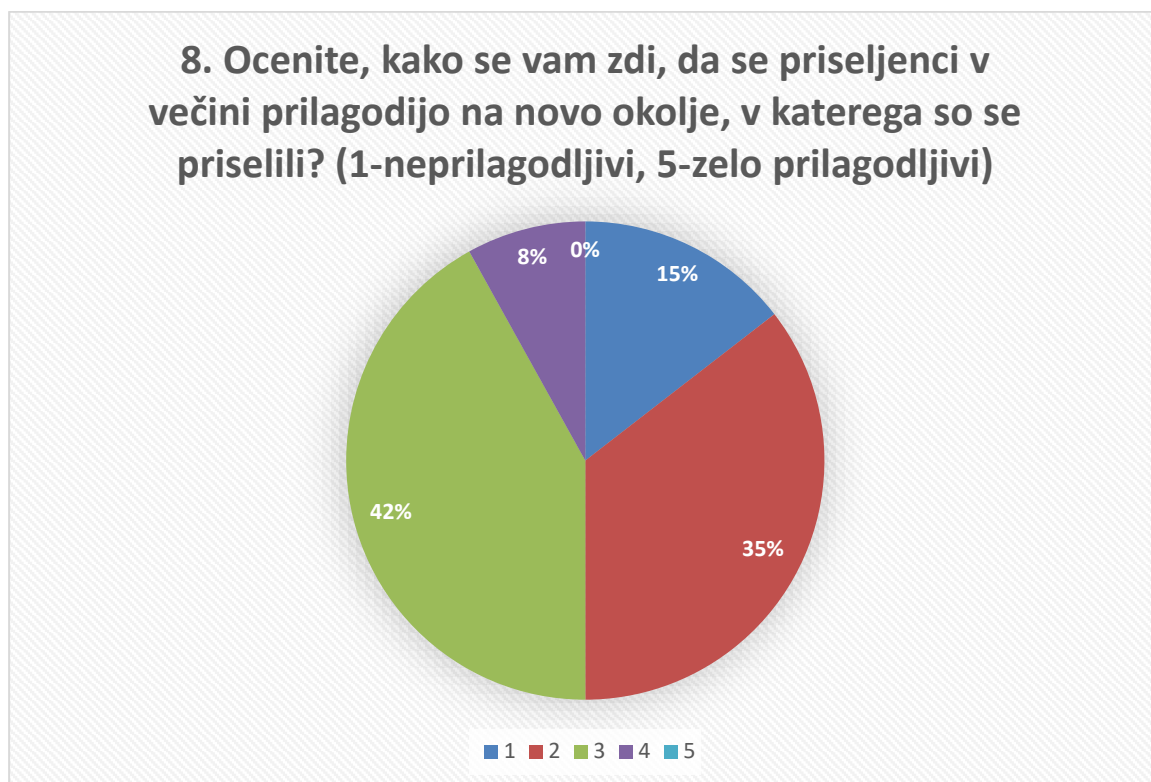
Anketirance smo vprašali, kaj je po njihovem mnenju glavni razlog za nestrpnost do priseljencev. Veliko jih je odgovorilo, da so to predsodki, drugačna kultura in vera ter nesprejemanje drugačne kulture. Mnogokrat so razlog nestrpnosti slabe izkušnje iz preteklosti

in nepoznavanje, omenjena pa je bila tudi sebičnost. Najpogosteje so bili izpostavljeni neznanje jezika, neprilagajanje in strah. Ljudi je strah drugačnosti in nasilja ter vandalizma, ki ga priseljenci pogosto povzročajo. Priseljenci tako tudi "ogrožajo" delovna mesta, ki bi jih morda potrebovali domačini. Izpostavljena je bila tudi slaba politika vključevanja in pa neasimilacija.

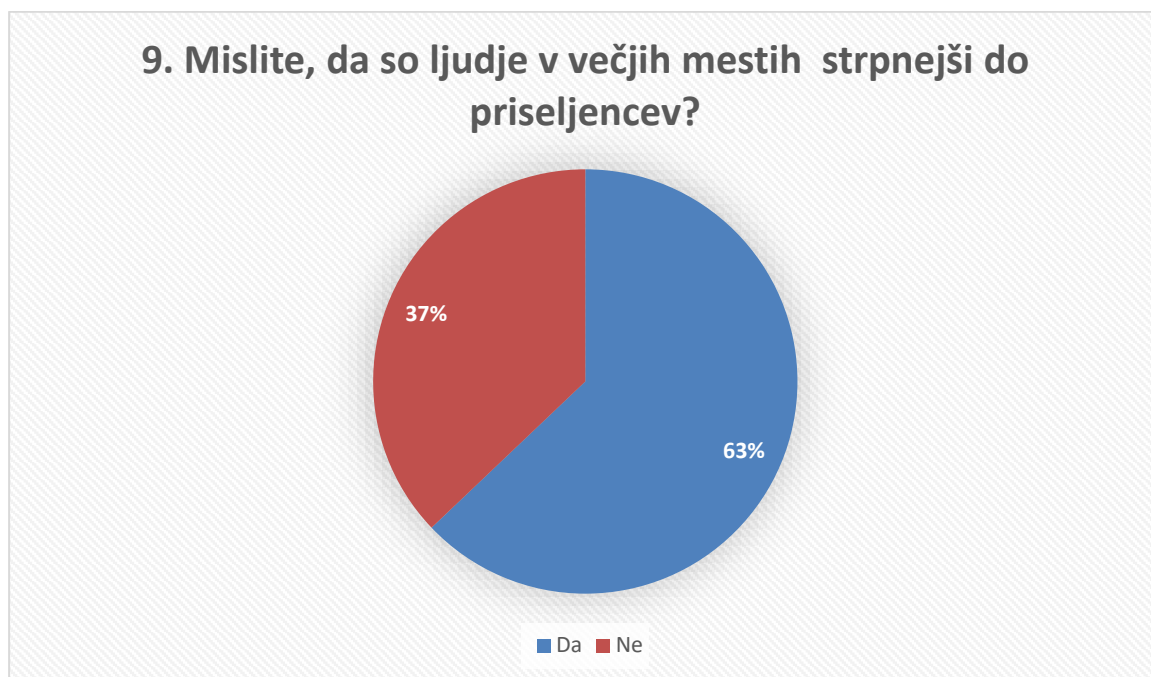
Graf 28: Strpnost Slovenije na zakonodajo sodeč

Velika večina, natančneje 89 %, ljudi meni, da Slovenija s svojo zakonodajo sodi med strpnejše države. Nasprotno pa 11 % meni, da Slovenija glede na zakonodajo spada med manj strpne države

Graf 29: (Ne)prilagodljivost priseljencev v novo okolje

42 % anketirancev je odgovorilo s 3, torej z nekim povprečjem, da priseljenci niso neprilagodljivi niti niso zelo prilagodljivi, ampak nekaj vmes. Nekaj manj, 35 %, jih je odgovorilo z 2, torej da so priseljenci bolj neprilagodljivi kot prilagodljivi. 15 % jih meni, da so priseljenci popolnoma neprilagodljivi in da se slovenskemu okolju sploh ne prilagodijo. 8 % se zdijo priseljenci precej prilagodljivi, a še vedno ne popolnoma. Zanimivo je, da nihče ni odgovoril, da se mu zdijo priseljenci popolnoma prilagodljivi, torej noben od anketirancev ne meni, da se priseljenci sploh znajo in trudijo prilagoditi.

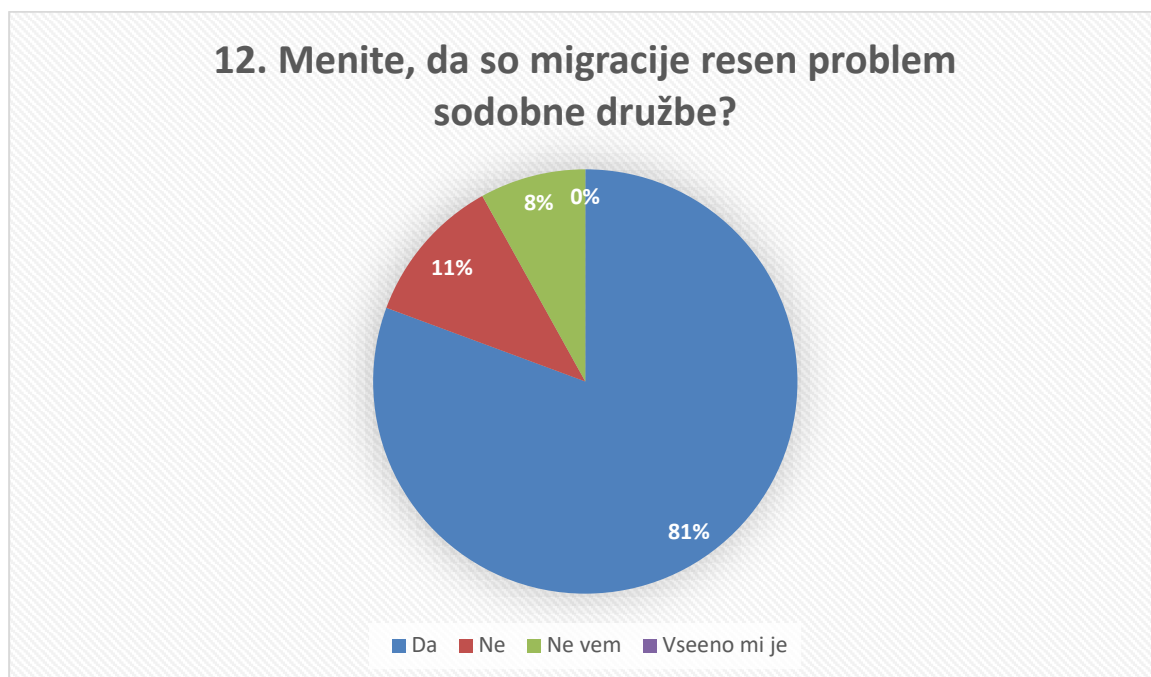

Graf 30: Strpnost ljudi v večjih mest

63 % vseh anketirancev meni, da so ljudje v večjih mestih strpnejši do priseljencev. Verjetno je to zato, ker imajo večja mesta že od nekdaj več priseljencev, v večjih mestih pa se ljudje med seboj ne poznajo na takšen način kot v kakšni manjši vasi. 37 % jih meni obratno, torej da strpnost ni odvisna od velikosti mesta v katerem živijo in da ljudje v večjih mestih niso strpnejši do priseljencev.

Pri naslednjem, desetem vprašanju sem anketirance vprašala, kaj so po njihovem mnenju glavni razlogi za priselitev. Odgovori so se velikokrat ponavljali, najpogosteje pa so bili omenjeni ekonomski in politični razlogi, vojna in boljše življenje, želja po boljšem življenjskem standardu. Večkrat so bili izpostavljeni tudi socialni transferji ter finančna pomoč države ter njene ugodnosti. Nekateri so napisali, da si želijo priseljenci pridobiti zaposlitev ali pa pridejo za članom družine, ki je prišel v Slovenijo že prej.

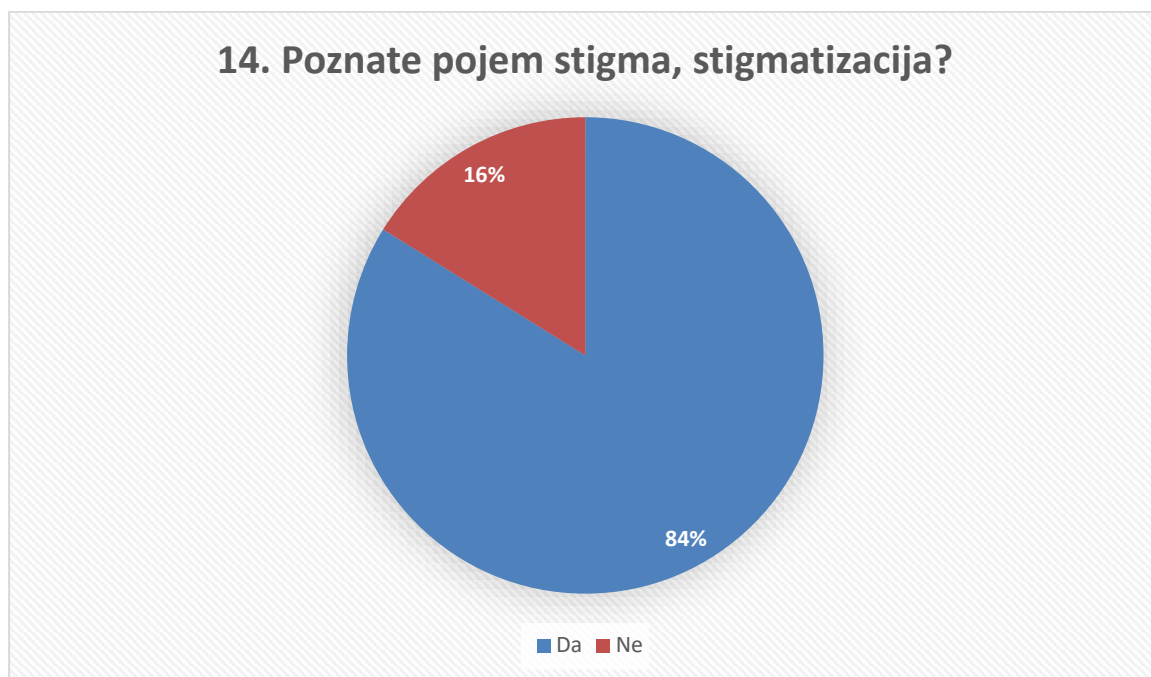
Nato sem anketirance vprašala, iz katere države opažajo največ priseljencev. Velika večina je odgovorila, da je največ priseljencev iz držav bivše Jugoslavije in Balkana, npr. iz BiH, Srbije, Kosova, Albanije, Makedonije. Veliko jih je napisalo, da so prisotni priseljenci iz Sirije, Pakistana, Izraela, na splošno iz Bližnjega vzhoda. Veliko jih prihaja tudi iz Ukrajine, zaznali pa smo tudi odgovore, da ljudje videvajo tudi več Afričanov in Azijcev.

Graf 31: Problem migracij

Največ anketirancev (81 %) meni, da so migracije resen problem sodobne družbe. Le 11 % vseh meni obratno, torej da niso, 8 % na to vprašanje ne more, ne zna odgovoriti, tako da so odgovorili z *ne vem*. Nihče od anketirancev ni odgovoril z možnostjo *vseeno mi je*, torej vsi anketiranci za migracije menijo, da so aktualna in pomembna tema in jim za njih ni vseeno.

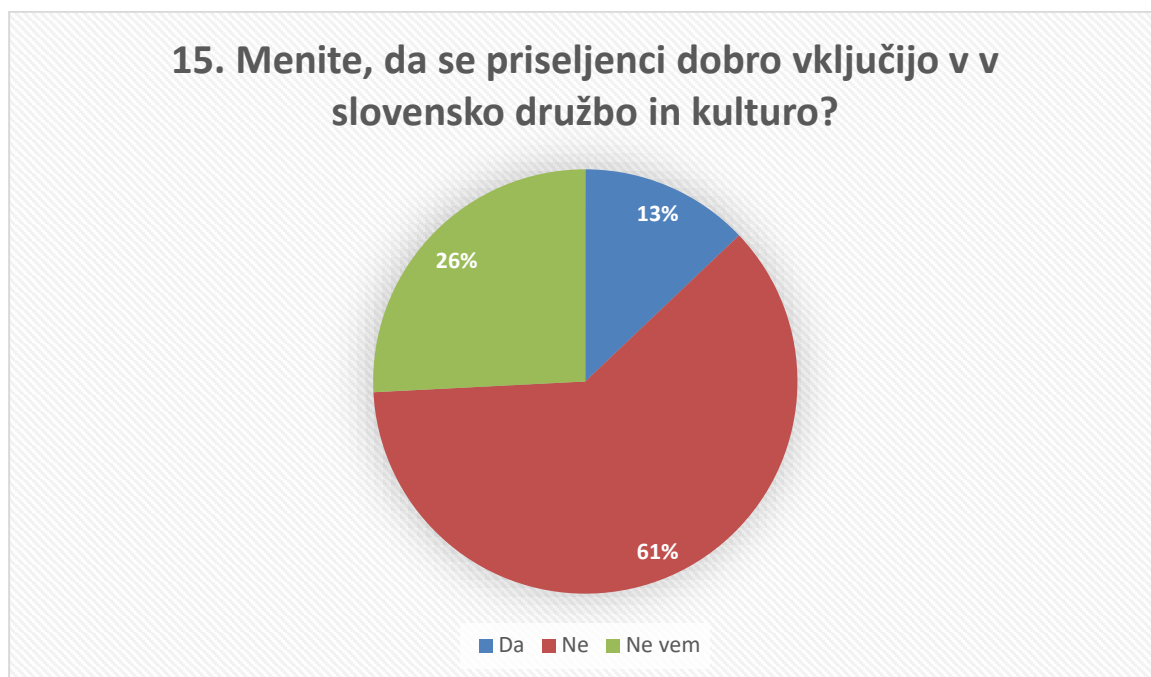
Pri 13. vprašanju sem anketirance vprašala, kako bi lahko preprečili predvsem nezakonite migracije. Največ ljudi meni, da bi morali izboljšati zunanjo politiko države ter poostri nadzor na mejah. Mnogi so predlagali, da bi morali na mejah redno pregledovati vse, ki vstopajo v državo ter njihove osebne dokumente. Nekdo je tudi predlagal, da bi se morale nazaj vzpostaviti meje in mejne kontrole. Gre torej za predlog ponovne vzpostavitve šengenskega območja. Veliko jih je izpostavilo, da bi morali razmere urediti v državah oz. krajih izseljevanja. Morali bi ustaviti vojne in konflikte, da se ljudem ne bi bilo treba preseljevati, saj zagotovo večina ljudi raje živi v svoji domovini kot na drugem koncu sveta. Prav tako bi morali poostri pogoje za vstop v državo in priseljencem ne bi smeli nuditi socialne podpore. Nekateri so napisali, da bi morali k temu problemu pristopiti celostno. Nekdo je predlagal, da bi morali uvesti vsakoletni popis prebivalstva. Nekdo drug je napisal, da v primeru, ko človek ne bi imel dovoljenja za vstop, bi le-tega poslal nazaj. Mnogi so mnenja, da je migracije nemogoče ustaviti.

Graf 32: Pojem stigma

Velika večina anketirancev (84 %) je za pojem stigmatizacija že slišalo in ga tudi pozna. Nasprotno 16 % vseh pojma stigmatizacija ne pozna. Ta podatek me je precej presenetil, saj sem mislila, da ta pojem pozna manj ljudi.

Kot naslednje podvprašanje sem anketirance vprašala, kaj po njihovem mnenju pomeni stigma. Veliko jih je odgovorilo, da je to neka zaznamovanost, negativna oznaka predvsem zaradi drugačnosti. Je označevanje za manjvredne in negativen pogled na osebo zgolj zaradi drugačnosti. Največ jih je napisalo, da je to nesprejemanje drugačnosti oz. ljudi drugačnega izgleda, narodnosti ... Veliko jih je izpostavilo, da so to v bistvu predsodki in da je stigmatizacija družbena osamitev. Zelo zanimiv pa se mi je zdel odgovor, da na podlagi ene slabe izkušnje označimo vse podobne za slabe, kot primer pa recimo mnenje, da so vsi Romi slabi, nasilni, pa čeprav temu ni tako.

Graf 33: Vključenost priseljencev v družbo in kulturo v Sloveniji

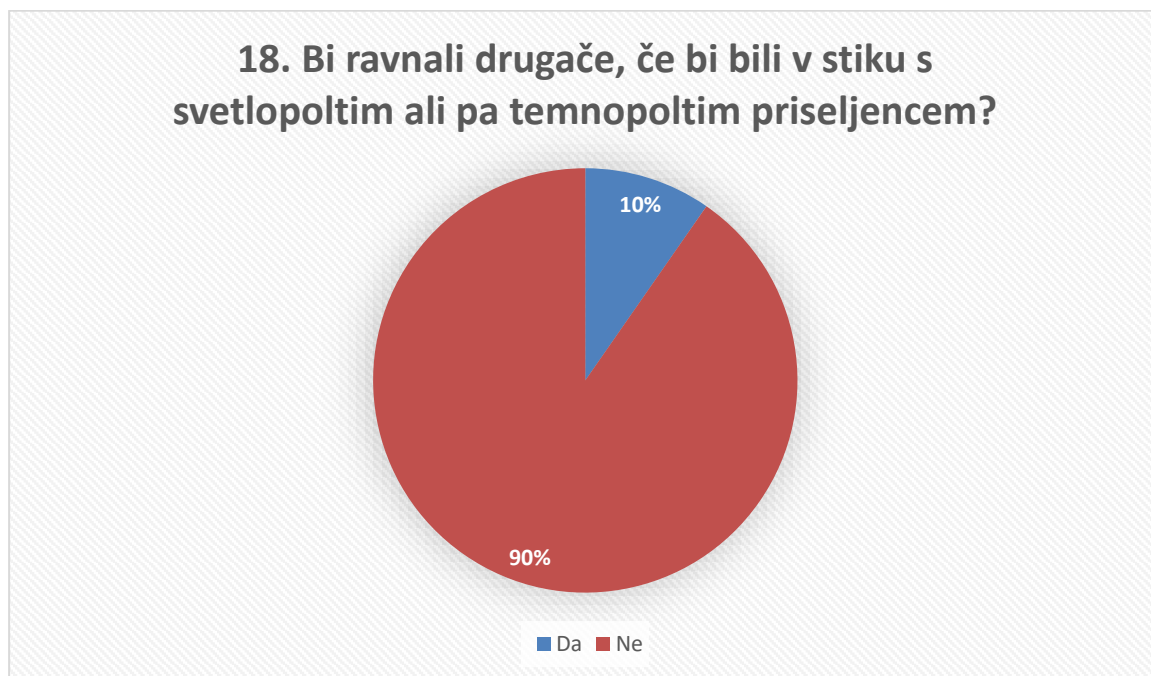
61 % vseh anketirancev meni, da priseljenici niso dobro vključeni v družbo. Verjetno zato, ker jih velikokrat vidimo, ko se družijo le med seboj in ne z domačini. Odstotek več od četrtiline jih ne ve, kako dobro so priseljenici vključeni v družbo. Najmanj, 13 %, jih meni, da so priseljenici v družbo vključeni dobro.

Naslednje vprašanje je bilo *Na kakšen način naša država skrbi za priseljence, njihovo vključenost*. Največ ljudi meni, da je to z denarno pomočjo in socialnimi transferji ter tečajji slovenščine. Veliko jih je napisalo, da država priseljencem ponuja zastonj vrtnice, domove, hrano in izobraževanje. Nekateri so izpostavili azilne domove. Veliko ljudi meni, da država predobro skrbi za priseljence in da imajo priseljenici zastonj vrtnice, domove, medtem ko morajo Slovenci garati, da si lahko vse to privoščijo. Nasprotno pa nekateri menijo, da država za priseljence skrbi slabo. Nekateri so napisali, da za priseljence skrbijo le nevladne organizacije.

Graf 34: Predsodki anketirancev do priseljencev

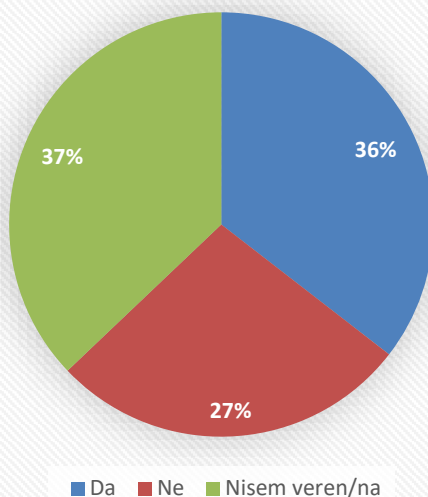
Ko smo anketirance vprašali, če imajo predsodke do priseljencev, sta bila odstotka odgovorov zelo podobna. Nekaj več je bilo takših, ki sami osebno predsodke do priseljencev imajo. Malo manj (47 %) pa do priseljencev nima nikakršnih predsodkov.

Graf 35: Sprejemanje priseljencev glede na raso

Skoraj vsi (90 %) anketiranci ob stiku s svetlopoltim in temnopoltim priseljencem ne bi ravnalo drugače, kar je precej spodbujajoče. Rasa nikakor ne more vplivati na človekovo osebnost, tako da ne smemo ljudi diskriminirati samo na podlagi druge rase. Še vedno pa imamo 10 % anketirancev, ki bi ob stiku človeka druge rase ravnalo drugače.

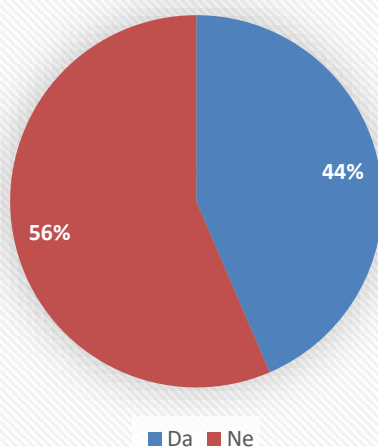
19. Bi priseljenca sprejeli prej, če bi bil glede na veroizpoved istomisleč kot vi?

Graf 36: Sprejemanje priseljenca glede na vero

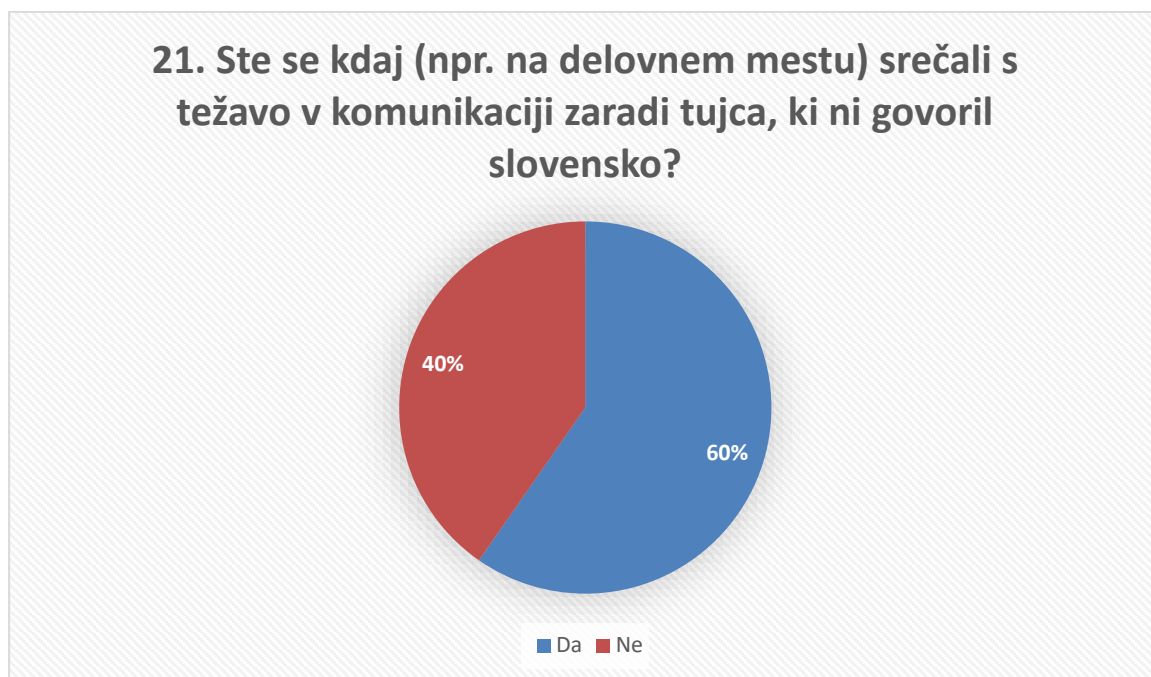
37 % vseh anketirancev ni vernih, tako da na vprašanje, če bi priseljenca sprejeli prej v primeru, da bi ta bil glede na veroizpoved istomisleč, niso mogli odgovoriti. Odstotek manj je takšnih, ki bi to naredili, torej priseljenca iste vere bi sprejeli prej. 27 % meni ravno drugače in tega ne bi naredilo. Očitno jim vera ni najpomembnejša vrednota človeka.

20. Bi priseljenca lažje sprejeli, če bi bil iz držav bivše skupne države (Jugoslavije) kot pa npr. iz drugih delov sveta?

Graf 37: Sprejemanje priseljenca, ki prihaja iz bivše Jugoslavije

Nekaj več kot polovica anketiranih priseljenca iz bivše Jugoslavije ne bi sprejelo prej kot iz drugih delov sveta, 44 % pa bi to storilo. Podatek me je precej presenetil, saj sem bila mnenja, da je več takih, ki bi to naredili, saj imajo z ljudmi bivše Jugoslavije del skupne preteklosti in so bili del iste države.

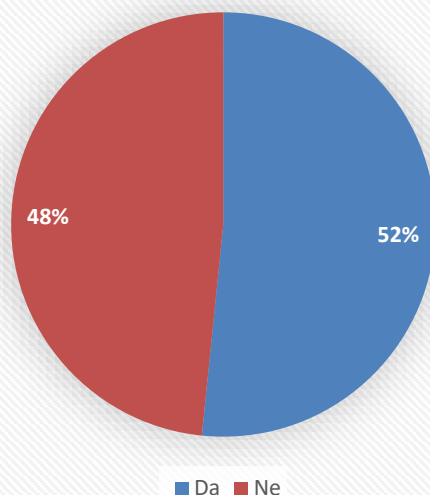

Graf 38: Težava v sporazumevanju zaradi neslovensko govorečega tujca

Več kot polovica vseh anketiranih se je zaradi tujca že znašlo v težavi s komunikacijo. Število priseljencev se povečuje, tako da me ta podatek ni presenetil, saj zagotovo ne govorijo vsi slovensko. 40 % se to v življenju še ni zgodilo.

Poizvedeli smo tudi *Na katere prednosti menite, da priseljenci gledajo pri izbiranju mesta, v katerega se bodo priselili?* Največ ljudi je kot glavni dejavnik izpostavilo službo. Pomembna je tudi kakovost življenja, poceni stanovanja in priskrbljena zdravniška oskrba. Mnogim je pomembna denarno pomoč in socialni transferji. Nekaj jih je odgovorilo, da se priseljenci priselijo tja, kjer je že predhodno več priseljencev iz njihove domovine. Nekateri se priseljujejo tudi k sorodnikom. Za priseljence sta zagotovo pomembna tudi varnost in razvitost ter velikost mesta. Eden izmed anketirancev je napisal, da gledajo tudi na jezik in se priselijo v tisto državo, kjer je jezik vsaj malo podoben njihovemu.

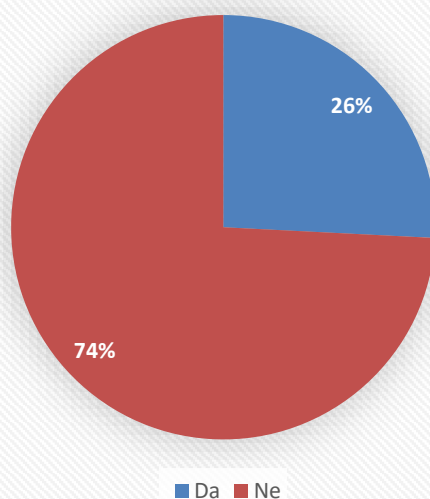
23. Je na vaše mnenje o tujcih oz. priseljencih vplivalo tudi mnenje oz. vzgoja vaših staršev?

Graf 39: Vpliv staršev na mnenje o priseljencih

Malce več kot polovica anketirancev je odgovorila, da je na oblikovanje njihovega mnenja o priseljencih vplivalo tudi mnenje staršev. Starši predstavljajo v otrokovem življenju pomembno vlogo in ravno starši so tisti, ki otroka vzgajajo in so mu zgled. 48 % anketirancev je takih, ki so si o priseljencih ustvarili lastno mnenje in na to niso vplivali starši.

24. Ali ste se v zadnjem času počutili ogrožene s strani priseljencev?

Graf 40: Ogroženost zaradi priseljencev

Največ anketiranih (7, 4%) je odgovorilo, da se v zadnjem času ni počutilo ogroženih s strani priseljencev. 26 % pa je pri tem vprašanju odgovorilo z *da*, torej so jim priseljenci predstavljali grožnjo.

Naslednje zastavljeno vprašanje je bilo *Po čem anketiranci prepoznajo priseljence že na prvi pogled*. Odgovori so se zelo ponavljali, največ jih je napisalo, da po jeziku in oblačenju, tj. trenirke dragih znamk, bele nogavice in natikači. Anketiranci mnogo priseljencev spoznajo po obnašanju in po polti. Nekdo je napisal, da priseljenci nelagodno strmijo vate. Veliko priseljencev ima po mnenju anketirancev drage avte in značilne poteze. Nekaj jih je tudi napisalo, da jih spoznajo po fizionomiji in tudi po kulturi.

Nato sem anketirane vprašala, kako bi oni uredili "problem tujstva in priseljencev." Anketiranci imajo veliko predlogov, kako bi lahko to naredili. Največ jih meni, da bi se morali priseljenci naučiti slovenščine, drugače ne bi imeli pravice živeti na tem območju. Morali bi organizirati razne tečaje slovenščine. Velikokrat sta bila izpostavljena pojma integracija - gre torej za nekakšno združevanje priseljencev - ter asimilacija, kar je vključevanje priseljencev v okolje. Nekateri bi zaostriili pogoje za vstop v državo in pogoje za bivanje. Nekateri bi znižali socialne transferje, drugi pa bi priseljevanje preprosto prepovedali. Zanimiv odgovor je bil predvsem ta, ko je nekdo od anketirancev napisal, da bi morali zgraditi razne javne ustanove, ki bi temeljile na moči, skupnosti in izmenjavi znanja o različnih tradicijah. To bi bil varen prostor za druženje, delavnice, predavanja, izmenjavo znanja jezika ipd. Nekateri bi legalnim priseljencem dovolili ostati, ilegalne pa bi poslali nazaj. Veliko jih je napisalo, da bi se morali vsi priseljenci zaposliti, kar bi pomenilo, da tako ne bi več živeli le od socialne pomoči. Nekdo pa je napisal, da bi pogojil vse ugodnosti, kot so socialni transferji in brezplačni vrtci.

Graf 41: Mnenje o prijateljstvu otroka s priseljencem

Kar 94 % anketirancev je odgovorilo, da jih prijateljstvo njihovega otroka s priseljencem ne bi motilo. Zelo malo, le 6 % vseh pa bi jih motilo, če bi njihov otrok prijateljeval s priseljencem.

Graf 42: Mnenje o partnerski zvezi otroka s priseljencem

Tudi pri tem vprašanju je največ, približno tretjina anketirancev odgovorilo z *ne*, torej da jih partnerska zveza njihovega otroka s priseljencem ne bi motila. Ostalih 34 % meni obratno, torej bi jih partnerska zveza njihovega otroka s priseljencem motila.

Anketirance smo vprašali, kaj lahko priseljenci dajo naši državi. Mnogi mislijo, da nič, največkrat je bila omenjena delovna sila. Priseljenci nam prinašajo novo kulturo in raznolikost ter širijo novo znanje, takšno, ki ga v Sloveniji morda ne poznamo. Prinašajo nam drugačen pogled na svet in drugačno perspektivo, ki je morda včasih boljša od slovenske. S pomočjo priseljencev spoznamo novo kulinariko, običaje, umetnost. Prav zaradi priseljencev pa se učimo strpnosti. Država postaja jezikovno in narodnostno pestrejša, multikulturalna.

Kot zadnje vprašanje pa sem anketirance vprašala, če se lahko od priseljencev tudi sami kaj naučimo. Veliko ljudi meni, da se lahko. To so predvsem nove kulture, običaji, zgodovina, kulinarika, jezik. Naučimo se drugačnega in predvsem odprtejšega pogleda na svet. Z njihovo pomočjo se učimo tudi prilagajanja in spoznamo, kako lepo se dejansko imamo, ker živimo v miru, brez vojn. Nekdo je napisal, da se lahko od legalnih priseljencev naučimo veliko, za razliko od ilegalnih, ki so pogosto nasilni in naduti. S pomočjo priseljencev in njihove družbe pa tudi ukinjamo predsodke in rušimo stereotipe. Nekateri anketiranci menijo, da se od priseljencev ne moremo naučiti ničesar, če pa že kaj, so to slabe stvari, kot je npr. nasilje.

3.2.2 Rezultati intervjujev

V nadaljevanju navajam intervjuje, ki sem jih opravila med priseljenci.⁹ Zadnji od intervjuvancev je bil bolj zadržan (zdi se mi, da vsega ni dobro razumel), zato so na določenih mestih samo odgovori treh.

3.2.2.1 Intervju z odraslimi priseljenci

1. Kdaj ste se priselili v Žiri in zakaj ste izbrali ravno to mesto?

Prvi intervjuvanec se je v Žireh že rodil, ampak se je sem priselil njegov oče, ki je prej živel na Vrhnikih, še prej pa v Makedoniji, nato pa je tu odprl slaščičarno.

Drugi intervjuvanec se je v Žiri preselil k svoji ženi leta 1998, v pričakovanju rojstva hčerke. Prej je živel v Ljubljani, rodil pa se je v Gvineji Bissau.

Tretji intervjuvanec se je sem priselil leta 1978 iz bivše Jugoslavije zaradi šolanja in zaposlitve v Alpini.

Zadnji intervjuvanec pa se je v Slovenijo iz BiH priselil 10-20 let nazaj, v Žiri pa 5-10 let nazaj.

2. Kaj so bili vaši razlogi za priselitev?

Eden se je kot že omenjeno priselil v pričakovanju rojstva hčerke, drugi oz. njegov oče pa bolj socialno, zaradi zasluzka, saj, kot je omenil, so bili takrat v Makedoniji veliki reveži. Priseljenc iz Jugoslavije se je, kot že prej omenjeno, sem priselil zaradi šolanja in dela, priseljenec iz BiH pa zaradi želje po boljšem zaslužku.

3. Kakšni so bili vaši prvi občutki po priselitvi?

Prvi intervjuvanec na to vprašanje ni mogel odgovoriti, saj je prvi že rojen v Sloveniji in se sam nikoli ni priselil. Drugi intervjuvanec je napisal takole: pred priselitvijo sem bil že velikokrat v Goropekah in sem kraj že poznal. Ob prvem obisku pa sem bil precej presenečen nad tem, kje živi moja bodoča žena – majhen kraj, odmaknjena lokacija, njihove hiše, hribi, strmine, ovinkasta pot – velika sprememba v primerjavi z Ljubljano, da ne omenjam moje domovine Gvineje Bissau, kjer je najvišji vrh 260 m nad morjem.

Tretji in četrti intervjuvanec sta odgovorila, da sta se počutila predvsem osamljeno in tesnobno, negotovo.

4. So vas domačini dobro sprejeli?

Pri tem vprašanju so imeli vsi podobne in pozitivne odgovore. Vse so domačini sprejeli dobro in bili so radovedni.

5. Ste se kdaj počutili diskriminirane, so vas domačini drugače obravnavali, ker ste priseljenci?

Priseljenc iz Makedonije se v življenju nikoli ni srečal z diskriminacijo zgolj zato, ker ni domačin. Drugi je rekel, da neposredno na svoji koži diskriminacije nikoli ni občutil, je bil pa

⁹ Fotografije, ki so na posameznih mestih v nalogi, so tudi last intervjuvancev.

seznanjen, da so nekateri nasprotovali temu, da je bil izbran za izvajalca nekaterih projektov s strani občine (projektiranje).

Tretji pravi takole: Ni bilo systemske diskriminacije, bolj kakšne posamične stereotipne pikrosti posameznih domačinov, recimo v smislu: *priseljenc je, ampak je priden.*

Četrty intervjuvanec pa je dejal, da se je počutil diskriminiranega in so ga obravnavali drugače, ker je priseljen.

6. Ste kdaj neposredno na sebi, družinskem članu občutili nestrpnost domačinov?

Prvi intervjuvanec na sebi oz. na družinskem članu nikoli ni občutil kakršnekoli nestrpnosti. Drugi je dejal takole: Najbolj očitno nestrpnost smo z družino doživeli leta 2010, ko so nam dali vedeti, da v Goropekah/Žireh nismo zaželjeni, o čemer je več povedala žena v njenem intervjuju.

Priseljenec iz Jugoslavije je napisal, da je občutil samo neumne opazke, nič hujšega, priseljenc iz BiH pa take izkušnje ni imel.

7. Kako težko se je bilo vključiti v novo okolje, tako kot so Žiri?

Pri tem vprašanju so vsi odgovorili, da jim vključitev v to okolje ni bila težka.

8. Kdo vam je pomagal pri spoznavanju slovenske kulture?

Intervjuvancu iz Makedonije so pri spoznavanju slovenske kulture pomagali predvsem sošolci in prijatelji. Drugemu anketirancu je najbolj pomagal brat, ki je pred njim že nekaj časa živel v Sloveniji ter drugi študentje, sošolci, prijatelji. Tretji intervjuvanec je navedel šolo, druženje z domačini in lastno pobudo.

9. Kako težko je bilo dobiti slovensko državljanstvo?

Prvi intervjuvanec s pridobitvijo državljanstva ni imel težav in je dejal le: „To je bilo najlažje.“ Prav tako s pridobivanjem slovenskega državljanstva ni imel težav tretji intervjuvanec.

Drugi pa je dejal takole: „Na poti do državljanstva je bilo nekaj birokratskih ovir, tako so mi npr. v času selitve v Goropeke ob prvem poskusu zavrnilo prošnjo za stalno bivanje v Sloveniji. Težave so nastale tudi zato, ker se je v Gvineji Bissau takrat zgodil državni udar in kar nekaj časa nisem mogel dobiti ažurnih dokumentov. Državljanstvo sem sicer nekaj let pozneje dobil, saj sem izpolnjeval vse predpisane pogoje.“

10. Ste se prvič preselili v Slovenijo ali ste se morda kdaj preselili že prej?

Kot že omenjeno, se je eden izmed anketirancev tu že rodil, drugi pa se je iz Gvineje Bissau najprej preselil na Portugalsko, kjer je živel pri bratu, nato pa v Ljubljano in nazadnje v Žiri oz. Goropeke. Priseljenec iz Jugoslavije pa je rekel, da je bilo to prvič in tudi zadnjič.

11. Nameravate še naprej ostati tu, ali se boste morda preselili kam drugam?

Trije intervjuvanci nameravajo v prihodnosti ostati v Žireh. Priseljenec iz BiH pa še ne ve, koliko časa bo ostal v Žireh.

12. Če bi primerjali Slovence/Žirovce in ljudi vaše domovine, kdo je strpnejši do priseljencev?

Po mnenju enega anketiranca so do priseljencev strpnejši Slovenci, drugi pa je izpostavil, da so do priseljencev veliko strpnejši ljudje iz Gvineje Bissau, kamor prihajajo ljudje iz sosednjih držav in tudi Evropejci, predvsem zaradi nakupa nepremičnin in turizma. Tretji intervjuvanec je napisal, da ne vidi velike razlike ter da so po večini nestrpni le določeni posamezniki.

13. Ljudje katere (približno) starostne skupine so bili do vas odprtejši, prijaznejši, in dobrodušnejši?

Do priseljenca iz Makedonije so bili odprtejši in prijaznejši ljudje iste starostne skupine oz. takrat sošolci.

Drugi je omenil, da so bili to otroci - predvsem zato, ker še nimajo toliko zadržkov in predsodkov. Dodal je tudi, da je na začetku dobil občutek, da so se ga nekateri starejši celo bali. Tretji pa je napisal, da so bili do njega najprijaznejši sošolci in mladi.

14. Če bi se ponovno preselili, bi se še vedno preselili v Žiri ali bi se mogoče odločili drugače?

Vsi štirje so do Žirov prišli naključno, eden zaradi očeta, drugi zaradi družine, tretji predvsem zaradi dela. Je pa intervjuvanec iz Gvineje Bissau povedal, da če njegova žena ne bi prihajala iz Žirov, za ta kraj najverjetneje ne bi nikoli niti slišal.

15. Ste se v Žiri preselili vsi hkrati, ali se je mogoče najprej le en član družine in nato ostali?

Prvi intervjuvanec se je v Žireh rodil, tako da je pravzaprav sem najprej prišel njegov oče. Ostali so se v Žiri priselili sami.

16. Kako težko se je bilo naučiti jezika?

Prvi trije intervjuvanci pri učenju slovenščine niso imeli večjih težav. Priseljenec iz Gvineje Bissau je obiskoval tečaj slovenščine, pri učenju mu je pomagal tudi brat. Med študijem arhitekture so imeli v prvem letniku večinoma tehnične predmete, tako da tam ni imel večjih težav. Kasneje je slovenščino znal že tako dobro, da mu jezik ni predstavljal nobene ovire. Priseljenec iz Jugoslavije je dejal: „V šoli in službi smo uporabljali samo slovenščino. Kasneje se je slovenščina, zaradi okolja, počasi zlila v žirovščino. Na splošno se mi ni bilo težko naučiti jezika.“

Četrty intervjuvanec, ki je sicer v Sloveniji že 13 let, pa ima s sporazumevanjem težave. To sem opazila tudi sama, saj veliko vprašanj ni razumel. Pravi, da dela v podjetju, kjer je ogromno priseljencev in ne potrebuje znanja slovenskega jezika.

17. Kolikokrat, če sploh kdaj, se vrnete nazaj domov?

Prvi intervjuvanec je razložil, da se nazaj v Makedonijo vračajo predvsem ob kakšnih dogodkih, kot so npr. poroke ali smrti. Tam imajo tudi hišo. Drugi intervjuvanec se domov vrača redko,

okoli enkrat na vsakih pet let. Je pa dodal, da z družino večkrat obišejo Portugalsko, kjer živijo njegovi bratje in sestra. Tretji intervjuvanec je dejal, da se je, ko je bil mlad, domov vračal pogosteje kot sedaj.

18. Ste imeli morda vi ob prihodu v Žiri kakšne predsodke? Če da, katere?

Nobeden izmed priseljencev ni imel do Žirovcev nikoli nobenih predsodkov. Tretji je le poznal mnoge predsodke, ki so veljali na splošno, a je nato ugotovil, da to velja le za posameznike.

19. Se v Žireh družite z domačini ali ste bolj povezani med seboj priseljenci?

Prvi trije priseljenci (vsi živijo v Sloveniji več kot 20 let) se družijo bolj z domačini. Prvi predvsem zato, ker ima v lasti gostilno in pozna veliko Žirovcev ter ima tako veliko prijateljev. Drugi zato, ker drugih priseljencev iz Afrike v Žireh ni. Priseljenc iz Jugoslavije pravi: „V mojem primeru so se, z leti, meje med priseljenci in domačini praktično izbrisale.“ Četrty priseljenec pa se družijo z ostalimi priseljenci.

20. Kakšni se vam zdijo Žirovci kot sodelavci na delovnem mestu, če morda lahko primerjate z delovnim mestom kje drugje?

Nobeden izmed priseljencev na delovnem mestu nima težav z Žirovci oz. na splošno Slovenci. Priseljenec iz Gvineje Bissau ima v Žireh svojo dejavnost, tako da tu nima veliko izkušenj s sodelavci, ima pa jih več iz drugih slovenskih krajev.

21. Kakšni se vam zdijo Žirovci v trgovinah? Ste morda kdaj naleteli na nevljudnost prodajalcev zgolj, ker ste priseljenci?

Tudi v trgovinah oz. s trgovci intervjuvanci nimajo nobenih slabih, negativnih izkušenj. Prej nasprotno.

22. Kako pa je pri raznih storitvah, npr. frizer? Ste kdaj naleteli na kakšne nevšečnosti?

Enako kot pri prejšnjem vprašanju tudi tu priseljenci, ki so v Žireh že več kot 20 let, niso imeli negativnih izkušenj. Enako pravi četrty priseljenec.

23. So vas Žirovci v družabnem življenju dobro sprejeli, se morda udeležujete kakšnih dejavnosti?

Oba intervjuvanca so Žirovci v družabnem življenju dobro sprejeli. Oba se udeležujeta dejavnosti, predvsem športnih, včasih tudi kulturnih. Tretji intervjuvanec na to vprašanje ni odgovoril, četrty pa se v družabnem življenju ne udeležuje.

24. Imate iz svojega življenja kakšno anekdoto, ki je povezana s tem, da ste priseljenec?

Prvi intervjuvanec je dejal, da take anekdote iz življenja nima, je pa omenil, da se kljub temu, da ima korenine iz Makedonije, nikoli ni počutil kot priseljenec, saj je bil v Sloveniji rojen.

Priseljenec iz Gvineje Bissau pa je omenil, da je v življenju doživel veliko zanimivih in zabavnih anekdot.

25. Bi za konec še kaj dodali?

Le priseljenec iz Jugoslavije je za konec podal misel: „Priseljence je treba sprejemati in sprejeti, ne pa spreminjati in zavračati.“

3.2.2.2 Intervju z ženo priseljenca

1. Ste imeli kadarkoli v življenju pomisleke, predsodke do ljudi druge rase, vere ...?

Ne, nasprotno. Predstavniki drugih kultur, narodov, ras, veroizpovedi so mi bili od nekdaj zelo zanimivi. Zato sem se v osnovni šoli začela tudi dopisovati z mojimi sovrstniki iz različnih držav: Poljska, ZDA, Pakistan, Indonezija, Savdska Arabija, Liberija. Stiki z njimi so bili zares dragoceni, vedno sem težko čakala na njihova pisma, izmenjali smo si tudi nekaj spominkov in fotografij. Prav tako so me od nekdaj navduševala potopisna predavanja, še posebej o, za nas, drugačnih eksotičnih koncih sveta. V študentskem naselju v Ljubljani sem imela priložnost spoznati in se družiti s študenti od vsepovsod, kar je bilo zelo zanimivo.

2. Ste imeli pomisleke neposredno do Raula, takoj ko ste ga spoznali?

Seveda ne. Kot sem že pri prejšnjem vprašanju povedala, so mi bili študentje iz drugih delov sveta, pa tudi iz držav bivše Jugoslavije zelo zanimivi in sem se rada družila z njimi.

3. Kakšne izkušnje imate glede na vašo drugačnost, drugačnost vaše družine?

Večinoma pozitivne, a žal tudi negativne. Raul se je ogromno ukvarjal s športom, še posebej z (malim) nogometom in je kot študent igral za različne nogometne klube, med njimi tudi za Domel iz Železnikov. Poleg študija se je tako tudi s pomočjo športa zelo dobro vključil v slovensko družbo, v lokalna okolja, navezoval stike in stkal številne prijateljske vezi. K temu je prispeval tudi njegov značaj, saj zadeve običajno obrne na hec, rad se šali, ne komplicira in po nepotrebnem ne zapleta stvari.

Po drugi strani pa nam niso bile prihranjene negativne izkušnje. Čeprav šport združuje, se ravno na športnih tekmah uporabljajo razne žalitve, provokacije. Navijači nasprotne ekipe pogosto žalijo igralce s primitivnimi izrazi, v primeru Raula "niger", "črnuh", „A boš banano?“ in podobno. Tudi v študentskem naselju v Ljubljani je bilo nekaj dogodkov, ko so se Slovenci verbalno in celo fizično "spravili" na afriške študente.

4. Zakaj ste si za bivanje izbrali ravno Žiri in ne mogoče kakšnega večjega mesta, npr. Ljubljane, kjer ljudje ne bi bili tako "zainteresirani" za vaše življenje?

Prvi razlog, da živimo v Goropekah, je seveda ta, da sem tu doma, tu sem preživljala otroštvo. Drugi razlog pa je, da ima življenje na podeželju veliko prednosti, še posebej pa je to okolje idealno za majhne otroke, sploh v primeru, kot je naš, ko hiša stoji na samem in

je odmaknjena od vseh prometnih tokov in drugih motečih dejavnikov. To zagotavlja mir, svobodo, stik z naravo, živalmi, otroci lahko svoje energijo nemoteno porabljajo v okolici hiše brez stalnega nadzora odrasle osebe. Večje kot je mesto, manj posameznik izstopa in obratno. S tega vidika bi v Ljubljani zagotovo izstopali manj, po drugi strani pa je Ljubljana relativno majhno mesto, tudi pripadnikov drugih ras je precej malo, zato ti še vedno vzbujajo zanimanje, marsikdo se ozira za njimi, otroci tudi glasno komentirajo. Kot Afričan, mulat pozornosti ne zbujaš v državah, kjer je Afričanov veliko in v velikih prestolnicah, v katerih se mešajo številne narodnosti, rase, veroizpovedi. Kot zelo pozitiven primer sprejemanja raznolikosti bi izpostavila London, ki je znan po svoji multikulturalnosti. Na podzemni železnici, na ulicah, na tržnicah, skratka povsod, vlada izjemna pestrost v vseh pogledih in nihče se za nekom ne ozira zaradi rase, oblačil, frizure ipd. V manjših krajih vsakdo, ki izstopa, zbuja pozornost, je predmet pogovorov bodisi v pozitivnem ali še pogosteje v negativnem smislu. Ljudje se mnogo bolj vtikajo v življenje drugih, zato imaš v tem smislu dosti manj zasebnosti, kot če živiš v večjem mestu. Ima pa življenje v manjših krajih tudi prednosti – tu te ljudje prej spoznajo in imajo zato priložnost ustvariti pravo sliko o tebi. Če gre za tvoj domači kraj, imaš tu tudi socialno mrežo, ki jo tvorijo družina, prijatelji, znanci, sokrajani.

5. Kakšen je bil odziv vaše družine, ker je vaš mož druge rase?

Na srečo ni bilo nobenega negativnega odziva.

6. Glede na to, da so Žiri manjše, ne tako razvito mesto, kako so vas in vašega moža ter otroke sprejeli Žirovci?

Večinoma imamo pozitivne izkušnje. Mislim, da so bili sokrajani predvsem radovedni, kdo je Raul, kako je videti, kako se obnaša. Ko so ga spoznali, so ga večinoma hitro sprejeli "za svojega", sploh ker se zelo rad šali in je bilo v družbi vedno veliko smeha. Zagotovo so imeli nekateri mnogo povedati za najinim hrbtom, neposredno pa nisva doživela kakšnih žaljivk. Sva pa sem ter tja preko različnih kanalov slišala tudi kaj negativnega, npr: »Kako lepa nevesta, pa se gre z njim poročiti!«, »Ta nam pa že ne bo delal načrta!« ali »Zakaj ste pa temu oddali naročilo za načrt?« (op. Raul je arhitekt in izdeluje načrte za hiše in druge objekte). Moja komentarja: »Takšne izjave največ povedo o tistem, ki jih je izrekel.« in »Zaradi ljudi, ki ne vidijo dlje od svojega plota, se nima smisla obremenjevati.«

7. Imate kakšno slabo izkušnjo, ki ste ji bili priča v Žireh zaradi drugačnosti (primer)?

Kot družina smo bili z rasizmom v Žireh zelo neposredno soočeni leta 2010, ko so se na cesti in leseni koči proti Goropekam pojavili rasistični napisi, zadeva je bila prijavljena policiji ter nekaj pristojnim nevladnim organizacijam. O napisih so bili obveščeni tudi takratni župan in občinski svetniki. Od župana in nekaj posameznih svetnikov sem dobila odziv, v katerem so dejanje obsodili, več od tega pa se ni zgodilo. Občina ni poskrbela, da bi se napisi izbrisali. To vlogo je namesto njih opravil naš sovaščan, ki je napis na leseni koči prebarval oz. čez narisal veliko rumeno sonce. Mene napisi niso prestrašili, sem pa to dojela kot zelo primitivno dejanje ozke skupine ljudi. Žiri so bile v medijih večkrat omenjene kot eden od centrov skinheadov, na kar smo verjetno težko ponosni.

Slika 1: Rasistični napisi na leseni baraki ob cesti v Goropeke julija 2010
(Vir: Andreja Ferreira)

Slika 2: Rasistični napisi na cesti Žiri - Goropeke julija 2010
(Vir: Andreja Ferreira)

8. So imeli vaši otroci kdaj težave v šoli z zbadljivkami, žalitvami, ker so bili druge rase?

Na žalost se je dogajalo tudi to. Včasih so jih zbadali z izrazi: "črnc", tudi "niger" ipd. Večinoma bolj v hecu, ne pa vedno. Včasih jih je kdo dejansko hotel užaliti, ponižati, jim pokazati, da so "manjvrednejši". V gimnazijskih letih je sina enkrat, ko sta se s prijateljem peljala domov z zadnjim večernim avtobusom na relaciji Škofja Loka – Žiri, skupina fantov, ki se je namerno posedla okrog njiju, začela provocirati in žaliti (črnuh, niger ipd.). Kljub temu, da se sin in njegov prijatelj na provokacije nista odzvala, so s primitivnim obnašanjem nadaljevali, eden pa ga je od zadaj celo udaril v glavo. Na naslednji postaji so izstopili. Sin je imel še več negativnih izkušenj, predvsem raznih verbalnih napadov, ki so se najpogosteje dogajali zvečer na kakšnih "žurih", ko nekateri postanejo posebej "pogumni s pomočjo alkohola".

9. Kako so vašega moža sprejeli vaši prijatelji in znanci, so imeli kaj pomislekov, predsodkov?

Ne, sprejeli so ga lepo. Če ga ne bi, bi se naši odnosi nedvomno skrhalo.

10. Kako pa ste pred prihodom v Žiri mislili, da vas bodo sokrajani sprejeli? Ste mislili, da vas bodo medse sprejeli odprtih rok ali da bodo imeli več pomislekov?

Predvsem sem vedela, da bo to ena glavnih žirovskih novic in da se bo o tem veliko govorilo. Niti nisem vnaprej dosti razmišljala o tem oz. se s tem obremenjevala in kakršni koli odzivi v nobenem primeru ne bi vplivali na mojo odločitev.

11. Je bilo težko sprejeti novo kulturo oz. se spoznati z novo neznano kulturo in življenjem vašega moža?

Ne, ker menim, da nas razlike bogatijo, predvsem pa ni toliko razlik med nami, kot si ljudje včasih napačno predstavljajo. Preden sva se spoznala, je Raul že več let živel v Sloveniji, zato res nisem čutila kakšnih velikih razlik. Poleg tega je v Gvineji Bissau živel v glavnem mestu Bissau, njegov oče je bil zdravnik in so bili relativno dobro situirani. Razlike smo najini otroci in jaz dejansko doživeli šele ob obisku moževe domovine, ko smo videli, kako različno se odvija življenje tam in pri nas. To še toliko bolj občutiš ob obisku njihovega podeželja, kjer je življenje še zelo avtohtono, pristno in ga turizem še ni "pokvaril". Tu se zaveš privilegijev, ki smo jih deležni v Evropi, Sloveniji, Žireh in dejstva, da imamo vsega preveč. Hkrati pa dojameš, kako malo v življenju v resnici potrebujemo. Živijo skromno, a samozadostno, narava je bogata, zato si vso hrano pridelajo sami. Nismo dobili vtisa, da bi jim kar koli manjkalo in da bi bili nesrečni. Živijo zelo podobno, kot so v obdobju pred prihodom elektrike in motorizacije tudi na slovenskem podeželju živeli naši predniki, ki so tudi bolj ali manj vse pridelali doma, ročno oz. s pomočjo konj, volov, le da v drugem okolju, ob drugačnih naravnih danostih. Na splošno pa nas je Gvineja Bissau očarala s svojo drugačnostjo, lepoto, kulinariko ... in komaj čakamo, da se tja odpravimo ponovno.

12. Ste po spoznanju Raula kaj spremenili svoje mnenje o ljudeh tuje rase in priseljencih?

Ne. Kot sem povedala, sem o njih vedno imela pozitivno mnenje.

13. Bi za konec še kaj dodali?

Da "ima strah velike oči", kar absolutno velja tudi za strah pred drugačnostjo. Da naj si ljudje ne ustvarjajo napačnih slik na osnovi predsodkov in da naj ne sodijo vnaprej. Naj čimveč potujejo, spoznavajo različne države, narode, kulture, naj bodo odprti do različnosti, naj spustijo v bližino koga iz "tretjih držav", precej verjetno je, da bodo pozitivno presenečeni.

Da se nad drugimi znašajo tisti, ki imajo težave sami s sabo, jim primanjkuje samozavesti, se počutijo manjvrednejše in so nezadovoljni s svojim življenjem. Kot posamezniki se običajno ne upajo izpostavljati, v družbi sebi enakih pa postanejo pogumni in se vsaj za nekaj trenutkov, ko ponižujejo nekoga drugega, počutijo pomembnejše.

Upam pa tudi, da bomo kot družba čimprej toliko dozoreli, da ne bomo več tolerirali ali celo podpirali razpihovanja sovraštva do drugačnih s strani politikov oz. nosilcev oblasti na državni in lokalni ravni.

3.2.2.3 Intervju z žirovskimi učenci, priseljenci

V šoli sem opravila intervju na individualnih urah slovenščine skupaj z dvema priseljencema iz BiH in iz Makedonije, izven šole pa še s priseljencem iz BiH in priseljenko iz Ukrajine. Priseljenka iz BiH je prišla v Slovenijo pred približno pol leta in je z bratom prišla za očetom, drugi iz Makedonije pa je pred dvema letoma prišel s celo družino. Priseljenec iz BiH je prišel z družino v Žiri leta 2015, priseljenka iz Ukrajine pa z družino leta 2022. Vsi intervjuvanci so izpostavili, da so imeli ob prihodu največ težav z jezikom, priseljenka iz Ukrajine je imela težave tudi s pisavo. Priseljencu iz Makedonije in priseljenki iz BiH bi se zdelo bolje, če bi pred prihodom imela kakšen tečaj slovenščine, druga dva pa želje po tem nista izrazila. Prva intervjuvanca imata v šoli prijatelje, a se v popoldanskem času nikoli z nobenim ne družita, čeprav bi si tega želela. Druga dva pa imata prijatelje, s katerimi se družita tudi v popoldanskem času. Družina prvega intervjuvanca nima družinskih prijateljev iz Slovenije oz. Žirov, drugi dve družini pa jih imata. Prva intervjuvanca nista v šoli nikoli doživljala zbadljivk in nikoli se jima niso posmehovali. Nasprotno je priseljenka rekla, da so jo sošolci ob npr. ustnem ocenjevanju znanja spodbujali, priseljenec iz BiH in priseljenka iz Ukrajine pa sta to potrdila. Ob vprašanju, če bi morali še enkrat iti čez cel proces priselitve, so vsi jasno rekli, da si tega ne bi želeli ponoviti. Ponovno so izpostavili težave z jezikom in učenje le-tega, delno pa tudi zaradi procesa vključitve v novo okolje. Priseljenka iz BiH je izpostavila, da se Slovenci obnašajo lepše kot ljudje iz BiH. Prva dva intervjuvanca sta dejala, da so učitelji prijaznejši in učna snov boljša, in jo konkretnje razložijo kot tam. Prav tako so sošolci prijaznejši in se jima npr. niso posmehovali, ker sta bila novinca iz druge države. Druga intervjuvanca pa je dejala, da ji je bilo v šoli lažje v Ukrajini, saj ji je bilo lažje govoriti, pisati, se učiti in tudi učitelji so se ji tam zdeli boljši. Priseljenka iz BiH živi v Sloveniji z očetom in bratom, njena mama pa živi v BiH in prav zato je tudi omenila, da ji je včasih še težje, saj ob sebi nima mame. Tri družine so prišle v Slovenijo zaradi zaslužka in intervjuvanec iz Makedonije je dejal, da starša tu zaslužita

približno trikrat več kot pri njih v Makedoniji, družina iz Ukrajine pa se je priselila zaradi vojnih razmer v njihovi domovini.

Ob prihodu sta se tečaja slovenčine udeležila le starša intervjuvanke iz Ukrajine in intervjuvanca iz BiH. Priseljenka iz BiH je pripovedovala o dogodku, ko je k njim domov prišel nek gospod, da bi jim popravil sušilni stroj. Njen oče, ki ne zna govoriti slovensko, je gospodu začel govoriti bosansko, ta pa je dejal, da ne govori bosansko pač pa samo slovensko in se zato z njim ni hotel pogovarjati. Njen oče v Sloveniji živi že več kot 10 let in dela v lokalnem podjetju. Intervjuvanca je tako rekla, da se njen oče pravzaprav sploh ne potrebuje naučiti slovensko, ker so v tem podjetju skoraj vsi zaposleni iz Bosne in tako tam lahko govori bosansko. Vsi intervjuvanci doma z družino govorijo v svojem maternem jeziku. Prva dva intervjuvanca sta dejala, da imajo programe na televiziji iz svoje domovine. Trije priseljenci največ zahajajo v Ambasado, priseljenka iz Ukrajine pa v gostilno Pr' Zet. Prva dva intervjuvanca se z družino ne udeležujeta kulturnih dogodkov, se pa vsi intervjuvani udeležujejo športnih prireditev. Intervjuvanca iz BiH je pojasnila, da se je njen mlajši brat lažje in hitreje vključil v družbo in to predvsem zato, ker je mlajši. Prav tako je priseljenka iz Ukrajine pojasnila, da se je njena sestra vključila v družbo boljše, ker je mlajša. Po odgovorih sodeč pa je imel najmanj težav z vključitvijo priseljenec iz BiH, ki je od vseh v Slovenijo prišel najmlajši, s šestimi leti. Edini je dejal, da se je ob priselitvi počutil dobro. Prva dva intervjuvanca sta tako rekla, da bi bilo lažje, če bi se priselili mlajši, da je mlajšim otrokom, ki se priselijo, lažje. Sistem ocenjevanja priseljencev v šoli pa je tak, da so prvi dve leti po prihodu lahko neocenjeni, v 9. pa morajo biti in to predvsem zaradi točk za vpis v srednje šole. Ker pa imajo priseljenci tako le točke iz 9. razreda, se ne morejo vpisati na vsako srednjo šolo, saj se tudi njim upoštevajo točke zadnjih treh let – če so se prej šolali v domači državi, se jim upošteva njihovo spričevalo in s tega vidika niso prikrajšani glede vpisa v srednjo šolo. Prav zaradi tega bo odšla priseljenka v srednjo šolo v BiH in se ne bo šolala v Sloveniji.

Slika 3: Eden izmed intervjuvancev
(Vir: lastna fotografija)

3.2.3 Informacije žirovskih podjetij

Odgovore sem dobila iz treh od petih vprašanih podjetij. Najprej so odgovorili iz Alpine, Etikete, in sicer so pojasnili, da ne zaposlujejo tujcev in jih tudi v prihodnje ne nameravajo. Najbolj izčrpen odgovor so podali v Iki, in sicer pravijo, da je v njihovem podjetju trenutno zaposlenih 12 tujcev, kar je 1 manj kot v letu 2023. V letu 2019 jih je bilo zaposlenih 8, v letu 2014 pa 2. Razlog za zaposlovanje tujih državljanov je v pomankanju kadra v Sloveniji za določena dela. Največ jih prihaja iz Makedonije, nato iz Bosne in Hercegovine, imajo tudi nekaj zaposlenih iz Indije in Bolgarije. Vsem tujcem priskrbijo tudi bivališče.

V vodstvu podjetja se trudijo, da so vsi zaposleni obravnavani enakopravno in da se ne izvaja diskriminacija na nobenem področju (tujci/slovenski državljani, moški/ženske, mlajši/starejši, različne osebnosti, karakterji, videz, vera, prepričanja ...).

Povedali so, da se v vseh okoljih ljudje med sabo povezujejo v manjše skupine, kar se dogaja tudi pri njih. Nekateri tujci se povezujejo med sabo, nekateri se povezujejo s kolektivom znotraj podjetja, nekateri imajo prijatelje izven podjetja. Težko vlečejo vzporednice, ker je bolj odvisno od karakterja človeka in interesa izven delovnega časa kot od narodnosti. Med vsemi zaposlenimi velja spoštovanje drug do drugega, na kar so zelo ponosni. Kulturološke razlike pri tujcih so opazne, a večina se prilagodi na razmere v Sloveniji in spoštujejo našo kulturo in način življenja. Pride pa včasih tudi do težav, večjih in manjših, ki jih poskušajo rešiti. Največji izziv je zagotovo za direktno nadrejenega, ki mora usklajevati vse razlike, želje in poskrbeti, da je delo pravilno opravljeno. Na začetku se običajno pojavljajo težave v komunikaciji, a se sčasoma vsi nekako med sabo naučijo sporazumevati ali v slovenskem jeziku, srbo-hrvaškem jeziku ali v angleščini. Vsi tujci gredo na tečaj slovenskega jezika, ki ga organizirala Ljudska

univerza v Škofji Loki. Kot podjetje se prilagajajo na razmere na trgu. V primeru pomanjkanja kadra morajo poiskati rešitve, ker podjetje brez manjkajočega člana ne more delovati. Da delovni procesi lahko normalno potekajo, morajo imeti zapolnjena vsa delovna mesta.

V Iki opažajo, da je v Žireh čutiti nestrpnost do tujcev. Zato bi poudarili, da nobeden od njihovih zaposlenih nikogar ne ogroža, prišli so k njim, ker jih oni rabijo, oni pa so dobili pri nas boljše pogoje za življenje, kot jih imajo v svojih državah. Včasih je najlažje, da se postavimo v čevlje nekoga drugega in potem lažje razumemo stvari. Včasih tudi ne škodi, da se kaj prebere ter poskuša razumeti. Nestrpnost se pojavlja direktno (opazke, zmerjanje, ignoranca, izločanje) ter indirektno – opravljanje/kategoriziranje. Zavedati se pa moramo, da je svet velik in da izolacija na Žiri ni več mogoča. Večina Žirovcev pa je tujce lepo sprejelo, večina se z njimi pogovarja v slovenščini.

V podjetju Mesarstvo Oblak pravijo, da je zaposlenih večina žirovskih priseljencev oz. je večina zaposlenih v proizvodnji priseljencev iz BIH, v zadnjem času tudi Nepala (Filipinov). Žal odgovora glede strategije zaposlovanja priseljencev nisem dobila. Tudi podjetje PH Poclairn Hydraulics ni odgovorilo.

3.2.4 Odgovori Krajevnega urada Žiri in Upravne enote Škofja Loka

Seveda me je zanimalo, kdo regulira “politiko” priseljevanja, zato sem najprej povprašala na Krajevnem uradu v Žireh, kjer so me napotili na UE Škofja Loka. Tam sem dobila podatek, da pri njih vodijo register, vendar ta nima funkcije, da bi statistiko ločeval po občinah in letih. Prijazno so me usmerili na spletne strani statističnega urada. Čeprav gre za leto 2022 in je slika danes drugačna in po mojem mnenju številke naraščajo, so podatki precej zgovorni.

V zvezi s priseljevanjem lahko povežem še en pojem, tj. selitveni prirast, s katerim sem se srečala na Statističnem uradu RS. To je razmerje med številom ljudi, ki so se v državo priselili in tistimi, ki so se odselili. Leta 2022 se je v Slovenijo priselilo 35.613 oseb, iz Slovenije pa se je odselilo 20.956, kar pomeni, da je bil selitveni prirast s tujino pozitiven. Skupni selitveni prirast je bil leta 2022 pozitiven v 155 slovenskih občinah (73 % vseh).

Največji selitveni prirast na 1000 prebivalcev ima Osilnica (51,5), sledi ji Ankaran (36,2) nato pa Gornji Grad (35,3). 57 občin je imelo leta 2022 negativni selitveni prirast. Od tega je imela najmanjši selitveni prirast na 1000 prebivalcev Kranjska Gora (-252,3), sledi ji Kostel (-76,7) nato pa še Bohinj (-41,7).

Če primerjamo selitveni prirast treh največjih slovenskih mest, ima Ljubljana s približno 280 000 prebivalci selitveni prirast 11, Maribor s približno 95 000 prebivalci 4,7, Kranj s približno 38 000 prebivalci pa 9,6. Če podatke primerjamo z Osilnico, ki ima največji selitveni prirast in le 90 prebivalcev in pa Ankaran s približno 3000 prebivalci, lahko rečemo, da se priseljenci ne priseljujejo le v največja in velika mesta, ampak nasprotno tudi v manjša mesta z manj prebivalci.

Žiri imajo tako večji selitveni prirast kot Ljubljana, in sicer 11,2 na 1000 prebivalcev. Za primerjavo ima sosednja občina Idrija selitveni prirast 8,6, Logatec kar 24,0, občina Gorenja vas-Poljane pa je ena izmed tistih, ki ima negativen selitveni prirast in sicer -6,0.

Vsak 12. prebivalec Slovenije je tuji državljan. Največ odstotkov tujcev imajo poleg Ljubljane tudi občine Izola, Krško, Črna na Koroškem in Nova Gorica. Največ priseljencev je v Sežani

in sicer 16,9 %. V Žireh je 3,3 % vseh prebivalcev tujcev. Logatec in Idrija imata tujcev okoli 7 %, Gorenja vas-Poljane pa približno 2 %.

Leto	1995	2000	2005	2010	2016	2020
Selitveni prirast	0,7	1,3	3,2	-0,5	1,0	18,3

Tabela 1: Selitveni prirast v Sloveniji skozi leta

Za primerjavo je imela leta 2005 največji naravni prirast Irska, in sicer 15,8. Sledila ji je Španija s 14,8, nato pa še Luksemburg s 13,1.

O priseljencih, ki spreminjajo podobo Žirov, sem za mnenje vprašala tudi župana občine Žiri, Francija Kranjca. Najprej je potrebno omeniti, da je gospod župan razložil, da o priseljevanju v Žireh širše razprave še ni bilo in da so njegovi odgovori precej osebni. Gospod se zaveda, da so migracije sestavni del človeštva in jih ne moremo zaustaviti. Včasih so se ljudje priseljevali predvsem zaradi dela v tovarni Alpina, danes pa delajo tudi v drugih uspešnih žirovskih podjetjih. V sedanjem času se zdijo županu migracije predvsem v gospodarstvu še kako dobrodošle, saj podjetja nujno rabijo delavce tujce, ker jih v lokalni skupnosti ni dovolj. Izpostavil je tudi, da ima željo, da so priseljenci ljudje s podobno kulturo in z interesom vključitve v žirovsko okolje. Gospod župan je pojasnil, da so migracije težke in prav zato moramo priseljencem pomagati na poti čim hitreje vključitve. Najpomembnejše se mu zdi, da se priseljenci naučijo slovenščine in da spoznajo naš kraj in kulturo. S hitro vključitvijo v novo okolje po njegovem menju preprečujemo nastanek skupin posameznih tujcev, ki se družijo le med seboj. Nato je zapisal takole: „Lepo je sicer, da se tujci iste narodnosti povezujejo, moram pa priznati, da ne podpiram tega, da se distancirajo od okolice. Iz tega naslova lahko rečem, da je z vidika kraja boljše, da prihajajo k nam ljudje iz različnih držav.“

Po neuradnih podatkih naj bi bilo v Žireh 289 tujcev, največ iz bivše Jugoslavije. „Za regulacijo priseljevanja lokalna skupnost nima zakonskih pristojnosti, zato tega ne moremo urejati formalno.“ Še vseeno pa se trudijo in že večkrat so v Žireh organizirali tečaje slovenščine, otroke priseljencev sprejemajo v šolo in vrtec, prav tako pa podpirajo razvoj društev ter različne brezplačne delavnice, s pomočjo katerih se lahko priseljenci brez dodatnih stroškov vključijo in povežejo z Žirmi in Žirovci.

4 RAZPRAVA

Do zelenih rezultatov sem prišla predvsem z anketiranjem Žirovcev in drugih ljudi izven Žirov ter z nekaj intervjuji priseljencev, ki v Žireh živijo že dlje časa.

Odgovore na vprašanja sem dobila predvsem s pomočjo Žirovcev in priseljencev, ki tu živijo. Odgovori intervjuvancev so bili najboljši vir informacij, saj so povedali, kakšen občutek so imeli ob prihodu in kako so jih sprejeli drugi. Odgovori so bili precej pozitivni.

V nadaljevanju bom skladno z mojim raziskovalnim delom potrdila oz. ovrgla na začetku naloge postavljene hipoteze:

H1: Ljudje v večjih mestih so strpnejši do priseljencev kot v Žireh.

Na podlagi anket narejenih z Žirovci in ljudmi večjih mest lahko to hipotezo ovržem. Kljub temu, da več Žirovcev meni tako, je bilo predvsem iz odgovorov odprtega tipa pri drugi anketi razvidno, da ni tako. Veliko ljudi, ki do priseljencev niso strpni, prepoznaš na podlagi odgovorov odprtega tipa. Tako mnogi menijo, da se od priseljencev lahko naučimo le slabih stvari. Veliko ljudi pa je nestrpnih do ilegalnih priseljencev in ima do njih razne predsodke, vsaj tako je bilo razvidno iz odgovorov. Razlika v strpnosti med ljudmi manjših in večjih mest po mojem mnenju ni velika oz. ni tako vidna.

H2: Po mnenju ljudi se priseljenci slabo vključijo v družbo.

Glede na odgovore anketirancev lahko to hipotezo potrdim. Pri obeh anketah je več kot polovica ljudi odgovorilo s številčno oceno 3, 2 in 1, torej, da se priseljenci slabo vključijo v družbo. Mnogi so nato omenili, da se jih veliko ne nauči jezika ter da se družijo le med seboj in da jih veliko ne opravlja nobenega dela. Veliko anketirancev je tako izpostavilo, da se priseljenci sploh ne želijo prilagoditi.

H3: Anketiranci bi lažje sprejeli prijateljstvo svojega otroka s priseljencem kot poroko z njim.

Tudi to hipotezo lahko s pomočjo ankete in njenih odgovorov potrdim. Pri vprašanju *Ali bi vas motila partnerska zveza vašega otroka s priseljencem* je bilo več pritrdilnih odgovorov kot pri vprašanju *Ali bi vas motilo prijateljstvo vašega otroka s priseljencem*. Pri anketi med Žirovci je bil ta odstotek večji za 20 %, pri drugi anketi pa za približno 28 %.

H4: Priseljenci pridejo v Slovenijo predvsem zaradi želje po boljšem zaslužku.

Odgovor na to hipotezo sem dobila s pomočjo ankete in intervjuja s priseljenci. Predvsem na osnovi odgovorov z intervjuvanci lahko to hipotezo potrdim. Trije intervjuvanci so prišli v Slovenijo zaradi dela oz. zaslužka ter posledično boljšega življenja. Vsi trije intervjuvanci prihajajo iz držav Balkana, kjer so njihove plače in s tem življenjski standard ljudi nižji. Prav zato se veliko ljudi priseli v Slovenijo, saj tu zaslužijo tudi trikrat več, kar je omenil tudi intervjuvani učenec. Največ anketirancev prav tako meni, da se jih največ priseli zaradi zaslužka in dela.

H5: Anketiranci nasploh menijo, da Slovenija nudi preveč ugodnosti priseljencem.

Glede na odgovore anketirancev hipotezo vržem. Večina anketirancev meni, da država za priseljence skrbi dobro, z raznimi tečaji slovenščine, azilnimi domovi, socialnimi transferji,

brezplačnimi vrtci, izobraževanji. Nasprotno pa nekateri menijo, da država za priseljence ne poskrbi oz. skrbi zelo slabo. Spet tretji pa so tisti, ki menijo, da država za priseljence skrbi pre dobro. Nekateri so omenili, da imajo priseljenci preveč ugodnosti in imajo tako zastoj stanovanja, medtem ko morajo Slovenci garati, da dobijo denar, s katerim si plačajo majhno, (pre)drago stanovanje.

Veliko anketirancev je napisalo, da priseljence spoznajo po jeziku, obnašanju, mnogi (v Žireh) ne pozdravljajo. Družijo se le med seboj, imajo drage avte. Največ odgovorov se je navezovalo na njihov stil. Največ jih je napisalo, da nosijo bele nogavice in natikače, trenirke prestižnih znamk, moški imajo okoli pasu pogosto torbico ter pobrito glavo.

Slika 4: Primer belih nogavic in natikačev, po katerem ljudje prepoznajo priseljence
(Vir: <https://www.24ur.com/novice/fokus/kdo-so-limke-in-gaserji.html>, pridobljeno 15. februar 2024)

Slika 5: Primer moške torbice, po kateri ljudje spoznajo priseljence
(Vir: <https://www.24ur.com/novice/fokus/kdo-so-limke-in-gaserji.html>, pridobljeno 15. februar 2024)

Nekateri intervjuvanci so imeli na račun priseljenosti tudi slabe izkušnje. Najslabšo izkušnjo je imel priseljenec iz Gvineje Bissau, ko so domačini na cesto in na leseno barako napisali rasistične napise. O tem so nato obvestili tudi policijo. Dva priseljence iz BiH pa sta se soočila le z manjšimi opazkami, ničemer hujšim. Na splošno pa še vedno lahko rečemo, da večjih nesprejemanj in slabših izkušenj priseljenci niso imeli.

Kljub temu, da veliko ljudi meni, da za priseljence največjo težavo predstavlja jezik, intervjuvanci pri tem niso imeli večjih težav. Največ težav pri jeziku so imeli od intervjuvancev učenci.

H6: UE in podjetja imajo jasno izdelano strategijo sprejemanja priseljencev.

Po tem, ko sem v Krajevnem uradu v Žireh vprašala, kako regulirajo politiko priseljevanja, so me napotili na Upravno Enoto Škofja Loka, kjer sem nato iskala razlago, kako proces poteka. Tam so mi pojasnili, da vodijo register, vendar pa ga ne ločujejo po občinah in letih, ker, kot pravijo, nima nobene funkcije. To hipotezo bom zato ovrgla, ker kljub temu, da na Upravni Enoti vodijo register, nimajo jasne izdelane strategije in jasnih letnih podatkov o priseljencih.

Moje raziskovalno delo mi ni le odgovorilo na mnoga zastavljena vprašanja o tem, kaj si o priseljencih mislijo domačini, ampak sem pridobila širši vpogled na celotno situacijo. Najbolj "zgovorni" so bili odgovori anketirancev, predvsem Žirovcev, ter intervjuvancev.

Z vsako hipotezo sem odkrivala različna okolja ter mnenja. Vsaka hipoteza mi je skozi celotno delo ponudila različne smeri in metode raziskovanja. Z odgovori na mnoga vprašanja sem odkrivala, kakšno je stanje s priseljenci v Žireh in po celi Sloveniji. Predvsem me je razveselilo, da so imeli priseljenci ob prihodu pozitivne izkušnje in večinoma niso bili deležnih večjih nestrpnosti domačinov.

5 ZAKLJUČEK

Ob začetku raziskovanja sem se sama najbolj osredotočila na to, kakšen odnos imajo domačini oz. Žirovci do priseljencev. Skozi raziskovanje pa me je zanimalo še več, širše kot le to. Zanimalo me je, kako se priseljenci počutijo v Žireh, kako so bili sprejeti, kaj jim je bilo ob priselitvi najtežje.

Čeprav na začetku nisem bila prepričana, da bodo priseljenci pripravljene odgovoriti na kar nekaj vprašanj o njihovi priselitvi, so bili ti na koncu zelo prijazni in zgovorni. Veliko so mi povedali o njihovi izkušnji, o Žirovcih pa so povedali večinoma dobre stvari. Le priseljenka iz Ukrajine se na mojo pobudo intervjuja ni odzvala, čeprav vem, da se je njena družina v žirovsko okolje zelo dobro vključila.

Glede na to, da so Žiri manjše mesto, sem na začetku mislila, da so domačini do priseljencev neodprti in neprijazni, a po odgovorih ankete in intervjujev sem ugotovila, da ni povsem tako. V anketi se jih je veliko opredelilo kot strpne, drugi so napisali, da je meja njihove strpnosti odvisna od situacije. Po njihovih odgovorih sodeč jih veliko proti priseljencem nima nič oz. jih priseljenci ne motijo, v kolikor so ti pripravljene sprejeti našo kulturo in doprinesti kraju. Žal je v zadnjem času nekaj takših, ki oblikujejo ožji krog svoje družbe in tako ostajajo izolirani.

Tudi intervjuvani, predvsem odrasli, so se in se v Žireh še vedno dobro znajdejo. Žirovci so jih sprejeli brez večjih incidentov, tisti, ki že dlje časa bivajo v Žireh, imajo žirovske prijatelje. Res da so nekateri omenili, da so občasno slišali kakšne opazke na račun priseljenosti, vendar se v Žireh počutijo sprejete in večina jih še naprej namerava ostati tu.

Nekaj več težav pa so imeli/imajo ob vključitvi mladi priseljenci. Vsi so imeli največ težav z jezikom, saj je pri njih znanje jezika še toliko pomembnejše, saj obiskujejo šolo. Nekateri so v šoli doživljali tudi razno posmehovanje. Vsem je bilo ob priselitvi težko, ker niso poznali kraja, ljudi, težko so se vključili v okolje. Sem pa iz intervjujev z mladimi priseljenci izvedela, da se je po priselitvi kot otrok/mladostnik lažje vključiti kot če si starejši. Mlajši otroci se lažje prilagodijo na nove razmere, to pa predvsem zato, ker še niso tako navezani na različne stvari iz vsakdanjega življenja, prijateljstva z domačini pa se šele oblikujejo.

Nasploh so Žirovci do priseljencev kar strpni. Morda imajo na začetku do priseljenca nekaj zadržkov, a čez čas se le-ti razblinijo in priseljence – ko se le-ta dokaže s svojim delom – rade volje sprejmejo medse. Priseljencev ne diskriminirajo ali obravnavajo drugače samo zaradi dejstva, ker niso od tu. Priseljenci se v Žireh tako lahko počutijo sprejete. Zanimivo bi se mi zdelo raziskati tudi priseljevanje (drugih) Slovencev v Žiri – včasih in danes; v kakšni meri se počutijo sprejete in v žirovsko družbo vključene tovrstni priseljenci, ki imajo enak jezik, kulturo, niso pa avtohtoni Žirovci.

Čeprav bi na prvi pogled lahko rekli, da so ljudje iz večjih mest strpnejši do priseljencev, to ni čisto tako. Pri drugi anketi, ki ni zajemala Žirovcev, se nobeden od anketirancev ni opredelil za nestrpnega. Z odgovori iz vprašanj odprtega tipa pa je bilo razvidno, da je precej takih, ki do priseljencev niso ravno strpni. Predvsem iz odgovorov na vprašanja odprtega tipa lahko res prepoznamo človekovo mišljenje, mnenje o nečem, v tem primeru o priseljenicah.

Zelo veliko jih ima, po odgovorih sodeč, do ilegalnih priseljencev nekakšen odpor, slabo mnenje o njih. Mnogi menijo, da so nasilni. Ne glede na status priseljenca pa anketirani menijo, da kar nekaj priseljencev ne dela, ampak živi na račun finančne pomoči države.

V Žireh so včasih organizirane tudi razne prireditve, delavnice, katerih se lahko udeležijo tudi priseljenci in se tako še hitreje vključijo v okolje. Škoda je, da se take delavnice ne organizirajo večkrat, še večja škoda pa je, da se večina priseljencev le-teh ne udeleži. Večinoma tovrstne delavnice obiščejo le in zgolj posamezniki. Glede na to, da je v Žireh vedno več priseljencev, bi lahko organizirali razne prireditve, kot so kulinarične, kulturne, ročnodelske, kamor bi se lahko vključili tudi priseljenci. Tu bi se lahko priseljenci med seboj združili in domačinom predstavili stvari iz njihove kulture, domovine in s tem ljudem širila obzorja. S tem bi še bolj obogatili kraj in morda tudi razbili kakšen predsodek med domačini. Eden od intervjuvancev je predlagal tudi vključevanje v društva (le-teh imamo v Žireh kar nekaj), izpostavil je recimo gasilce, saj so večstanovanjske hiše, v katerih živijo priseljenci, v neposredni bližini gasilskih domov. Ta isti je povedal, da so priseljenci iz držav bivše Jugoslavije zainteresirani za fitnes, nogomet, bi pa lahko Žirovci z nekaj turističnimi/planinskimi vodiči organizirali pohode v okoliške griče/hribe.

Skoraj neverjetno se mi je zdelo, da občine ne regulirajo in ne zapisujejo števila priseljencev, pravzaprav nimajo niti mehanizma za to. Nasploh bi bilo boljše, če bi priseljence letno vpisovali v register. S tem bi tako natančneje vedeli, kje se giblje število priseljencev in iz katerih držav prihajajo. S tem bi tudi lažje uredili problem vključevanja.

Za vse priseljence otroke, mladostnike bi bilo treba delno preurediti šolski sistem. Pred prihodom v šolo bi bilo za njih zagotovo precej lažje, če bi se lahko udeležili organiziranega tečaja slovenščine in se naučili vsaj osnov, da bi potem lažje spremljali in sodelovali pri pouku. Prav tako bi lahko spremenili sistem ocenjevanja. Res je, da je za priseljence lažje, da v 7. in 8. razredu niso ocenjeni, v 9. razredu pa je to obvezno, zato se zgodi, da je vpis v srednjo šolo problematičen, saj nimajo dovolj točk, da bi se lahko vpisali kamor bi si želeli.

Obenem sem mnenja, saj to opažam tudi sama, da se priseljenci zapirajo v svoje skupine in se ne vključujejo v žirovsko okolje – spodbuda temu so žal tudi nekatera žirovska podjetja, ki ne stremijo k njihovem vključevanju oz. zaposlujejo samo tujce (verjetno zato, ker domačih delavcev ne dobijo), pa od njih ne zahtevajo nobenega tečaja in drugačnega vključevanja v družbo kot zgolj to, da imajo korist od njih. S takšno vizijo žal ne moremo računati k medkulturni družbi, v kateri imajo vsi deležniki svoje pravice in dolžnosti. Več anketiranih je pri tem podalo zaskrbljenost če ne že ogorčenje, češ da priseljenci samo "izkoriščajo" slovensko socialo oz. zakonodajo. Čeprav menim, da je v Žireh glede na zakonodajo in možnosti kar precej prostora za (rojene) Neslovence, pa lahko zaključim, da je Slovenija sama strpnejša od njenih prebivalcev.

6 VIRI IN LITERATURA

Pisni viri

Baranja, B. *Odnos do priseljencev*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, 2017.

Deklaracija o načelih strpnosti. Pariz: UNESCO, 2005.

Jenko, K. *Vključevanje dijakov priseljencev v srednjo šolo*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 2016.

Josipovič, D. *Učinki priseljevanja v Slovenijo po drugi svetovni vojni*. Ljubljana: ZRC SAZU, 2006.

Kralj, A. *Stigmatizacija tujcev v Sloveniji*. V: *Dialogi*, letn. 44, št. 10. 157–180.

Medvešek, M., Bešter, R., Pirc, J.: *Mnenja priseljencev in potomcev priseljencev o integraciji in integracijski politiki v Sloveniji*. Ljubljana: Inštitut za narodnostna vprašanja, 2022.

Naglič, M. *Žirovski besednjak*. Ljubljana: Pegaz International, 2019.

Različni obrazi migracij. *Sociološko srečanje*. Ljubljana: Združenje slovenskih sociologov, 2016.

Ule, M. Predsodki v sodobnih družbah. V: *Vzgoja*, št. 59, september, 2013.

Ule, M. Socialnopsihološki konteksti interkulturalnega komuniciranja. V: *Šolsko polje*, Letn. XIX (2018), št. 5/6., str. 39–51.

Elektronski viri

Gantar, M. E-sporočilo, februar, 2024.

Jenko Mrak, M. E-sporočilo, marec, 2024.

Kranjc, F. E-sporočilo, februar 2024.

www.stat.si, februar, 2024.

Ustni viri

Ferreira R. Ustno sporočilo. Žiri, januar 2024.

Ferreira A. Ustno sporočilo. Žiri, januar 2024.

Biljali M. Ustno sporočilo. Žiri, december 2023.

Marjanovič, Đ. Ustno sporočilo, Žiri, februar, 2024.

Milardovič, I. Ustno sporočilo. Žiri, februar, 2024.

Mikić, J. Ustno sporočilo, Žiri, februar, 2024.

Nedev, T. Ustno sporočilo, Žiri, februar, 2024.

7 PRILOGE

Priloga 1: Anketni vprašalnik za Žirovce

Sem Tara Krvina in v letošnjem šolskem letu delam raziskovalno nalogo ne temo odnosa Žirovcev do priseljencev. Prosim, če v ta namen izpolnite spodnji vprašalnik. Vsi odgovorili so anonimni, prosim pa, če ste pri odgovarjanju čim bolj iskreni in konkretni. Najlepša hvala!

Spol: Ž M Starost: _____

1. Ali poznate pojem strpnost? DA NE

Če da, kaj le-ta vam pomeni?

2. Kako pogosto v vsakdanjem življenju slišite za pojem nestrpnost?

1 2 3 4 5 (1 – nikoli, 5 – pogosto)

3. Se sami ocenjujete za strpne? DA NE ODVISNO OD SITUACIJE

Opišite, kdaj ste nestrpni in kdaj ne.

4. Se Vam zdijo ljudje v našem mestu nestrpni?

1 2 3 4 5 (1-nestrpni, 5 – povsem strpni)

5. Kaj menite, da je v splošnem glavni razlog nestrpnosti do priseljencev?

6. Menite, da Slovenija spada med bolj ali manj strpne države? BOLJ STRPNE
MANJ STRPNE

7. Ali priseljevanje v Žiri po vašem mnenju narašča? DA NE

8. Menite da je v Žireh preveč priseljencev/tujcev? DA NE

9. Ocenite, kako se vam zdi, da se priseljenci v večini prilagodijo na novo okolje, v katerega so se preselili? 1 2 3 4 5 (1-nepripravljeni, 5 -zelo prilagodljivi)

10. Mislite, da so ljudje v večjih mestih bolj strpni do priseljencev? BOLJ STRPNI
MANJ STRPNI

11. Imate kakšnega prijatelja, soseda, ki se je iz tuje države preselil v Slovenijo? DA
NE

12. Kakšni mislite, da so razlogi za priselitev v Slovenijo iz tujine?

13. Iz katere države po opažanjih menite, da v Slovenijo pride največ priseljencev?

14. Menite, da so migracije resen problem sodobne družbe? DA NE NE VEM
VSEENO MI JE

15. Kako bi lahko (predvsem nezakonite) migracije preprečili?

16. Poznate pojem stigma, stigmatizacija? DA NE

Če da, kaj pomeni?

17. Menite, da so priseljenci dobro vključeni v družbo v Sloveniji? DA NE
NE
VEM

18. Na kakšen način država skrbi za priseljence, njihovo vključenost?

19. Imate sami osebno kakšne predsodke do priseljencev? DA NE

20. Bi ravnali drugače, če bi bili v stiku s svetlopoltim ali pa temnopoltim priseljencem?

DA NE

21. Bi priseljenca prej sprejeli, ki je glede na veroizpoved istomisleč kot vi? DA NE

22. Bi priseljenca prej sprejeli, če bi bil iz držav bivše skupne države (Jugoslavije)? DA

NE

23. Ste se kdaj (npr. na delovnem mestu) srečali s težavo v komunikaciji zaradi tujca, ki ni govoril slovensko? DA NE

24. Na katere prednosti menite, da priseljenci gledajo pri izbiranju mesta, v katerega se bodo priselili izven svoje države?

25. Je na vaše mnenje o tujcih oz. priseljencih vplivalo tudi mnenje oz. vzgoja vaših staršev? DA NE

26. Kaj/kdo najbolj omogoča priseljevanje v Žiri?

27. Ali ste se v zadnjem času počutili ogrožene od priseljencev? DA NE

28. Po čem spoznate priseljence že na prvi pogled (kulturalna obnašanja, oblačenja)?

28. Kako se vam zdi, da žirovska družba sprejema priseljence v: (ocenite z od 1 do 5: 1-slabo, 5-odlično)

Šoli	1	2	3	4	5
Podjetjih:	1	2	3	4	5
Družabnem življenju:	1	2	3	4	5

29. Kako bi vi uredili »problem tujstva, priseljencev«?

Ali vas bi motilo prijateljstvo vašega otroka s priseljencem? DA NE

30. Ali vas bi motila partnerska zveza vašega otroka s priseljencem? DA NE

31. S čim, menite, da priseljenci lahko doprinesejo našemu, žirovskemu oz. slovenskemu okolju?

Priloga 2: Spletni anketni vprašalnik

Spol

Starost

Kraj bivanja

1. Ali poznate pojem strpnost?

Da Ne

Če da kaj le-ta vam pomeni?

2. Kako pogosto v vsakdanjem življenju slišite za pojem strpnost? (1-5, 1-nikoli,5-pogosto)

3. Se sami ocenjujete za strpne?

Da Ne Odvisno od situacije

4. Opišite kdaj ste strpni in kdaj ne (do koga, navedba situacije ...)

5. Se vam zdijo ljudje v Sloveniji strpni (1-5, 1-nestrpni,5-povsem strpni)?

6. Kaj menite, da je v splošnem glavni razlog nestrpnosti do priseljencev?

7. Menite da Slovenija s svojo zakonodajo sodi med bolj ali manj strpne države?
Bolj strpne Manj strpne
8. Ocenite kako se vam zdi, da se priseljenci v večini prilagodijo v novo okolje, v katerega so se priselili (1-5, 1-neprilagodljivi,5-zelo prilagodljivi)
9. Mislite, da so ljudje v večjih mestih bolj strpni do priseljencev?
Da Ne
10. Kakšni mislite, da so glavni razlogi za priselitev v Slovenijo?
11. Iz katerih držav, po opažanjih menite, da v Slovenijo pride največ priseljencev? Če se vam zdi različno po obdobjih, prosim navedite tudi to.
12. Menite, da so migracije resen problem sodobne družbe?
Da Ne Ne vem Vseeno mi je
13. Kako bi lahko (predvsem nezakonite) migracije preprečili?
14. Poznate pojem stigma, stigmatizacija?
Da Ne

Če da, kaj pomeni?
15. Menite, da so priseljenci dobro vključeni v slovensko družbo in kulturo?
Da Ne Ne vem
16. Na kakšen način naša država skrbi za priseljence, njihovo vključenost?
17. Imate sami osebno kakšne predsodke do priseljencev?
Da Ne
18. Bi ravnali drugače, če bi bili v stiku s svetlopoltim ali pa temnopoltim priseljencem?
Da Ne
19. Bi priseljenca prej sprejeli, ki je glede na veroizpoved istomisleč kot vi?
Da Ne Nisem veren/na
20. Bi priseljenca lažje sprejeli, če bi bil iz držav bivše skupne držav (Jugoslavije), kot pa npr. iz drugih delov sveta?
Da Ne

21. Ste se kdaj (npr. na delovnem mestu) srečali s težavo v komunikaciji zaradi tujca, ki ni govoril slovensko?
Da Ne
22. Na katere prednosti menite, da priseljenci gledajo pri izbiranju mesta, v katerega se bodo priselili?
23. Je na vaše mnenje o tujcih oz. priseljenjih vplivalo tudi mnenje oz. vzgoja vaših staršev?
Da Ne
24. Ali ste se v zadnjem času počutili ogrožene zaradi priseljencev?
Da Ne
25. Po čem spoznate priseljenca že na prvi pogled (kultura obnašanja, oblačenja)?
26. Kako bi vi uredili "problem tujstva, priseljencev"?
27. Ali bi vas motilo prijateljstvo vašega otroka s priseljencem?
Da Ne
28. Ali bi vas motila partnerska zveza vašega otroka s priseljencem?
Da Ne
29. Kaj lahko priseljenci dajo naši državo?
30. Se lahko od priseljencev tudi sami kaj naučimo?

Priloga 3: Vprašanja za intervju

1. Kdaj ste se priselili v Žiri in zakaj ste izbrali ravno to mesto?
2. Kaj so bili vaši razlogi za priselitev?
3. Kakšni so bili vaši prvi občutki po priselitvi?
4. So vas domačini dobro sprejeli?
5. Ste se kdaj počutili diskriminirane, so vas domačini drugače obravnavali, ker ste priseljenci?
6. Ste kdaj neposredno na sebi, družinskem članu občutili nestrpnost domačinov?
7. Kako težko se je bilo vključiti v novo okolje, tako kot so Žiri?

8. Kdo vam je pomagal pri spoznavanju slovenske kulture?
9. Kako težko je bilo dobiti slovensko državljanstvo?
10. Ste se prvič preselili v Slovenijo ali ste se morda že prej kdaj preselili?
11. Nameravate še naprej ostati tu, ali se boste morda preselili kam drugam?
12. Če bi primerjali ljudi vaše domovine in Slovence/Žirovce, kdo je bolj strpen do priseljencev?
13. Ljudje katere (približno) starostne skupine so bili do vas najbolj odprti, prijazni, dobrodušni?
14. Če bi se ponovno preselili, bi se še vedno preselili v Žiri ali bi mogoče izbrali drugače?
15. Ste se v Žiri preselili vsi hkrati, ali se je mogoče najprej le en član družine in nato ostali?
16. Kako težko se je bilo naučiti jezika?
17. Kolikokrat, če sploh kdaj, se vrnete nazaj domov?
18. Ste imeli morda vi ob prihodu v Žiri kakšne predsodke? Če da, katere?
19. Se v Žireh družite z domačini ali ste bolj povezani med seboj priseljenci?
20. Bi za konec še kaj dodali?